

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Fiskální federalismus ve vybraných zemích EU

Bc. Jakub Škaloud

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jakub Škaloud

Provoz a ekonomika

Název práce

Fiskální federalismus ve vybraných zemích EU

Název anglicky

Fiscal federalism in selected states of the EU

Cíle práce

Cílem diplomové práce je porovnat dva systémy financování územních samospráv se zaměřením na fiskální decentralizaci v České republice a v Polsku. Dílčím cílem práce je porovnání systémů nižších vládních úrovní v obou zemích. K naplnění hlavního cíle práce bude v praktické části práce provedena analýza systému financování územních samospráv v obou zemích. Na konkrétním příkladu dvou vybraných obcí bude představen systém financování nižších vládních úrovní v obou zemích. Jako dílčí cíl práce bude provedena aplikace obou systémů financování navzájem na dvou výše zmíněných zvolených obcích formou modelového příkladu výpočtu.

Metodika

Práce bude rozdělena na 3 části. První část bude věnována stručnému úvodu do teorie fiskálního federalismu, s jejíž pomocí se student seznámí s řešenou problematikou. V druhé části práce (praktická část) budou srovnávány oba systémy územní veřejné správy (v České republice a Polsku), a to z hlediska jejich struktury i systému financování územních samospráv v obou zemích. Tato analytická část bude založena na využití primárních a sekundárních dat. Součástí bude i obecná charakteristika vybraných obcí v obou zemích. Vybrané obce budou podrobeny analýze hospodaření v letech 2006 – 2016, a to s ohledem na specifickou problematiku financování územních samospráv v obou zemích. Jednotlivé samosprávy budou podrobeny simulačním propočtům na základě modelů rozpočtového určení daní v České republice a v Polsku. Závěrečná část bude obsahovat vyhodnocení výsledků rozboru práce a případné návrhy a doporučení.

Doporučený rozsah práce

60 – 90 stran

Klíčová slova

Fiskální federalismus, veřejná správa, územní samospráva, rozpočet obce, rozpočtové určení daní, Česká republika, Polsko.

Doporučené zdroje informací

- HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. Veřejné finance. Vyd. 3. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-301-0.
- MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. Veřejné finance v teorii a praxi. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.
- OATES, W E. *Fiscal federalism*. Northampton, MA: Edward Elgar Pub., 2011. ISBN 9780857939944.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.
- PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: úvod do problematiky. Vyd. 2., přeprac. Praha: ASPI, 2002. ISBN 80-86395-19-7.
- POMAHAČ, R. – VIDLÁKOVÁ, O. *Veřejná správa*. Praha: C.H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-748-0.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
- PRŮCHA, Petr. Správní právo: obecná část. 6. dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3350-9.
- REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. Kontrolní systémy veřejné správy a veřejného sektoru. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-72-6.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 11. 10. 2017

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Fiskální federalismus ve vybraných zemích EU" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.3.2018

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval panu Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph.D., za vedení mé diplomové práce.

Fiskální federalismus ve vybraných zemích EU

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena zejména na problematiku fiskální decentralizace ve vybraných zemích EU, přičemž dílčí cíl práce představuje analýzu hospodaření vybraných obcí v letech 2011-2016. Práce obsahuje porovnání systémů financování územně samosprávných jednotek ve vybraných zemích EU. Teoretická část práce definuje veřejnou správu, druhy a modely fiskálního federalismu, rozpočtovou soustavu v České a Polské republice, administrativní dělení vybraných zemí a vývoj rozpočtového určení daní v ČR a polský model přerozdělování veřejných financí. Práce obsahuje predikci příjmů a hypotetických příjmů, dle modelu financování druhého státu. V závěru jsou popsány zjištění a výsledky analýz.

Klíčová slova: fiskální federalismus, veřejné finance, veřejná správa, územní samospráva, rozpočet obce, rozpočtové určení daní

Fiscal federalism in selected states of the EU

Abstract

The thesis is especially focused on the issue of fiscal decentralization in particular states of the EU. The partial objective of the thesis is analysis of economy in selected municipalities in 2011-2016. The thesis contains comparison of financial systems used in different municipalities in selected state of the EU. The theoretical part of the thesis includes definition of public administration, forms and models of fiscal federalism, budgetary systems in the Czech Republic and Poland, administrative divisions of selected countries, development of tax assessment in the Czech Republic and Polish model of redistribution of public finances. The thesis also includes revenue prediction and hypothetical revenue prediction according to the financing model of the other states. The results of the analyzes are described in conclusion.

Keywords: fiscal federalism, public finances, public administration, territorial self-government, budget of the municipality, budgetary allocation of taxes

Obsah

1. Úvod	7
2. Cíl práce a metodika.....	8
2.1 Cíl práce.....	8
2.2 Metodika.....	8
3. Teoretická východiska	14
3.1 Veřejná správa	14
3.1.1 Obecná charakteristika veřejné správy.....	14
3.1.2 Organizace veřejné správy	15
3.1.3 Veřejné finance	15
3.1.4 Fiskální politika	16
3.2 Úvod do fiskálního federalismu	17
3.2.1 Modely fiskálního federalismu	18
3.2.2 Teoretické přístupy	20
3.2.3 Tieboutův model	21
3.2.4 Lokalizační teorie.....	21
3.2.5 Oatesův decentralizační teorém.....	22
3.2.6 Brennan - Buchananova decentralizační hypotéza	24
3.2.7 Teorie klubů.....	24
3.2.8 Teorie veřejné volby	25
3.3 Rozpočtová soustava	25
3.3.1 Kontrola veřejných rozpočtů	25
3.3.2 Rozpočtová soustava v ČR.....	26
3.3.3 Rozpočtová soustava v Polsku.....	28
3.4 Administrativní dělení České a Polské republiky	30
3.4.1 Administrativní dělení České republiky.....	30
3.4.2 Administrativní dělení Polské republiky.....	31
3.5 Charakteristika obce	32
3.5.1 Obec v České republice	32
3.5.2 Obec v Polské republice	34
3.6 Příjmy obcí	41
3.6.1 Rozpočtová skladba obcí.....	41
3.6.2 Vývoj rozpočtového určení daní.....	42
3.6.3 Příjmy obcí v ČR	52
3.6.4 Příjmy obcí v Polské republice	54
3.7 Výdaje obcí.....	60
3.7.1 Výdaje obcí v České republice	60

3.7.2	Výdaje obcí v Polské republice	61
3.8	Finanční analýza	62
3.8.1	Analýza absolutních ukazatelů	62
3.8.2	Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU).....	63
4.	Praktická část	64
4.1	Charakteristika obce Vrды	64
4.2	Charakteristika obce Ruja.....	65
4.3	Charakteristika hospodaření obou obcí	66
4.3.1	Příjmy obce Vrды	66
4.3.2	Příjmy obce Ruja.....	69
4.3.3	Výdaje obce Vrды	71
4.3.4	Výdaje obce Ruja.....	72
4.4	Hospodaření obcí za jednotlivé roky.....	72
4.5	SIMU pro vybrané obce	75
4.6	Prognóza rozpočtu obce Vrды na dva roky	76
4.6.1	Predikce rozpočtu obce Vrды na rok 2017	77
4.6.2	Predikce rozpočtu obce Vrды na rok 2018	79
4.7	Hypotetický výpočet rozpočtu obcí pro rok 2017.....	81
4.7.1	Výpočet výnosu ze sdílených daní pro obec Ruja dle systému RUD České republiky 81	
4.7.2	Hypotetická predikce příjmů Vrdů pro rok 2017 dle polského systému85	
5.	Závěr	90
6.	Seznam použitých zdrojů	92
7.	Přílohy	98

Seznam obrázků

Obrázek 1:	obecná charakteristika veřejné správy; zdroj: [6]	14
Obrázek 3:	Otesův decentralizační teorém; zdroj: [6]	23
Obrázek 4:	teorie veřejné volby; zdroj: [3]	24
Obrázek 5:	rozdělení ČR, dle okresů; zdroj: [31]	30
Obrázek 6:	rozdělení Polska, dle Vojvodství; zdroj [29]	31
Obrázek 7:	počet členů zastupitelstva, dle počtů obyvatel obce; zdroj: [4]	39
Obrázek 8:	přerозdělování daní od roku 1996 - 2000; zdroj [6]	43
Obrázek 9:	RUD 2013 – 2015; zdroj: [34]	46
Obrázek 10:	RUD 2017; zdroj: [21].....	48
Obrázek 11:	RUD 2018, zdroj: [36].....	49

Obrázek 12: znak obce Vrdy; zdroj:[22]	64
Obrázek 14: oficiální znak obce; zdroj: [28]	65

Seznam tabulek

Tabulka 1: stupeň ziskovosti obce; zdroj: [23]	10
Tabulka 2:početní rozdělení zastupitelstva obce, dle počtu obyvatel; zdroj [14]	33
Tabulka 3:velikostní koeficienty; zdroj [2]	44
Tabulka 4: koeficienty postupných přechodů; zdroj: [25]	45
Tabulka 5: přepočítací koeficienty; zdroj: [25]	46
Tabulka 6:koeficienty postupných přechodů; zdroj [6]	50
Tabulka 7:přepočítací koeficient pro největší města; zdroj [6]	51
Tabulka 8:příjmy obcí; zdroj [19]	53
Tabulka 9: rozdělení výdajů obcí v ČR; zdroj [19].....	61
Tabulka 10: příjmy obce v průběhu let; vlastní zpracování na základě dosažených výsledků.....	66
Tabulka 11: celkové příjmy obce za sledované období; vlastní zpracování	69
Tabulka 12:výdaje obce Vrdy v průběhu let; vlastní zpracování	71
Tabulka 13: výdaje obce Ruja v průběhu let; vlastní zpracování	72
Tabulka 14: SIMU pro obec Vrdy v letech 2011 – 2016; zpracováno dle metodiky MFČR.....	75
Tabulka 15: přepočítací koeficienty na rok 2017, vlastní zpracování dle údajů MFČR.	78
Tabulka 16: výpočet predikované daně; vlastní zpracování dle údajů MFČR	79
Tabulka 17: přepočítací koeficienty na rok 2018, vlastní zpracování dle údajů MFČR.	80
Tabulka 18: výpočet predikované daně; vlastní zpracování dle údajů MFČR [48].....	81
Tabulka 19: kritérium počtu obyvatel; vlastní zpracování; zdroj: [46].....	82
Tabulka 20: výpočet sdílených daní pro obec Ruja; zpracováno dle [47]	83
Tabulka 21:kritérium počtu obyvatel; zpracováno dle [45]	84
Tabulka 22: výpočet sdílených daní pro obec Ruja	85
Tabulka 23: celkové příjmy všech obcí v roce 2016; zdroj [38]	85

Seznam grafů

Graf 1: počet obyvatel obce Vrdy od roku 2011 - 2016; vlastní zpracování; zdroj: [22]	65
Graf 2: počet obyvatel v obci Ruja od roku 2011 - 2016; vlastní zpracování; zdroj: [40]	66
Graf 3: celkové příjmy obce Vrdy; vlastní zpracování	67
Graf 4: vývoj struktury příjmů; vlastní zpracování.....	68
Graf 5: relativní vyjádření příjmů obce Ruja; vlastní zpracování.....	70
Graf 6: výsledek hospodaření vybraných obcí; vlastní zpracování	72
Graf 7: dotace na jednoho obyvatele v Kč; vlastní zpracování	73
Graf 8: daňové příjmy ze sdílených daní přepočtu na jednoho obyvatele; vlastní zpracování.....	74
Graf 9: celkové příjmy obcí přepočtu na počet obyvatel; vlastní zpracování	74

1. Úvod

V současné době dochází ke změnám státní správy. Počátek tohoto procesu se datuje k roku 1989, kdy došlo k první významnější reformě v rámci české státní samosprávy. Pokračovala v r. 2000 založením vyšších územně samosprávných celků – 14-ti krajů. Konečná fáze reformy proběhla v roce 2002, kdy došlo k zrušení okresních úřadů a následnému přenesení jejich pravomocí a povinností na obce a kraje. Změny ve státní správě stále trvají. V současnosti dochází prostřednictvím strategického rámce k rozvoji veřejné správy ČR pro období 2014 – 2020.

Vývoj územně samosprávných celků probíhá za účelem zajištění kvalitních služeb a statků pro občany daného regionu. Existence veřejných statků je způsobena několika faktory: soukromý sektor neprojevuje zájem o to, aby tyto statky nabízely popř., není v jeho možnostech je zajišťovat. S problematikou veřejných statků se nesou i další problémy, jako jsou nedělitelnost, nevylučitelnost, nekvalitnost či nesoutěživost.

Teorie fiskálního federalismu se začala vyvíjet v padesátých letech minulého století, tento vývoj nadále trvá. V současné době dochází ke snaze o přenesení moci z centrální úrovně na nižší vládní úrovně, avšak záleží na modelu státu, kde tato změna probíhá. Jsou rozlišovány federativní a unitární státy.

Česká republika využívá model fiskálního federalismu, který lze označit jako kombinovaný s určitými decentralizačními prvky. Současný model nepodporuje naprostou soběstačnost financování obcí a krajů. Reformou z roku 1993 plynou do rozpočtu obcí daně důchodového typu a část DPH. Změna financování obcí pomohla k relativní finanční soběstačnosti, přesto jsou obce a kraje závislé na systému dotací ze strany centrální vlády.

2. Cíl práce a metodika

V této kapitole rozepíšu cíle diplomové práce, která je věnována fiskálnímu federalismu ve vybraných zemích Evropské unie.

2.1 Cíl práce

Cílem práce je porovnání systémů financování územně samosprávných jednotek v České republice a Polské republice, jež bude provedena na základě analýzy hypotetických predikcí rozpočtů pro rok 2017 české a polské obce dle nastaveného mechanismu financování v systému fiskální decentralizace uplatňovaného obou zemí. Dílčím cílem práce je rozbor hospodaření vybraných obcí v období 2011 – 2016.

2.2 Metodika

Diplomová práce je rozdělena do tří částí. První část je tvořena literární rešerší. Informace pro zpracování literární rešerše byly získány z odborných knih, článků a dalších dokumentů. Dochází ke konkretizaci dané problematiky prostřednictvím citování zákonů o obcích obou zemí. Informace definují základní pojmy fiskálního federalismu, veřejnou správu, rozpočtovou soustavu, administrativní rozdělení daných zemí, pravomoci jednotlivých obcí, charakterizuje příjmy a výdaje obcí. Závěr literární rešerše je věnován charakteristice finanční analýze.

Praktická část práce je analytická. Je tvořena obecnou charakteristikou vybraných obcí tj. jednou českou a jednou polskou. Rozbor hospodaření obou obcí je proveden v časovém intervalu od 2011 – 2016. Rok 2017 nebyl zahrnut z důvodu chybějících údajů. Za Českou republiku byla vybrána obec Vrdy a za Polskou republiku obec Ruja. Tyto obce byly zvoleny záměrně, neboť splňují autorova specifika: počet obyvatel obce se pohybují v rámci intervalu 2 655 až 3 041, obě obce mají přibližný počet žáků a dětí. Obecné charakteristiky obcí byly formulovány na základě údajů na jejich internetových stránkách, konkrétní hospodářské informace o obci Vrdy byly získávány z internetové stránky monitor.statnipokladny.cz, kterou spravuje Ministerstvo financí ČR, konkrétní hospodářské informace o obci Ruja byly získávány z internetové stránky bip.gov.pl, kterou spravuje Ministerstvo financí Polské republiky. Obce byly srovnávány za pomoci ukazatele celkových příjmů přepočtem na jednoho obyvatele. Příjmy polské obce byly přepočítány devizovým kurzem uvedeným

Českou národní bankou, vždy ke konci roku. Dle metodiky Ministerstva financí ČR byla vypočítána soustava monitorujících a informačních ukazatelů, avšak polská obec Ruja odmítla spolupracovat při poskytování informací. Autor práce se rozhodl zpracovat informační ukazatele 5 a 14 a monitorující ukazatele 13 a 18. Pátý informační ukazatel (dluhová služba) se vypočítá, jako součet ukazatelů úroků a uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků. Čtrnáctý informační ukazatel (podíl zadluženosti na cizích zdrojích) se vypočítá, jako podíl zadluženosti celkem k cizím zdrojům. Třináctý monitorující ukazatel (podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům) se vypočítá, jako podíl ukazatelů cizích zdrojů a aktiv celkem. Osmnáctý monitorující ukazatel (celková likvidita) se vypočítá, jako podíl oběžných aktiv a krátkodobých závazků.

Analytická část obsahuje predikci sdílených daní na roky 2017 a 2018 pro českou obec. Analytická část obsahuje rovněž hypotetickou predikci na rok 2017. Hypotetická predikce pro českou obec je počítána polským systémem přerozdělování veřejných financí. Hypotetická predikce pro polskou obec je počítána českým rozpočtovým určením daní (RUD). Vstupní údaje potřebné k predikci pro Vrdu českým RUD byly získány z vyhlášky č. 276/2017 Sb. pro rok 2017; pro rok 2018 byly získány údaje z vyhlášky č. 429/2017 Sb. Informace pro obec Ruja byly získávány z ročenek demografického vývoje a souhrnných výročních zpráv vydávaných polským statistickým úřadem. Na základě těchto údajů byl proveden výpočet čtyř kritérií (s příslušnými váhami těchto kategorií), a to podíl obce na celkové výměře, podíl prostého počtu obyvatel na celkovém počtu obyvatel, podíl počtu žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí na celkovém počtu těchto žáků za všechny obce a kritérium počtu obyvatel obce upraveného koeficienty velikostních kategorií. V posledním kritériu bylo zapotřebí výpočtu celkového procenta, kterým se ostatní obce podílejí na celostátním hrubém výnosu daní. V prvním kroku byly vypsány počty obyvatel čtyř největších měst ČR (Praha, Brno, Ostrava a Plzeň). Počet obyvatel jednotlivých měst jsou uvedeny ve vyhláškách vypsáných výše. Počty obyvatel byly vynásobeny přepočítacími koeficienty, které uvádí zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení, v platném znění. Z přepočítacích koeficientů byly získány výsledné podíly pro kategorie největších měst ČR a ostatních obcí. Pro Vrdu byl vypočítán koeficient postupných přechodů a násobky postupných přechodů, dle přílohy č. 2 k zákonu č. 243/2000 Sb. Výsledný podíl obce byl vypočítán podílem násobku a počtem obyvatel ostatních obcí. Celkový podíl obce Vrdu na výnosu sdílených daní vznikl součtem dílčích podílů ze čtyř kritérií. S využitím výročních zpráv Ministerstva financí ČR, které jsou využitelné pro predikci rozpočtů obcí a krajů byl stanoven výnos ze sdílených daní pro obec

Vrdy pro roky 2017 a 2018. Ke stanovení hypotetického výnosu ze sdílených daní pro obec Ruja, byly využity údaje z Ministerstva financí a polského statistického úřadu. Pro výpočet sdílených daňových příjmů pro obec Ruja, podle modelu České republiky bylo upraveno kritérium podle počtu obyvatel Polské republiky. V prvním způsobu výpočtu sdílených daní, dle českého modelu, byly vyňaty města Praha, Brno, Ostrava, Plzeň a nahrazeny čtyřmi největšími městy Polské republiky (Varšava, Krakov, Lodž, Vratislava). Ve druhém způsobu výpočtu sdílených daní, dle českého modelu byl zahrnut podíl obyvatel čtvrtého největšího města ČR s porovnáním celkovým počtem obyvatel ČR. V souladu s výsledkem podílu čtvrtého města na počtu obyvatel v ČR bylo přidáno do polského koeficientu velikostních kategorií město Poznaň, s přepočítacím koeficientem, které využívají ostatní města vyjma Varšavy.

Hypotetický predikovaný výpočet příjmů české obce, dle polského systému byly využity údaje z Ministerstva financí ČR, Ministerstva školství a tělovýchovy ČR a českého statistického úřadu. Polský systém přerozdělování veřejných financí funguje ve smyslu obecných dotací, které se dělí na vyrovnávací, vzdělávací a vyvažující. Vyrovnávací dotace v Polském modelu přerozdělování veřejných financí funguje, jako pomocný prvek, který zajišťuje přesun veřejných financí z bohatých oblastí do chudších oblastí. K výpočtu velikosti vyrovnávací dotaci stanovuje Polské ministerstvo financí speciální koeficienty značené písmenem „G“, které se vypočítávají z celkových příjmů obcí přepočtem na jednoho obyvatele. Z těchto koeficientů je udělán průměrný koeficient za všechny obce, který je značený písmeny „G_g“. Koeficient „G“ je dosazován do následující tabulky, která byla vytvořena souladu se zákonem č. 198/2016 („o dochodach jednostek samorządu terytorialnego”).

Stupeň ziskovosti daní (n)	Daňová ziskovost obce	Parametry		
		α_n	β_n	μ_n
1	$G \leq 0,40 G_g$	0,4	0,9	0,4075
2	$0,40 G_g < G \leq 0,75 G_g$	0,75	0,8	0,1275
3	$0,75 G_g < G < 0,92 G_g$	0,92	0,75	0
4	$G \geq 0,92 G_g$	1	0	0

Tabulka 1: stupeň ziskovosti obce; zdroj: [23]

Koeficient „G“ je dosazován do daňové ziskovosti obce až do doby než průměrná hodnota příjmů všech obcí („G_g“) je větší nebo roven dosazovanému koeficientu. Dle stupně ziskovosti daní se dosadí dané parametry do následujícího vzorce:

$$S_n^{wp} = m[\beta_n(\alpha_n G_g - G) + \mu_n G_g],$$

Kde m je počet obyvatel v obci k aktuálnímu roku. Polský model pro výpočet průměrných příjmů obcí musel být upraven na českou obec z důvodu, že charakteristika příjmů obcí je v české republice rozdílná. Do celorepublikového průměru byly dány položky kapitálových příjmů, daňových a nedaňových příjmů. Přijaté transfery nebyly do průměru zahrnuty, protože jsou tvořeny investičními a neinvestičními dotacemi, což by mělo za následek, že by přijaté dotace zvyšovaly příjem z vyrovnávacích dotací. Druhou složkou obecních dotací je vzdělávací dotace, která je určena na běžný provoz škol v daných obcích. Polský systém stanovuje velikost vzdělávací dotace dle souhrnu kritérií. Nejdříve je potřeba stanovit počtu žáků v 36 kategoriích (s příslušnými váhami), výsledné počty žáků se zadávají do následujícího vzorce:

$$U_{u,i} = P_1 \cdot N_{1,i} + P_2 \cdot N_{2,i} + \dots + P_{36} \cdot N_{36,i}$$

Druhé kritérium je složeno ze šesti kategorií, které představují různé skupiny pro žáky a studenty, kteří dochází do soukromých škol nebo studují doma. Váhy pro jednotlivé kategorie jsou stanoveny takto:

$$U_{r,i} = S_{a,i} + 0,7 \cdot S_{b,i} + 0,35 \cdot S_{c,i} + 0,42 \cdot S_{d,i} + 0,18 \cdot S_{e,i} + 0,6 \cdot S_{f,i}$$

Následně je potřeba vypočítat třetí kritérium je složené z 22 kategorií (s příslušnými váhami), které jsou tvořeny různými školními kurzy. Vzorec pro výpočet druhého kritéria je stanoven, jako:

$$U_{z,i} = P_{37} \cdot N_{37,i} + P_{38} \cdot N_{38,i} + \dots + P_{58} \cdot N_{58,i}$$

V další části zjišťování velikosti vzdělávací dotace je výpočet korigovaného indexu pro danou obec, který se vypočítá z následujícího vzorce:

$$D_i = W_r + (1 - W_r) \cdot W_{a,i}$$

Hodnota položky W_r stanovuje Polské ministerstvo školství. Pro rok 2017 je stanovena hodnota 0,25. Hodnota $W_{a,i}$ se vypočítává z následujícího vzorce:

$$W_{a,i} = \frac{P_{ks} \cdot W_{s,i} + P_{kk} \cdot W_{k,i} + P_{km} \cdot W_{m,i} + P_{kd} \cdot W_{d,i}}{P_{ks} \cdot W_{s,k} + P_{kk} \cdot W_{k,k} + P_{km} \cdot W_{m,k} + P_{kd} \cdot W_{d,k}} \cdot \left(1 + R \cdot \frac{L_{w,i}}{L_i} \right)$$

Písmeno „P“ představuje průměrnou mzdu učitele, kteří se rozčleňují dle kariérního řádu. Polské ministerstvo školství definuje čtyři skupiny učitelů, podle dosaženého profesního vzdělání a odučených let. Písmeno „W“ se vypočítá, jako podíl učitelů v obci k počtu učitelů v zemi dle kariérního řádu. Hodnota „R“ je stanovena Ministerstvem školství na hodnotě 0,12. Hodnoty „L“ představují podíl dětí v mateřských školách.

Dílejší výsledky se zadávají do následujících vzorců:

$$SOA = \sum_{i=1}^{L_i} SOA_i = \Sigma[A - (U_{r,i} \cdot D_i)] \quad SOB = \sum_{i=1}^{L_i} SOB_i = \Sigma[A - (U_{u,i} \cdot D_i)]$$

$$SOC = \sum_{i=1}^{L_i} SOC_i = \Sigma[A - (U_{z,i} \cdot D_i)]$$

Hodnota „A“ je stanovený příspěvek na jednoho žáka a stanovená Ministerstvem školství. Výsledná vzdělávací dotace se vypočte součtem SOA, SOB a SOC. V podmínkách České republiky tato dotace nelze aplikovat. V ČR není definovaný kariérní řád pro učitele. Chybí detailní statistiky žáků v konkrétních obcích. Z tohoto důvodu byly chybějící hodnoty nahrazeny alternativními. Průměrné mzdy učitelů dle kariérního řádu Polské republiky byly nahrazeny jednoduchým průměrem pedagogických pracovníků na základních školách v České republice. Rozdělení žáků dle jednotlivých kritérií bylo stanoveno na základě zprávy České školní inspekce, která kontrolovala činnost základní školy ve Vrdech. Všechny tyto nucené zásahy do metodiky stanovené Ministerstvem školství Polské republiky měly za následek přílišného zkreslení výsledků a bylo nutné tento výsledek vypustit. Z tohoto důvodu byla obecná dotace vypočítána z její základní myšlenky, která je popsána výše. Provozní náklady základní školy ve Vrdech byly zjištěny z výroční správy. Počet personálu (pedagogického a nepedagogického) byl zjištěn z výroční zprávy základní školy a na oficiálních stránkách mateřských škol. Mzdové náklady personálu byly vypočítány z celorepublikového průměru, který stanovuje Ministerstvo školství a tělovýchovy ČR.

Sdílené daně dle Polského modelu se vypočítávají z podílu dosažených příjmů z fyzických resp. právnických osob, které mají sídlo v obci, k celorepublikovým výnosům z příjmů fyzických resp. právnických osob základního roku. Podíl ze základního roku je vynásoben predikovanými hodnotami (DPPO/DPFO) roku následujícího. K výpočtu sdílených daní fyzických osob nebylo možné dohledat potřebná data, neboť Ministerstvo financí ČR je neshromažďuje. Postup výpočtu bylo nutné upravit na podmínky v ČR. K predikci výnosů z příjmů fyzických hodnot bylo zapotřebí vypočítat průměr odevzdané

daně na jednoho obyvatele ČR. Průměrná hodnota byla vynásobena počtem zaměstnaných v obci Vrды (hodnota byla převzata z vyhlášky č. 213/2015 Sb.). Vypočtený podíl se vynásobil predikovanou hodnotou DPFO a 39,34 %, které představují zákonný nárok obce na sdílenou daň. Informace nutné k predikci příjmů z právnických osob nejsou na centrální úrovni evidované. K získání potřebných informací bylo zapotřebí zjištění všech právnických osob se sídlem v obci a následné stažení výkazů zisků a ztrát z portálu českého soudnictví. Vypočítala se daň pro jednotlivé organizace a z celkové daně se vypočítal podíl k základnímu roku (2015). Podíl byl vynásoben predikovanými hodnotami DPPO Ministerstva financí ČR a 6,71 %, které představují zákonný podíl obce na sdílených daních příjmů právnických osob. Příjem ze zemědělství byl vypočítán z přepočítacích koeficientů k úrodnosti půdy. Potřebná data byla získána z katalogu BPEJ (bonitní půdní ekologické jednotky). Přepočítané koeficienty byly vynásobeny 2,5 q žita a průměrnou cenou žita za poslední rok.

Ve třetí, závěrečné části práce jsou formulovány výsledky práce.

3. Teoretická východiska

Tato kapitola slouží k vysvětlení teoretických východisek, které seznámí čtenáře s problematikou fiskálního federalismu.

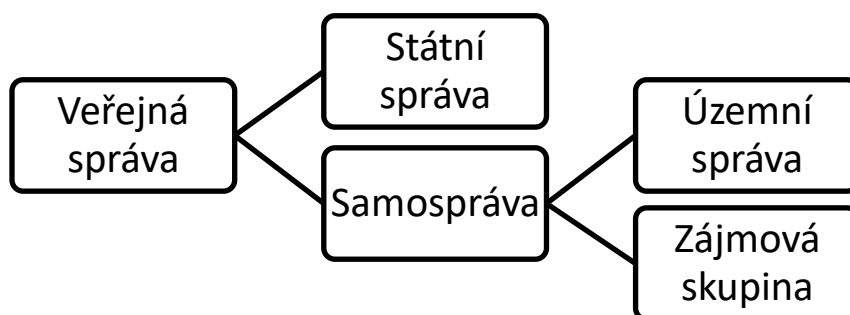
První pokusy o vysvětlení uspořádání vztahů ve společnosti mezi občany a suverénním státem by se daly připisat Thomasovi Hobbesovi a jeho knížce Leviatan. V současnosti se termín Leviatan používá v případě, kdy chceme upozornit na rostoucí nebezpečí ze strany veřejného sektoru. T. Hobbs není jediný literát, který se věnoval tomuto tématu. Mezi další autory patří i Franz Kafka, který ve knize Zámek popisoval marnost boje s byrokracií.

3.1 Veřejná správa

„Veřejná správa je službou veřejnosti. Každý, kdo plní úkoly vyplývající z působnosti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc.“ [9]

3.1.1 Obecná charakteristika veřejné správy

Veřejná správa spadá do kategorie veřejné moci. Je dána státem a upravena příslušnou legislativou. Dělí se na moc státní a zbývající veřejnou moc. Přenesenou moc vykonávají subjekty územní samosprávy, které se větví [10]:

Obrázek 1: obecná charakteristika veřejné správy; zdroj: [6]

Územní správa vykonává povinnosti v rámci územně administrativních jednotek. Ty jsou vytvořeny historicky nebo uměle státem. Na této úrovni státní správy rozlišujeme veřejnou správu se všeobecnou působností a specializovanou (dílčí) působností:

- a) Všeobecnou působnost lze chápat jako soustředěnou pravomoc výkonné moci v daném regionu (např. krajský nebo na základní úrovni obecní úřad).
- b) Dílčí působnost vzniká s vytvořeným odborem provádějícím na místní úrovni činnosti, které na státní úrovni provádí ministerstva.

Zájmové skupiny veřejné správy mohou vznikat jako komory, grémia a svazky. Veřejná správa je podporována myšlenkami demokracie. V pravidelných volbách, pak vystihne jednotlivé zájmy občanů či zájmových skupin.

3.1.2 Organizace veřejné správy

Chápání organizace v kontextu veřejné správy je vysvětleno jako organizační pojetí. Základními subjekty reprezentující veřejnou moc jsou stát a veřejnoprávní korporace, vykonávající svou činnost přes správní orgány.

Správní orgány navenek mohou působit jako samostatné organizace, ale v praxi jsou pouhým subsystémem celého celku veřejné správy. K řízení většího množství správních orgánů je nutná určitá míra decentralizace, aby došlo k optimalizaci jednotlivých úkonů a pravomocí. S decentralizací paradoxně přichází i určitá míra potřebné centralizace, která zaručuje podobnou kvalitu správy ve všech regionech.[10]

Na pomyslném vrcholu veřejné správy stojí ministerstvo resp. stát. Hierarchicky nižším orgánem je územní správa. Na nejnižší úrovni stojí místní správa reprezentována obcemi či okresními úřady.

3.1.3 Veřejné finance

Hnacím motorem veřejného sektoru jsou veřejné finance soustředěné ve veřejných rozpočtech. Jejich účel a hospodaření s nimi se liší ekonomickým systémem. Všeobecně lze říci, že veřejné finance jsou tvořeny třemi principy:

- a) Nenávratnost veřejných financí

Občan zaplacením daně se nestává automatickým konzumentem veřejných statků či služeb (např. služby na úřadech jsou nabízeny bez ohledu na to, jestli je daný občan zrovna potřebuje).

- b) Neekvivalence veřejných financí

Při výběru daně správcem daně není znám účel daně. Tzn., že poplatník daně zaplatí daň, ale neví, na jaké účely tyto peníze půjdou.¹

c) **Nedobrovolnost veřejných financí**

Pokud vznikne daňová povinnost, tak poplatník daně musí správci daně uhradit své závazky pod hrozbou sankcí. [3]

Smyslem existence veřejných financí je zabezpečení veřejných statků a služeb. O jejich produkci i spotřebě se rozhoduje veřejnou volbou v rámci území (obec, stát). Veřejné statky jsou spotřebovávány bez ohledu na to, zda je občané v dané chvíli využívají. Některé statky resp. služby jsou spotřebovány pouze v rámci sociální skupiny obyvatel. Smyslem produkce některých statků je zvýhodňování rozdílných různých vrstev obyvatelstva.

Veřejné statky jsou nedělitelné. Nelze kdy propočítat, kolik statků jednotlivec spotřebuje v rámci společnosti. Nelze vyloučit jednotlivce ze spotřeby. S tím se nese riziko „černého pasažera“, který veřejný statek spotřebovává, ale neodvádí poplatky za jeho využití.

a) Veřejné finance ve smíšené ekonomice

Cílem veřejných financí ve smíšené ekonomice je předcházení tržním selháním. Jsou definovány tři druhy tržního selhání:

- 1) mikroekonomická tržní selhání souvisí s projevy nedokonalé konkurence (monopoly), ale i existencí veřejných statků a asymetrických informací na trhu,
- 2) makroekonomická tržní selhání se týkají stability tržního systému jakožto celku,
- 3) mimoekonomická tržní selhání představují deformaci trhu vlivem přerozdělování důchodů a bohatství. V této souvislosti vzniká pojem vládní selhání. [20]

3.1.4 Fiskální politika

Fiskální politika státu je nadřazený termín veřejných financí. Rozpočtová neboli fiskální politika jsou synonyma, která představují snahu státu o stabilizaci hospodářského vývoje.

¹ Vstupem České republiky do Evropské unie vznikla povinnost zavést tzv. ekologické daně, které se řadí mezi účelové daně. U těchto daní poplatník daně přibližně ví, kam jeho peníze směřují a jaký je jejich účel [11]

V některých případech je fiskální politika prováděna za účelem splnění mezinárodních požadavků. [12]

Za základní funkce fiskální politiky považujeme:

a) Stabilizační funkce

Udržování únosného ekonomického růstu.

b) Alokační funkce

Celkové použití zdrojů rozděluje mezi produkci soukromých a veřejných statků, kterým se volí skladba veřejných statků.

c) Redistribuční funkce

Přerozdělováním důchodů vzniká pojem tzv. sociální spravedlnost – zaměstnaní přispívají nezaměstnaným prostřednictvím specializovaných státních úřadů.

3.2 Úvod do fiskálního federalismu

Teorie fiskálního federalismu se začala vyvíjet v padesátých letech minulého století, kdy začalo docházet k omezování pravomocí ústřední vlády v oblasti rozpočetnictví. Od 70. a 80. let probíhá intenzivní přesun kompetencí a odpovědnosti za zajišťování veřejných statků a služeb do rukou regionální a zejména municipální vládní úrovně.

Fiskální federalismus, lze vysvětlit postupně. Federalismus můžeme chápat, jako politický nástroj, který v demokratických zemích slouží pro možnost přerozdělování státní moci směrem k občanům. Federalismu můžeme i rozumět snahu politických elit o zvýšení efektivnosti v oblasti poskytování veřejných statků a služeb. Některé tyto služby jsou v držení nejnižších územně samosprávných celků a jsou výhradně spravovány místními úřady, které jsou reprezentovány demokraticky zvolenými zástupci.

Fiskální federalismus rozšiřuje termín federalismus. Neformuluje pojem pouze jako politický nástroj, ale dochází k prohloubení problematiky o další vymezení. Do fiskálního federalismu vstupuje proměnná – ekonomika jednotlivých vládních úrovní. V tuto chvíli nelze mluvit pouze o politickém nástroji, ale začínáme fiskální federalismus chápat i jako obecný systém veřejných financí.

Obecný systém veřejných financí představuje vztahy mezi ústřední vládou a nižšími správními úrovněmi. Vysvětluje pravomoci jednotlivých úrovní a optimálního přiřazení příjmů a odpovědnosti.

3.2.1 Modely fiskálního federalismu

Modely fiskálního federalismu vnímáme rozdílně v zemích, které jsou tvořeny federacemi (např. USA) a státy, které jsou unitární (např. Česká republika). [6]

Ve federativních zemích máme dva elementární modely FF (fiskálního federalismu):

- a) Vertikální model ponechává velký prostor pro autonomii v rozhodování a sestavování rozpočtů jednotlivých úrovní vlády.
- b) Horizontální model má silnou ústřední vládu, která stanovuje závaznou legislativu, daňovou soustavu. Zároveň existují ústřední vlády, které mají autonomii a vlastní volby.

V unitárně založených zemích rozlišujeme rozdílný fiskální federalismus. Zde mluvíme o centralizovaných a decentralizovaných modelech. Některé země využívají kombinaci těchto modelů – zejména západní státy.

Centralizovaný model soustředí své pravomoci do ústřední vlády. Většina příjmů tedy plyne do nejvyšší vládní úrovně. Finanční vztahy mezi jednotlivými municipalitami jsou ve formě dotací. Vlastní příjmy nižších stupňů samosprávy nestačí krýt ani běžné výdaje.

Decentralizovaný model předpokládá naprostou autonomii v rozhodování a daňové pravomoci na všech vládních úrovních – tzn. mezi jednotlivými státními samosprávnými celky nedochází k žádným finančním transferům.

Existuje několik forem decentralizací: fiskální, politická a administrativní. Mezi modely fiskální decentralizace patří: Tieboutův model, Buchananova teorie klubů, Oatesův decentralizační teorém a Lokalizační teorie. Efektivní fiskální decentralizace musí být transparentní. Každý územní samosprávný celek pro svoje fungování musí mít pravomoc:

- 1) K získávání příjmů pro svoji činnost z místních zdrojů nebo poskytnutí vyšší úrovní veřejné vlády,
- 2) K vydávání výdajových rozhodnutí.

Dalším druhem je politická decentralizace. Funguje na principu subsidiarity. Smyslem je přesunutí pravomocí co nejbližší k občanům, aby lokální problémy řešili místní zvolení zástupci. Zároveň je to i snaha o podporu demokratizace. Všeobecně se vychází z předpokladu, že místní zástupci budou mít k dispozici lepší informace a lépe odrazí rozdílné zájmy obyvatel.

Administrativní decentralizace je zaměřena na rozdělení pravomocí, odpovědností a rozpočtů k poskytnutí veřejných statků mezi jednotlivé úrovně samosprávných celků. Administrativní decentralizace se dělí na:

- 1) Dekoncentraci: odpovědnost za poskytování služeb je přenesena na nižší územně samosprávné celky.
- 2) Delegování: odpovědnost za výkon funkcí je přenesena na nezávislé decentralizované celky. Úřady mají širokou autonomii v rozhodování.
- 3) Decentralizaci: úplný převod pravomocí v rozhodování a financování na nižší územní samosprávný celek, který má status veřejnoprávního celku. Každý decentralizovaný celek má přesně definované geografickou působnost a v tomto vymezení vykonávají přenesené pravomoci. [2]

Kombinovaný model má decentralizační i centralizované prvky. V současnosti je tento model nejrozšířenější. Nižší územně samosprávné celky mají autonomii – disponují vlastními příjmy i výdaji, avšak nejsou zcela nezávislé. Část rozpočtu je tvořena dotacemi z jiných územně samosprávných celků. Kategoricky lze říci, že v centralizovaném modelu neexistují vlastní příjmy samospráv a v decentralizovaném modelu naopak neexistují dotace z ústřední vlády.

Existují tři důvody pro poskytování dotací:

1) Vertikální fiskální rovnováha

Vertikální fiskální nerovnováha vzniká v případě, když nižší územně samosprávný celek má svěřenou výdajovou povinnost, kterou nemůže naplnit z vlastních zdrojů. Nemožnost dostat svým povinnostem platí pro všechny územně samosprávného celky stejného typu. Dotace zde vstupují jako prvek, který napomáhá celkům dostat svým povinnostem.

2) Horizontální fiskální rovnováha

Horizontální fiskální nerovnováha se dotýká pouze určité skupiny územně samosprávných celků stejného typu. Dotace vystupují jako element zmenšující rozdíly mezi jednotlivými územími.

3) Existence externalit

Dotace jsou poskytovány na projekty, z nichž mají užitek i občané jiných územně samosprávných celků.

Dotace lze rozdělit:

- a) neinvestiční (běžné) a investiční (kapitálové) v závislosti na co použijí,
- b) účelové a neúčelové poskytují se k schválenému účelu,
- c) nárokové a nenárokové pro získání nárokové dotace musí žadatel splnit podmínky stanovené vyšším územně samosprávným celkem. Na nenárokové dotace žádný nárok není. Většinou jsou vypsány veřejné soutěže, kterou musí samosprávný celek vyhrát, aby dotaci získal.
- d) se spoluúčastí a bez spoluúčasti ke spoluúčasti příjemce kryje určité procento nákladů projektu; Dotace bez spoluúčasti kryje 100 % nákladů. [3]

3.2.2 Teoretické přístupy

Západní země mají diverzifikované pojetí fiskálního decentralizmu. V následujících podkapitolách přiblížím definice od několika autorů.

3.2.3 Tieboutův model

Tieboutův model vysvětluje fiskální decentralizmus jako koncept, ve kterém jsou vytvořené jednotlivé okrsky s dostatečně širokou základnou veřejných statků, která vyhovuje místním obyvatelům a jejich zájmům. Tato teorie vnímá vládní celky, jako podniky, které stejně, jako soukromý sektor nabízejí statky a služby. S tím rozdílem, že státní instituce získávají peníze z daní. Občan se může na základě své svobodné vůle rozhodnout, zda chce platit veřejné statky v daném regionu, nebo bude tzv. „volit nohama“ („Voting with the feet“) a vyjádří, tak své preference. [3]

Tieboutův model potřebuje k fungování několik předpokladů:

- a) Obyvatelstvo musí být dokonale mobilní
- b) Obyvatelstvo musí mít možnost volného výběru mezi poskytovateli veřejných statků
- c) Existence velkého množství místních společenství

Tento model neřeší základní problémy předpokladů – např. nepočítá s transakčními náklady na stěhování.

3.2.4 Lokalizační teorie

Teorie se zaměřuje na strukturu ekonomických aktivit a trhů v rámci geografického území. Teorie vychází z definované regionální ekonomie, kterou vypracoval A. Losche na základě prací W. Christallera. Christaller předpokládá, že různé činnosti potřebují ke svému efektivnímu fungování různé zastoupení na trhu vyjádřené počtem uživatelů. Různé činnosti obsluhují různě velká spádová území.

Podle lokalizační teorie firma k maximalizaci zisku potřebuje definovat okolí své společnosti. Musí počítat nejen s konkurencí vzhledem ke geografickému i ekonomickému umístění podniku, ale také s náklady jejich odběratelů ve smyslu dopravy na místo prodejny firmy. [2]

Zasazením této teorie do fiskálního federalismu vychází se z existujících paralel mezi tržně orientovaným soukromým sektorem a veřejným sektorem. To zejména ve smyslu

nákladů. Přirovnání je možné, protože veřejné statky mají charakteristiky statků tržních nebo smíšených.

Optimální velikost územní samosprávy pro poskytování místních veřejných statků bude záviset na těchto veličinách: [2]

- a) Výše cestovních nákladů – velké územně samosprávné celky snižují mzdové náklady, ale zvyšují cestovní náklady občanů. Cestovní náklady jsou jedním z důvodů ke zmenšení samosprávných celků, ale zároveň k jejich početnímu navýšení.
- b) Poptávka po místních veřejných statcích na osobu – vysoká hustota poptávky znamená navýšení počtu územně samosprávných celků, které zajišťují veřejné statky.²
- c) Hustota populace – vyšší hustota populace zvýší poptávku po veřejných statcích. To podporuje vznik územních samospráv.
- d) Úspory ze sortimentu – poskytuje-li větší územní samospráva široký sortiment veřejných statků pod jednou střechou, může občan snížit své cestovní náklady. Úspory z rozsahu jsou argumentem pro větší velikost územních samospráv.
- e) Úspory z rozsahu - veřejné statky mají některé charakteristiky tržních monopolů. Čím větší je velikost subjektů nabízejících veřejné statky, tak tím jsou schopnější je nabízet s větší úsporou nákladů. Při úsporách z rozsahu je vyšší územní samospráva schopna poskytovat srovnatelnou kvalitu veřejných statků nabízených nižší územní samosprávou. Úspory z rozsahu mohou převýšit i cestovní náklady uživatelů. [2]

3.2.5 Oatesův decentralizační teorém

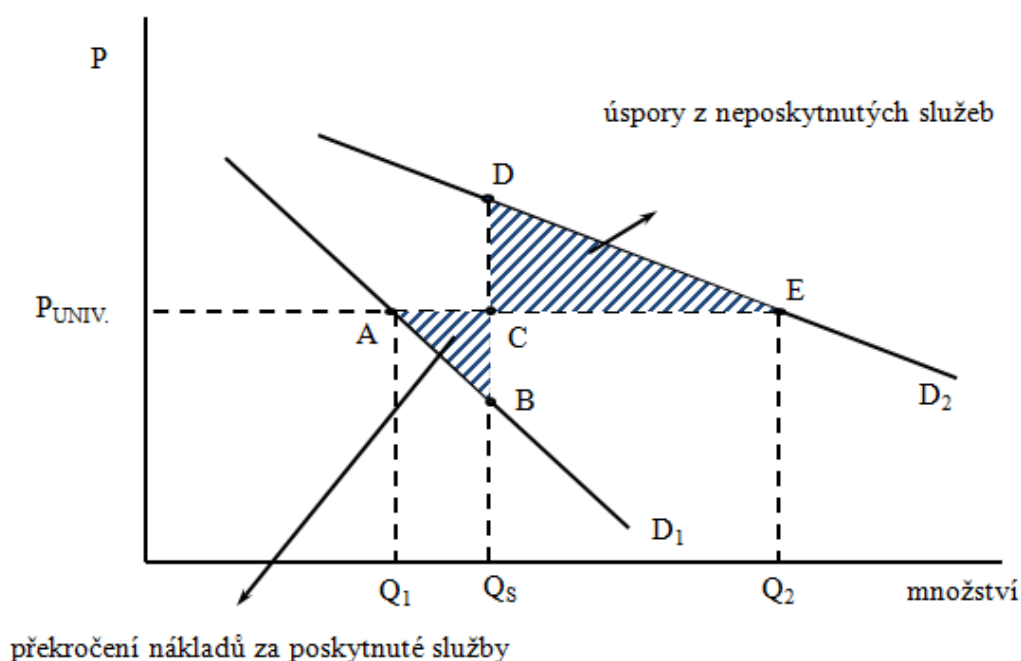
Podstatou Oatesova decentralizačního teorému je existence prostorové omezenosti užitků některých veřejných statků a problematika centrálního zavádění statků na místních úrovních – dochází ke ztrátám efektu z centralizace. [6]

Model předpokládá dokonalou informovanost místní veřejné správy o veřejných preferencích v daném regionu. Dále předpokládá, že náklady na poskytování veřejných statků

² Například město Praha je rozděleno na městské obvody, které mají vlastní působnost. Zatímco malé obce mají jeden „centrální“ úřad.

jsou ve všech místních samosprávách i centrálních vlád totožné. Jednotnost kvality v poskytování veřejných statků centrální vládou je rovnoměrně rozvrstvena v celém regionu.

Poskytování veřejných statků v decentralizačním pojetí je rozhodováno na základě poptávky po veřejných statcích. Dochází k hledání optima mezi schopností místní samosprávy poskytovat veřejné statky a místního obyvatelstva tyto statky poptávat resp. spotřebovat. V případě zásahu centrální vlády může dojít k tzv. alokační neefektivnosti. Rozlišujeme vynucenou a nedostatečnou spotřebu. [3]

Obrázek 2: Otesův decentralizační teorém; zdroj: [6]

P - cena veřejného statku u spotřebitelů (N),

Q_1, Q_2 – úrovně spotřeby v oblasti č. 1 a v oblasti č. 2,

Q_e – kompromisní úroveň, stanovená centrem,

D_1 a D_2 – křivka poptávky po veřejném statku spotřebitelů ze skupiny č. 1 a č. 2.

Obrázek č. 2 vyobrazuje situaci dvou poptávek administrativních jednotek po veřejném statku. První oblast vyžaduje množství Q_1 , ale je nabízeno Q_e . Pro oblast to znamená nadbytečnou finanční zátěž, aniž by byl veřejný statek kompletně konzumován. V druhé oblasti je situace opačná. Oblast je nucena šetřit. Veřejný statek neuspokojuje veškerou poptávku oblasti.

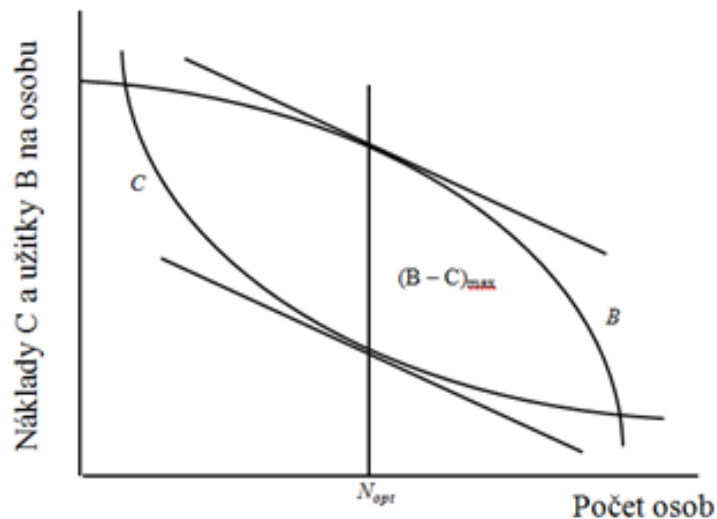
3.2.6 Brennan - Buchananova decentralizační hypotéza

Brennan – Buchanovina decentralizační hypotéza popisuje stát, jako Leviathana. Veřejný sektor ze své podstaty se snaží získat největší moc nad svými občany i nad daňovou politikou. Brennan a Buchanan předpokládají, že veřejný sektor se musí decentralizovat. V případě decentralizace dochází k omezení moci státu i spravedlivějšímu daňovému zatížení občanů. Hypotéza vychází z myšlenky, že občané se nezajímají o politické dění v zemi. K tomuto účelu je nutné vytvořit na nízkých administrativních úrovních konkurenci pro větší transparentnost veřejných statků.

3.2.7 Teorie klubů

Teorie byla formulována J. Buchananem oproti Tieboutovi teorii se zabývá konstrukcí optimální velikosti samosprávného celku pro konkrétní statky (většinou smíšené). Ideální velikost klubu nastává v okamžiku, kdy průměrné náklady na poskytování statku jsou rovny mezním nákladům na nového člena.

Pro smíšený veřejný statek platí:

Obrázek 3: teorie veřejné volby; zdroj: [3]

Užitky spotřebitele (B) jsou klesající na závislosti na počtu osob – tzv. efekt přetížení. Velikost samosprávy je optimální v bodě N_{opt} , když platí $(B-C)_{max}$. Změní-li se množství obyvatel, tak se změní i bod optima.

Teorie klubů počítá i s externalitami, způsobující neefektivní poskytování statků. Můžeme zde mluvit o případech, kdy veřejné statky jsou čerpány i daňovými nerezidenty. V takovém případě centrální vláda musí poskytnout dotace ve výši dané externality.

3.2.8 Teorie veřejné volby

Za zakladatele teorie veřejné volby je považován Abram Bergson a Kenneth Arrow. Předpokládají podobně, jako Adam Smith, že se každý člověk snaží o vlastní prosperitu a maximalizaci osobního bohatství.

Vláda je vnímána jako roztržštěná skupina politiků, byrokratů či úřadů, kteří se chovají stejně egoisticky, jako občané. Teorie vnímá daňovou konkurenci za pozitivní činitel. K interakci samospráv dochází z důsledku, kdy politici sledují chování zvolených představitelů v ostatních regionech, aby si zvýšili vlastní šance na znovuzvolení.

Decentralizace s sebou přináší příležitost pro občany, lépe kontrolovat politiky. Pro řadové občany je jednodušší sledovat zvolené představitele v místě bydliště. Případná neschopnost zastupitelů se ve volebním výsledku projeví výrazněji než na úrovni centrální vlády. [3]

3.3 Rozpočtová soustava

Na rozpočtovou soustavu lze nahlížet, jako na soustavu organizací a institucí, rozpočtových vztahů a soustavu fondů.

3.3.1 Kontrola veřejných rozpočtů

Kontrolu veřejného rozpočtu neboli monitoring, lze rozdělit do dvou skupin na: obsahovou a formální kontrola.

Při formální kontrole jsou sledovány výdajové stránky programů, dodržování smluv a právních předpisů souvisejících s realizací rozpočtu.

Obsahová kontrola se zabývá účinností výdajového programu. Podstatou je zjištění, nakolik jsou splněny cíle výdajového programu vč. jednotlivých indikátorů.

Při kontrole efektivnosti výdajových programů je posuzováno ekonomické hledisko. Efektivnost je sledována na základě tzv. nákladové efektivnosti nebo ve formě produktivity vynaložených nákladů.

Nákladová efektivnost udává, kolik jednotek vstupů je zapotřebí, abychom získali dané množství výstupů.

Produktivita nákladů je inverzní funkcí k nákladové efektivnosti.

3.3.2 Rozpočtová soustava v ČR

Rozpočtovou soustavu lze rozdělit:

a) Soustava veřejných rozpočtů.

Největší objem prostředků rozpočtu prochází soustavou veřejných rozpočtů, kam patří:

- 1) Státní rozpočet,
- 2) Krajské rozpočty,
- 3) Místní (územní) rozpočty,
- 4) Rozpočty příspěvkových organizací,
- 5) Rozpočty organizačních složek,
- 6) Rozpočty dobrovolných svazků obcí,
- 7) Rozpočty regionálních rad.

b) Mimorozpočtové fondy

Mimorozpočtové fondy jsou účelové, tzn., cíle fondů jsou přesně definované vč. jejich zdrojů. Jsou rozlišovány:

- 1) Státní účelové fondy. Dělí se na specifické fondy (např. státní fond kultury, státní fond životního prostředí, státní fond kinematografie, fond infrastruktury atd.) a centrální fondy (Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.; Regionální rozvojový fond; Česká exportní banka atd.),
- 2) Mimorozpočtové fondy územních samosprávných celků - jejich počet závisí na rozhodnutí zastupitelstva (v praxi je nejčastěji k vidění památkový fond). [3]

Rozpočtový cyklus v ČR probíhá ve 4 krocích: příprava (zodpovídá MFČR a ostatní správci kapitol), schvalování (poslanecká sněmovna), realizace (ministerstva a ostatní ústřední orgány) a vyhodnocení (MFČR, ostatní správci kapitol, vláda a nejvyšší kontrolní úřad).

1) Příprava státního rozpočtu

Příprava státního rozpočtu obvykle probíhá do 30. září. Do této doby musí ministerstvo financí předložit nejen návrh rozpočtu na následující kalendářní rok, ale i návrh výdajového rámce na tři roky. Návrh výdajového rámce stanovuje výdajové limity na následující dva roky - vládě. Správci kapitol a státní fondy předkládají své návrhy, které jsou projednávány s ministrem financí.

2) Schvalování státního rozpočtu

Pravomoc na schválení státního rozpočtu připadá Parlamentu České republiky. Návrh rozpočtu je složen z dokumentů, které obsahují nejen příjmy a výdaje, ale i makroekonomické cíle na příslušný rok. Schvalovací proces probíhá přes tzv. čtení.

V 1. čtení dochází ke schválení popř. zamítnutí základních údajů (celkové plánované příjmy, výdaje, saldo a způsob jeho vypořádání, celkový vztah k rozpočtům, územní samosprávných celků atp.). Pokud jsou základní údaje schváleny nelze je v průběhu dalších čtení měnit.

Ve 2. čtení mohou být předkládány pozměňovací návrhy k rozpočtu.

Ve 3. čtení lze navrhnout pouze formální opravy a projednávají se jednotlivé pozměňovací návrhy. Závěrem 3. čtení je hlasování o souhlasu s návrhem zákona o státním rozpočtu. Odsouhlasený návrh je předložen k podpisu prezidentu republiky.

V případě neschválení státního rozpočtu dochází k hospodaření podle tzv. rozpočtového provizoria. Ministerstvo financí stanoví ukazatele, které slouží pro správce kapitol, jako závazné parametry pro čerpání výdajů po období rozpočtového provizoria. Ukazatelé se stanovují na jednotlivé měsíce. Čerpání výdajů může být maximálně ve výši jedné dvanáctiny celkových výdajů předchozího hospodářského roku.

3) Realizace státního rozpočtu

Správci kapitol realizují schválený rozpočet a dohlížejí na účelové vynakládání finančních prostředků. Jednotlivé kapitoly mají za úkol zajistit plynulé a hospodárné čerpání výdajů.

Závazné ukazatele jsou nejnižší jednotky struktury jednotlivých kapitol. Vysvětlují, jaké zdroje mají být vynaloženy na výdaje, anebo ze kterých příjmů pocházejí.

Rozpočtová opatření jsou zapotřebí, když dochází ke změně ve velikosti příjmů či výdajů. Nejčastěji dochází k přelévání finančních prostředků mezi jednotlivými kapitolami.

4) Vyhodnocení státního rozpočtu

Vyhodnocení státního rozpočtu probíhá prostřednictvím státního závěrečného účtu. Státní závěrečný účet je vypracován ministerstvem financí ve spolupráci se správci kapitol, územními samosprávnými celky atp. Jestliže se výsledek státního rozpočtu liší od plánu, tak Poslanecká sněmovna rozhoduje o vypořádání s přebytkem či, jak pokryje schodek hospodaření.

3.3.3 Rozpočtová soustava v Polsku

Soustava veřejného rozpočtu lze rozdělit:

- 1) orgány veřejné moci, včetně orgánů státní správy, soudů, tribunálů, státních kontrolních orgánů,
- 2) orgány místní správy,
- 3) rozpočtové jednotky, rozpočtové instituce, pomocné zemědělské podniky,
- 4) cílové fondy,
- 5) veřejné vysoké školy,
- 6) výzkum a vývoj,
- 7) nezávislé veřejné zdravotnické zařízení,
- 8) kulturní instituce vlastněné na státní a místní úrovni,

Veřejnoprávní a účelové fondy:

Veřejnoprávní fondy vznikají na předem specifikované cíle, na které jsou vymezené finanční prostředky.

Cílové fondy vznikají z přerozdělování veřejných rozpočtů za účelem konkrétního opatření. Některé druhy fondů čerpají finanční prostředky prostřednictvím dotací.

V současné době existují tyto fondy:

- fond sociálního zabezpečení,
- penzijní fond pro zemědělce,
- fond práce,
- fond výživného,
- národní fond pro ochranu životního prostředí a vodního hospodářství.

Zahájení legislativního procesu tvorby státního rozpočtu mohou iniciovat následující instituce [27]:

- a) poslanecká sněmovna (parlamentní a Sejmové komise nebo skupina nejméně patnácti poslanců),
 - b) senát (je nutná rezoluce celé komory),
 - c) prezident,
 - d) rada ministrů
- 1) Schvalovací proces

V první čtení probíhá na plenárním zasedání Sejmu³ nebo na schůzi komise Sejmu. Obvykle k prvnímu čtení dochází ve výboru, pokud návrh rozpočtového zákona netýká citlivých oblastí mezi, které patří: změna ústavy, daní, o volbě prezidenta, sejmu a senátu a orgánech místní samosprávy atd.

Marszałek Sejmu má legislativní pravomoci na předložení jiných návrhů zákonů, pokud k tomu existují závažné důvody.

První čtení návrhu zákona o rozpočtu zahrnuje zdůvodnění rozpočtu, diskuzi a doplňující otázky poslanců. V případě, že se první čtení koná na zasedání Sejmu, končí přijetím usnesení, kterým se návrh předává k příslušným komisím nebo několika výborům, pokud návrh pokrývá rozsah jejich působení. V této části může být podána žádost na zamítnutí celého návrhu. [32]

Ve druhém čtení se zasedání vždy uskutečňuje v Sejmu. Během druhého čtení je možné provádět úpravy návrhu rozpočtu. Právo provádět změny je dáno žadateli, nebo skupině 15 poslanců, předsedovi poslaneckého klubu a Radě ministrů. V případě předložení změn

³ Sejm je dolní komora Parlamentu Polské republiky

rozpočtu je návrh navrácen zpět k výboru, který návrh vyhodnocuje a podává Sejmu dodatečnou zprávu, ve které změny přijímá nebo zamítá. Změny mohou být prováděny až do konce druhého čtení.

Ve třetím čtení na zasedání Sejmu se předkládají dodatečné zprávy výborů, pokud návrh rozpočtu nebyl předložen již ve druhém čtení. Návrh rozpočtu se předkládá poslancům Evropského parlamentu, kteří hlasují o jeho přijetí či zamítnutí.

Sejm přijímá rozpočet prostou většinou za přítomnosti poloviny zákonného počtu poslanců. Po přijetí rozpočtu ho musí schválit i Marszałek Sejmu. Po jeho schválení je návrh zákona přijat, ale stále není závazným právním aktem, a je předložen do Senátu.

Po schválení návrhu na rozpočet v Sejmu je předložen do Senátu. Předseda Senátu ukládá senátním výborům 18 denní lhůtu na analyzování zákona. Senát hlasuje o přijetí, zamítnutí nebo o změně navrhovaného rozpočtu. V případě zamítnutí nebo navrnutí změn se vrací návrh rozpočtu zpět do Sejmu. V případě přijetí je rozpočet předložen k prezidentu republiky. [27]

3.4 Administrativní dělení České a Polské republiky

3.4.1 Administrativní dělení České republiky

Česká republika má tři úrovně administrativních samosprávních celků. „Spojovacím“ článkem mezi vládou ČR a obcemi tvoří kraje. Kraje vznikly v roce 2001. S celkovým počtem 14 (13 krajů + hlavní město Praha) oblastí. [8]

Obrázek 4: rozdělení ČR, dle okresů; zdroj: [31]

Dalším stupněm územní samosprávy je obec s rozšířenou působností a nejnižším stupněm je obec se základním rozsahem územní samosprávy.

a) Obce s rozšířenou působností (205 obcí)

Tento typ obcí zajišťuje rozsáhlý výkon přenesené působnosti. Kromě zastřešování agendy obce s pověřeným obecním úřadem a obce se základním rozsahem přenesené působnosti zajišťuje agendu registru živnostenského podnikání, vydávání cestovních a osobních dokladů, agendu řidičských oprávnění, agendu registru vozidel, sociálně právní ochraně dětí atp. [15]

b) Obec s pověřeným obecním úřadem (393 obcí)

Jedná se o obec, která vykonává základní přenesenou působnost státní správy, ale na této úrovni obce začíná vstupovat agenda stavebního úřadu, matričního úřadu a některé agendy práva životního prostředí. [15]

c) Obec se základním rozsahem přenesené působnosti (6 253 obcí)

Přenesená působnost obce znamená výkon státní správy obci, byla na obec přenesena zákonem. Obce pro plnění státní správy dostávají dotace ze státního rozpočtu. Přenesení pravomocí na nižší územně samosprávné celky je procesem decentralizace státní moci. [15]

3.4.2 Administrativní dělení Polské republiky

Polsko, stejně jako Česká republika, je unitárním státem. Má tři úrovně administrativních samosprávních celků. Prvním stupněm je vojvodství (województwa). Celkem je Polsko rozděleno do šestnácti vojvodství.

Obrázek 5: rozdělení Polska, dle Vojvodství; zdroj [29]

Druhým stupněm jsou okresy (powiaty). V Polsku je celkem 380 okresů z toho [45]:

- 1) Powiat grodzki (česky – městský okres) - 66 měst se zvláštním statusem powiatu.
- 2) Powiat ziemski (česky – zemský okres) – 314 oblastí.

Třetí úroveň územně samosprávného celku je obec (gmin). Celkově se v Polsku nachází 2 478 obcí. Dělí se:

- 1) 302 miejskie (česky – města) – včetně 66 obcí se zvláštním statusem městského okresu.
- 2) 621 miejsko-wiejskich (česky – městske-vesnická obec)
- 3) 1 555 wiejskich (česky – vesnice)- vesnice nepatřící pod správu města. Z celkového počtu 1 555 celků patří 158 pod správu měst. [30]

3.5 Charakteristika obce

Tradiční postavení občanů v územním samosprávním celku je obec, která představuje základní společenství lidí, kteří prostřednictvím komunálních voleb vyjadřují své preference. Všeobecně, lze říci, že svobodná obec je základem svobodného státu. [14]

Charakteristické znaky obce [14]:

- a) Vlastní území
- b) Obyvatelstvo obce
- c) Soustava orgánů obce
- d) Vystupování v právních vztazích svým jménem a právotvorba
- e) Vlastní majetek a hospodaření podle vlastního rozpočtu

3.5.1 Obec v České republice

Obec v České republice je považována za veřejnoprávní korporaci, která má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost ze vztahů vyplývajících. V rámci fiskální decentralizace jsou obci předávány větší pravomoci umožňující schvalování obecně závaznou vyhláškou. Musí splňovat tyto podmínky [13]:

- a) Obecně závazná vyhláška musí být vyhlášena na úřední desce obecního úřadu po dobu patnácti dní.
- b) Nabytí platnosti obecně závazné vyhlášky nastává po uplynutí patnácti denní lhůty.
- c) Obec musí vést evidenci právních předpisů, které vydala s přesně stanovenými požadavky.

1) Charakteristika územně samosprávných celků v ČR

Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. charakterizuje, kdy se jedná o obec, městyš či město.

- a) Obec se stává městem, pokud počet obyvatel přesáhly, alespoň 3 000. V tomto případě, však existují výjimky: např. obec, která byla před rokem obec, která byla před 17. květnem 1954 městem si může požádat o výjimku u předsedy Poslanecké sněmovny.
- b) Obec je městysem, pokud schválí změnu statutu vláda, která návrh předává předsedovi vlády.
- c) Statutární města jsou upraveny zákonem § 4 odst. 1 obecného zřízení. V současnosti je v České republice 25 statutárních měst. Jsou jimi: Kladno, České Budějovice, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav a Prostějov. [15]

2) Orgány obce

Na úrovni samosprávy nedochází k dělbě moci jako je tomu v parlamentu. Orgány obce fungují na principu vlády. Shromáždění pro územní uspořádání znamená, že nižší orgány jsou zodpovědné a svým obsazením přímo či nepřímo odvozené od nejvyššího orgánu.

Mezi orgány obce patří:

a) Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je jediným orgánem je ústavně zakotveným. Členové zastupitelstva jsou voleni jednou za čtyři roky v komunálních volbách, kde hlasují občané dané obce. Vždy se volí zastupitelstvo jako celek – nelze volit pouze jednotlivého člena.[14]Zastupitelstvo má nejméně pět členů a nejvýše pětapadesát.

Počet členů závisí na počtu obyvatel obce:

Do 500 obyvatel	5-15 členů
Od 501 - 3 000 obyvatel	7-15 členů
Od 3001 – 10 000 obyvatel	11-25 členů
Od 10 001 – 50 000 obyvatel	15-35 členů
Od 50 001 – 150 000 obyvatel	25-45 členů
Nad 150 000 obyvatel	5-55 členů

Tabulka 2:početní rozdělení zastupitelstva obce, dle počtu obyvatel; zdroj [14]

b) Rada obce

Rada obce představuje výkonný orgán. K sestavení rady obce je zapotřebí, aby zastupitelstvo obce mělo více než patnáct členů. V obcích, které nesplňují tuto podmínku, vykonává funkci rady obce starosta. S výjimkou těchto případů:

- 1) Rozhodování ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti
- 2) Vydávání nařízení obce
- 3) Stanovení rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizování a zrušení odborů a oddělení obecního úřadu
- 4) Stanovení celkového počtu zaměstnanců obecním úřadu a v organizačních složkách obce
- 5) Na základně podnětů přezkoumá opatření přijatá obecním úřadem v samostatné působnosti a komisemi

Pokud obec sestavuje radu obce, tak ji tvoří starosta, místostarostové a další členové zastupitelstva obce. Počet členů rady obce musí být vždy lichý (od 5 – 11 členů). [15]

c) Výbory zastupitelstva

Výbor obce vzniká z iniciativy zastupitelstva. Cílem výborů je vytvoření kontrolního orgánu, který dohlíží na pověřené úkoly. [15]

d) Komise rady

Komise rady vzniká z iniciativy rady obce. Komise má strukturu poradního orgánu. [15]

3.5.2 Obec v Polské republice

Obec se podílí na výkonu veřejné moci. Má právní subjektivitu, tzn., vystupuje vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost. Místní právo je definováno v zákonech:

- 1) na základě zákona o místních daních a poplatcích může vydávat usnesení, ve kterém upraví výši svěřených daní a poplatků,
- 2) úprava vnitřních předpisů o organizaci obecních a pomocných jednotek, pravidla o hospodaření s majetkem obce,
- 3) pravidla a doporučení pro využívání veřejných služeb.

Charakteristika územně samosprávných celků v Polsku

1) Wojvodství [4]:

Pravomoci:

- dbá o rovnoměrný ekonomický rozvoj regionu,
- vzdělávací politika, včetně univerzit,
- udržení konkurenceschopnosti se zahraničními regiony.

1.1. Wojvodský parlament - Sejmik województwa

Charakteristika:

- zákonodárný orgán,
- samosprávná instituce,
- volen v přímých volbách,
- parlament volí ze svého středu předsedu a maximálně 3 místopředsedy,
- zasedání se konají alespoň jednou za 3 měsíce,
- parlament může povolat k výkonu předem stanovených činností stále komise a komise ad hoc, povinně povolávanou komisí je revizní komise

1.2. Vláda wojvodství - zarząd województwa [32]

Charakteristika:

- povaha výkonného výboru,
- realizuje usnesení sejmiku,
- hospodaření s majetkem wojvodství,
- příprava a realizace rozpočtu,
- příprava strategie rozvoje wojvodství,
- uzavírání dohod o mezinárodní spolupráci,
- maximální počet členů je 5 (např. krajský hejtman, místopředseda atd.)

1.2.1. Krajský hejtman - marszałek województwa

- Reprezentuje wojvodství,
- stará se o běžné záležitosti wojvodství a řídí úřad maršálka,
- nedochází zde k rozdělení kompetencí na dvě osoby (na wójta, resp. starostu, a tajemníka), jako je tomu v případě obce a okresu, ale dochází ke kumulaci v jedné osobě,
- regionální plánování,

- fondy EU,
- regionální rozvoj,
- spolupráce se zahraničím,
- ochrana životního prostředí,
- zdravotní péče,
- vzdělávání,
- sociální záležitosti,
- doprava,
- turismus.

1.3. Wojvoda - Wojewoda

Představuje státní moc. Pracovněprávní vztah vzniká jmenováním premiérem. Funkce podléhá ministrovi vnitra.

Charakteristika:

- Má dva zástupce: prvního a druhého více-vojvodu,
- vykonává pokyny vlády, zajišťuje státní správu,
- zodpovídá za finanční prostředky ze státního rozpočtu, které má k dispozici pro plnění svých úkolů,
- kontroluje výkon státní správy orgány územní, samosprávy a odpovídá za výkon politiky polské vlády,
- bezpečí a krizové řízení,
- právní dohled jednotek všech úrovní,
- kontrolní funkce
- doprava – údržba státních silnic.

1.4. Maršál - Urząd marszałkowski

- Je to organizační jednotka, která nemá právní subjektivitu, ale má vlastní kapitolu v rozpočtu vojvodství,
- úřad je pomocným orgánem pro výkon pravomocí vlády vojvodství a zároveň zajišťuje organizačně a funkčně výkon činností zvláštních orgánů vojvodství,
- v čele úřadu stojí marszałek województwa.

1.5. Tajemník - Sekretarz

- Může být ustanoven dle potřeby.

1.6. Pokladník - Skarbnik

- Hlavní ekonom (účetní) kraje,
- účastní se jednání kraje.

2) Okres [32]

Pravomoci:

- Řeší lokální záležitosti přesahující hranice obcí. Na úrovni okresů neexistuje státní správa, pouze samospráva.

2.1. Rada powiatu (okresní zastupitelstvo)

Rada powiatu je volena na 4 roky. Počet radních se pohybuje v intervalu od 15 – 29 dle počtu obyvatel.

Charakteristika a pravomoci:

- zákonodárný a kontrolní orgán,
- může vydávat usnesení, které ovlivňuje občany, orgány a jiné subjekty okresu,
- usnesení zastupitelstvo přijímá nadpoloviční většinou hlasů přítomných radních, je-li splněna podmínka o přítomnosti poloviny radních,
- v případě, že výsledek hlasování je nerozhodný tak musí dojít k novému hlasování,
- schvalování lokálních právních aktů, vč. statutu okresu,
- jmenování a odvolání na návrh tajemníka a pokladníka okresu,
- schvalování rozpočtu okresu,
- schvalování usnesení ve věcech daní a poplatků v mezích stanovených zákonem,
- kontrolní orgán činnosti okresní rady a organizačních jednotek,
- volí ze svého středu předsedu rady a jednoho až dva místopředsedy,
- zasedání mohou být řádná nebo mimořádná, řádná zasedání se konají nejméně jednou za tři měsíce.

2.2. Okresní rada - zarząd powiatu [4]

Počet členů rady se pohybuje od tří až do pěti, včetně starosty a místostarosty a ostatních členů.

- Kolektivní výkonný orgán okresu,
- exekutivní výkonný výbor,

- rada okresu (zastupitelstvo) volí starostu a na jeho návrh ostatní členy okresní rady,
- odvoláním starosty nebo jeho rezignací se odvolává celou okresní radu, resp. celá okresní rada rezignuje. V případě, že bude jiný člen okresní rady, je zastupitelstvo povinno jmenovat na jeho místo nového člena, a to znovu na návrh starosty.

2.3. Starosta - wójt

- Starosta organizuje práci rady,
- rozhoduje o běžných záležitostech okresu a je jeho reprezentativním orgánem,
- vydává rozhodnutí v individuálních věcech z oblasti veřejné správy na úrovni okresu.

2.4. Okresní úřad - starostowo powiatowe

- struktura úřadu se odvíjí od typu okresu a jeho konkrétních potřeb a požadavků.

2.5. Tajemník - sekretarz

- Jmenován a odvoláván radou okresu na návrh starosty,
- organizačně zaštiťuje úřad okresu,
- výkon dalších úkolů, které na něj jsou svěřeny starostou nebo radou.

2.6. Pokladník - skarbnik

- Jmenován a odvoláván radou okresu na návrh starosty,
- statut okresu může určit, že tajemník a pokladník jsou povinni se účastnit jednání rady, a to jako poradní orgány,
- hlavní účetní okresu

1.7 Zvláštní orgány rady okresu (komise)

- Zvláštními orgány rady jsou komise,
- kontrolují činnost rady a okresních organizačních jednotek

Charakteristika obce podle rozsahu výkonu státní správy

1. Obec (gmina) [32]

1.1. Zastupitelstvo obce (rada gminy)

Zastupitelstvo obce je voleno na 4 roky. Před nástupem do funkce musí každý člen zastupitelstva složit slib.

Mezi pravomoci zastupitelstva patří [4] :

- výkonný orgán obce,
- schvalování statutu obce,
- stanovuje odměnu starostovi a projednává informace o jeho činnosti,
- na návrh starosty jmenuje a odvolává pokladníka obce (tj. hlavního účetního obce)
- schvaluje rozpočet obce,
- projednává informace o jeho plnění a schvaluje závěrečný účet obce,
- schvaluje pravidla pro nakládání s majetkem obce, zakládání obecních společností nebo vstup do firem,
- stanovuje výši finančních prostředků, se kterými může starosta samostatně nakládat,
- schvaluje smlouvy s jinými obcemi, mezinárodními nebo regionálními svazky obcí a rozhoduje o - smluvním zajištěním úkolů vyšších samosprávných celků nebo úkolů státní správy,
- zřizuje stálé komise a komise ad hoc⁴, tyto komise podléhají radě, předkládají jí plán činnosti a také zprávu o své činnosti,
- jednání komisí se mohou účastnit radní, kteří nejsou členy komise, mohou se účastnit diskuze a podávat návrhy, avšak nemají oprávnění hlasovat.

Počet členů zastupitelstva obce se stanoví podle počtu obyvatel obce:

20 000 obyvatel	15 členů
20 000 – 50 000 obyvatel	21 členů
50 001 – 100 000 obyvatel	23 členů
100 001 – 200 000 obyvatel	25 členů

Obrázek 6: počet členů zastupitelstva, dle počtů obyvatel obce; zdroj: [4]

⁴ Ad hoc je latinský obrat v překladu znamená „za určitým účelem“.

Počet členů zastupitelstva obce se zvedá o tři pokaždé, když obec dosáhne dalších sto tisíc obyvatel - maximálně však, pětáctyřicet členů.

1.2. Starosta - Wójt (burmistrz, prezydent miasta) [32]

Od roku 2002 nahrazuje radu obce orgánem starosty, který je volen přímou volbou na zásadách všeobecnosti, rovnosti, bezprostřednosti a tajného hlasování. Volby probíhají ve dvou kolech. Volební zákon nevyžaduje, aby kandidát na starostu měl trvalé bydliště v dané obci, avšak nemůže kandidovat ve více obcích současně.

Doba volebního mandátu je na 4 roky.

Při realizaci úkolů obce podléhá starosta pouze zastupitelstvu obce, které v celé řadě oblastí starostovi nastavuje rozsah pravomocí, kterých může využívat bez nutnosti schválení zastupitelstvem.

Mezi pravomoci starosty patří:

- starosta je výkonným orgánem obce,
- jmenuje své zástupce v závislosti na velikosti obce v počtu od 1 (v obcích do 10 000 obyvatel) až po 4 (v obcích nad 200 000 obyvatel),
- zajišťuje výkon usnesení zastupitelstva a úkoly obce stanovené právními předpisy,
- příprava materiálů pro jednání zastupitelstva,
- správa obecního majetku,
- provádění schváleného obecního rozpočtu,
- jmenování vedoucích organizačních jednotek obce.

Odvolání starosty: [4]

- rada obce: $\frac{1}{4}$ zastupitelů může podat návrh na odvolání. Návrh projde v případě získání $\frac{3}{5}$ hlasů v radě.
- Občané: skupina občanů nebo politická strana navrhne odvolání. V případě získání dostatečného množství petičních hlasů je vypsáno referendum. Referendum je platné, pokud dosáhne $\frac{3}{5}$ volební účasti v předcházejících volbách. Rozhoduje nadpoloviční většina.
- V případě úmrtí starosty, pravomocného rozsudku vůči starostovi, předseda vlády rozhodne o tom, kdo bude plnit funkci starosty.

1.3. Úřad obce - Urząd gminy

- Pomocný orgán starosty i radě obce,
- úřad obce může jednat pouze zplnomocnění starosty,

- každá obec si určuje organizační rozdělení úřadu, avšak vedoucím je starosta a je v pozici zaměstnavatele a své pravomoci může delegovat na tajemníka.

1.4. Tajemník - sekretarz

- Nejvýše postavený úředník místní správy.

1.5. Pokladník - skarbnik

- Účetní jednotky místní správy.

1.6. Zvláštní orgány rady obce (komise)

- Zvláštními orgány rady jsou komise,
- kontrolují činnost organizačních jednotek obce.

1.7. Šoltys - Šoltyz

- Tradiční funkce v obcích vesnického charakteru,
- volen plátcí zemědělské daně.

3.6 Příjmy obcí

K výkonu přenesených pravomocí na územně samosprávné celky je zapotřebí posláním i finančních částek, aby úřady mohly tyto povinnosti vykonávat.

3.6.1 Rozpočtová skladba obcí

Rozpočet je:

- Decentralizovaným peněžním fondem.
- Účetní bilancí, která vyobrazuje příjmy a výdaje rozpočtu.
- Rozpočtovým plánem na rozpočtové období – obvykle na jeden kalendářní rok.
- Nástrojem obecní politiky, který slouží ke splnění volebních programů

Rozpočet – bilance

Hospodaření obcí lze znázornit, jako:

$$F_1 + P - V = F_2$$

F_1 = počáteční stav finančních prostředků

P = příjmy

V = výdaje

F_2 = koneční stav finančních prostředků

Pokud má obec na konci účetního období vyšší stav finančních prostředků než na začátku období ($F_2 > F_1$), značí to, kladný přebytek. Vytváří se tím finanční rezerva na další období. Je-li situace opačná ($F_1 > F_2$), hospodaření skončilo se schodkem. Rozpočet je nutný vyrovnat z rezerv minulých let, resp. obec musí hledat další finanční prostředky na krytí schodku (nejčastěji úvěr komerčních bank). [19]

Dlouhodobým cílem hospodaření obce by měl být vyrovnaný rozpočet, kdy $P = V$. Případně přebytkový $P > V$, na vytvoření finančních rezerv. Dlouhodobý schodkový rozpočet vede k neúnosnému zadlužení obce. [19]

3.6.2 Vývoj rozpočtového určení daní

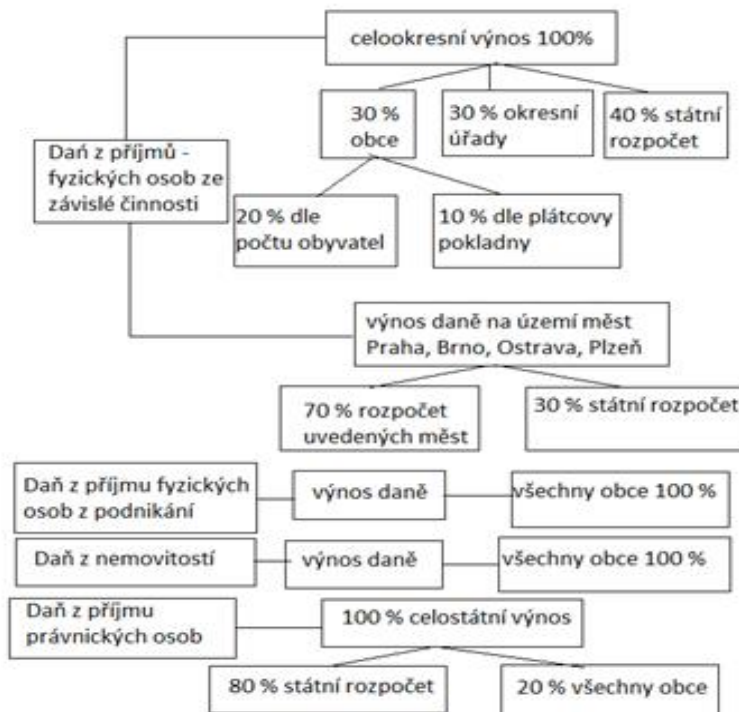
Definice příjmů obcí v ČR je ovlivněna výnosy jednotlivých daní a daňovým určením zakotveným v legislativě. Vývoj rozpočtového určení daní je rozdělen do etap:

- 1) Od roku 1993 do roku 1995 – hlavní rozpočtový příjem byla daň z příjmů fyzických osob ze samostatné činnosti – celá daň plynula do rozpočtu obce, ve které měla fyzická osoba trvalé místo pobytu. [2] Daň z příjmů ze závislé činnosti se stala sdílenou daní pro obce a okresní úřady. V roce 1993 se celookresní výnos daně ze závislé činnosti dělil 60 % pro okresní úřady a 40 % pro obce. V roce 1994 byla tato daň dělena paritně 50 % pro obce a 50 % pro okresní úřady. Následující rok obce získávaly 55 % a 45 % šlo okresním úřadům. Část daně určená obcím byla přerozdělena podle poměru počtu obyvatel obce k počtu obyvatel okresu. Magistrátním městům (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň) zůstávala celá daň. Od roku 1994 celý výnos daně právnických osob připadá obci, jestliže je poplatníkem obec samotná. Formu svěřené daně obcí má daň z nemovitých věcí – příjmem se stal celý výnos.[6]
- 2) Od roku 1996 do roku 2000 – do rozpočtu obcí byla přidělena část celostátního výnosu daně příjmů z právnických osob (DPPO), a to 20 %, které se dělily mezi obce podle počtu obyvatel. Od roku 1996 byl směřován do rozpočtu obcí podíl z celookresního výnosu DPFO ze závislé činnosti ve výši 30 %. Z toho 20 % dle počtu obyvatel a 10 % podle správcovy pokladny⁵. Příjem obcí zůstávalo 100 %

⁵ Města Praha, Brno, Ostrava a Plzeň měli výjimku. 70 % daňového výnosu zůstávalo magistrátům.

výnosu DPFO ze samostatné činnosti v závislosti trvalého bydliště podnikatele + daň z nemovitosti a místní poplatky. [2]

Graficky to, lze znázornit, jako:

Obrázek 7: přerozdělování daní od roku 1996 - 2000; zdroj [6]

3) Od roku 2001 do roku 2007 – příjem obcí tvoří daň z nemovitostí a DPPO v případech, kdy poplatníkem je obec. Dochází k prohloubení pojmu sdílených daní.

Jsou řazeny:

- výnos daně z nemovitých věcí; příjemcem je obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků odváděné zaměstnavatelem, jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby výjimkou výnosů ze závislé činnosti popsané v bodě c),
- podíl na 20,59 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosu uvedené v bodech c) a d),

- f) podíl na 20,59 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v bodě h),
- g) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- h) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloha na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem, jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Daně byly přerozdělovány podle počtu obyvatel obce na počet obyvatel ČR, po přepočtu koeficientem velikostní kategorie obce, který znevýhodňoval malé obce.

Procenta podílu jednotlivých obcí se stanovaly podle vzorce [2]:

$$p = \frac{ot \times kt}{\sum ot \times kt}$$

Kde:

O....počet obyvatel, k....koeficient velikostní kategorie obce,

t....obec, n....počet obcí.

Obce s počtem obyvatel (od – do)	Koeficienty velikostní kategorie obcí
Do 100 obyvatel	0,4213
101 – 200 obyvatel	0,5370
201 – 300 obyvatel	0,5630
301 – 1 500 obyvatel	0,5881
1 501 – 5 000 obyvatel	0,5977
5 001 – 10 000 obyvatel	0,6150
10 001 – 20 000 obyvatel	0,7016
20 001 – 30 000 obyvatel	0,7102
30 001 – 40 000 obyvatel	0,7449
40 001 – 50 000 obyvatel	0,8142
50 001 – 100 000 obyvatel	0,8487
100 001 – 150 000 obyvatel	1,0393
150 001 a výše obyvatel	1,6715
Hlavní město Praha	2,7611

Tabulka 3: velikostní koeficienty; zdroj [2]

U příjmů fyzických osob došlo ke snížení odvodu do rozpočtu obcí ze 100 % na 30 %. Z celostátního výnosu z DPFO bylo přiděleno 1,5 % obcím v závislosti na podílu zaměstnanců dle katastru obce na počtu zaměstnanců v ČR.

4) Daňové příjmy obce v letech 2008 – 2011:

- a) výnos daně z nemovitých věcí, příjemcem je obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- b) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti odváděné zaměstnavatelem, jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- d) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby výjimkou výnosů ze závislé činnosti popsané v bodě č. 3,
- e) podíl na 21,4 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosu uvedené v bodech 3 a 4,
- f) podíl na 24,4 % z výnosu daně z příjmů právnických osob (bez daně placené obcemi a kraji,
- g) podíl na 100 % z výnosu z příjmů právnických osob z daně placené obcemi a kraji.[24]

Koeficienty postupných přechodů a násobky postupných přechodů

Obce s počtem obyvatel od – do obyvatel	Koeficienty postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0 – 300	1,0000	1,0000 x počet obyvatel obce
301 – 5 000	1,0640	300 + 1,0640 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 300
5001 – 30 000	1,3872	5 300,8 + 1,3872 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 5 000
30 001 – a více	1,7629	39 980,8 + 1,7629 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 30 000

Tabulka 4: koeficienty postupných přechodů; zdroj: [25]

Přepočítací koeficienty pro následující obce:

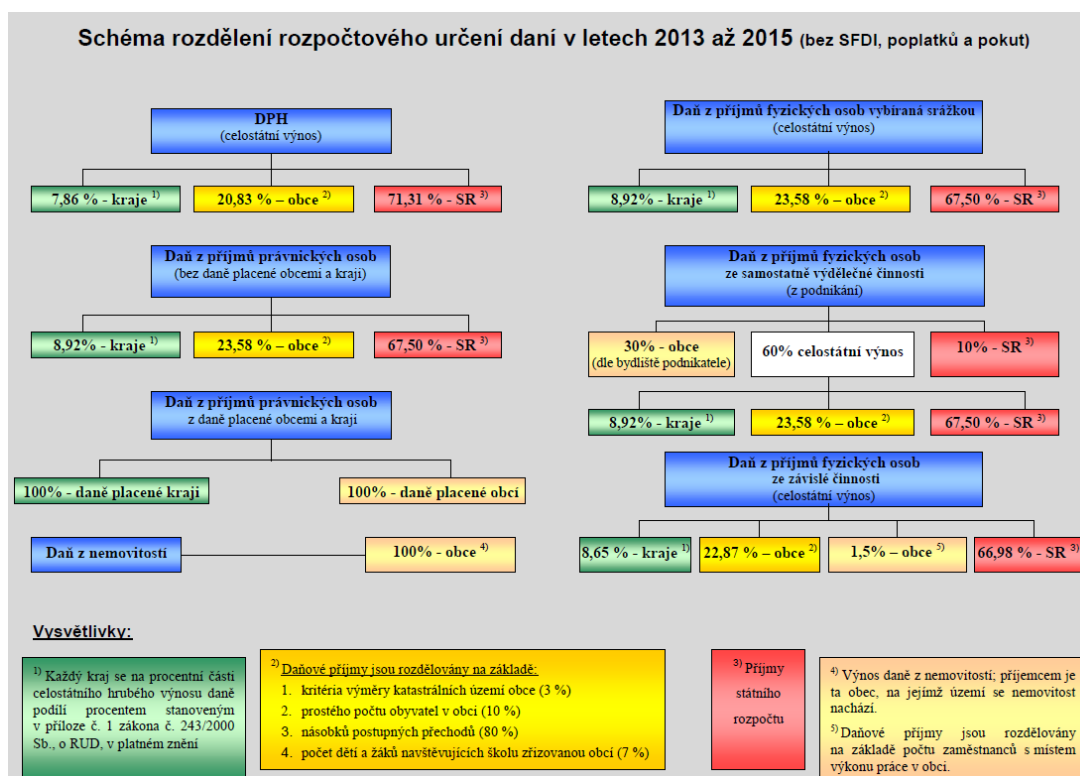
	Přepočítací koeficient
Hlavní město Praha	4,2098
Plzeň	2,5273
Ostrava	2,5273
Brno	2,5273
Ostatní obce	1,0000

Tabulka 5: přepočítací koeficienty; zdroj: [25]

5) Změna v rozpočtové určení daní v roce 2012

Rozpočtové určení daní od roku 2008 do 2011 neprošlo žádnou změnou. V roce 2012 dochází ke změně v RUD vlivem nové výše DPH. Zákon č. 370/2011 sb. upravuje v § 4 odst. 1 písm. b) hodnotu „21,4“ na „19,93“. [26]

6) Rozpočtové určení daní od roku 2013 – 2015:

Obrázek 8: RUD 2013 – 2015; zdroj: [34]

a) výnos daně z nemovitých věcí, příjemcem je obec, na jejímž území se nemovitost nachází,

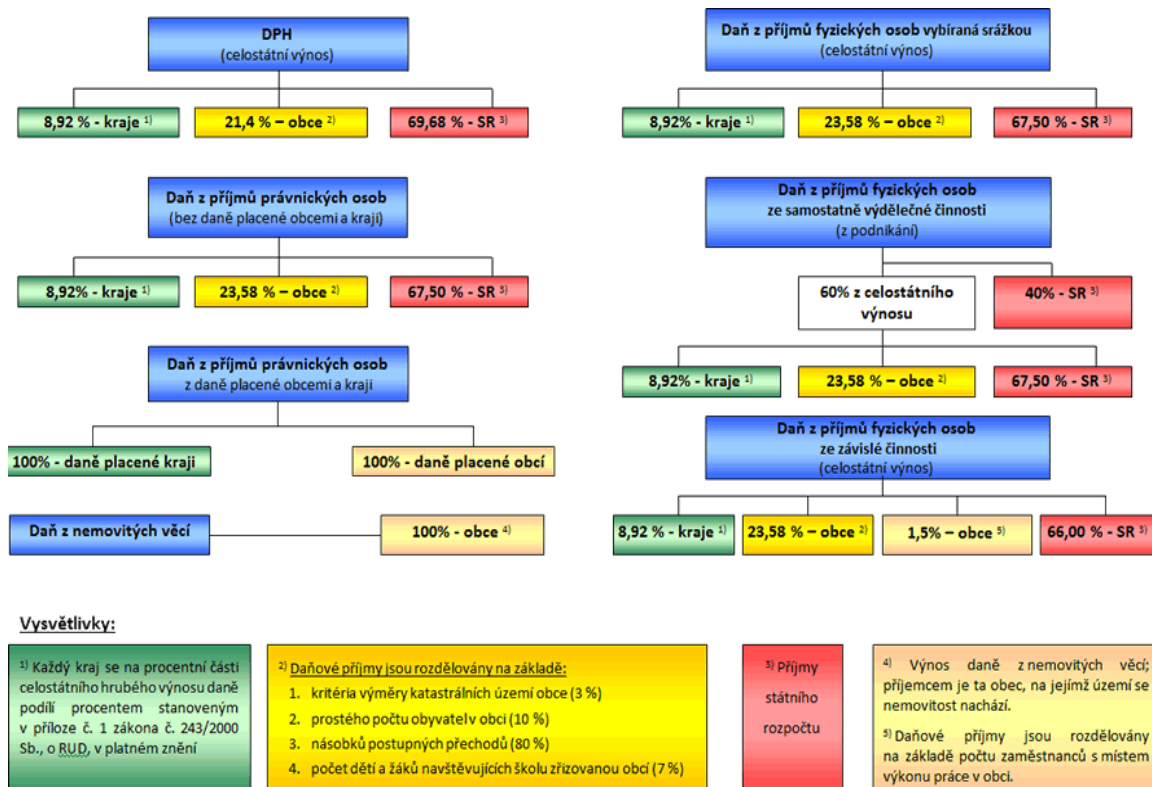
b) podíl 19,93 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty se zvyšuje na 20,83 %,

- c) podíl 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti odváděné zaměstnavatelem, jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů se zvyšuje na 22,87 %,
- d) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem, jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- e) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby výjimkou výnosů ze závislé činnosti popsané v bodě č. 3 se zvyšuje na 23,58 %,
- f) podíl na 21,4 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosu uvedené v bodech 3 a 4 se zvyšuje na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně,
- g) obec získává 30 % z celkového výnosu daně příjmů fyzických osob, dle bydliště podnikatel,
- h) podíl na 24,4 % z výnosu daně z příjmů právnických osob (bez daně placené obcemi a kraji se snižuje na 23,58 %,
- i) podíl na 100 % z výnosu z příjmů právnických osob z daně placené obcemi a kraji.
[34]

7) Změna v systému RUD v roce 2016

- a) podíl 22,87 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti odváděné zaměstnavatelem, jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů se zvyšuje na 23,58 %. [21]

a) Daňové příjmy obce, podle RUD 2017

Obrázek 9: RUD 2017; zdroj: [21]

Smyslem převedení povinnosti výběru některých daní na územní samosprávy je snaha státu o efektivnost jejich výběru. Daňové příjmy celků tvoří [21]:

- 1) výnos daně z nemovitých věcí; příjemcem je obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- 2) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- 3) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti odváděné zaměstnavatelem, jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- 4) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby výjimkou výnosů ze závislé činnosti popsané v bodě č. 3,
- 5) podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosu uvedené v bodech 3 a 4,
- 6) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v bodě 8,
- 7) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,

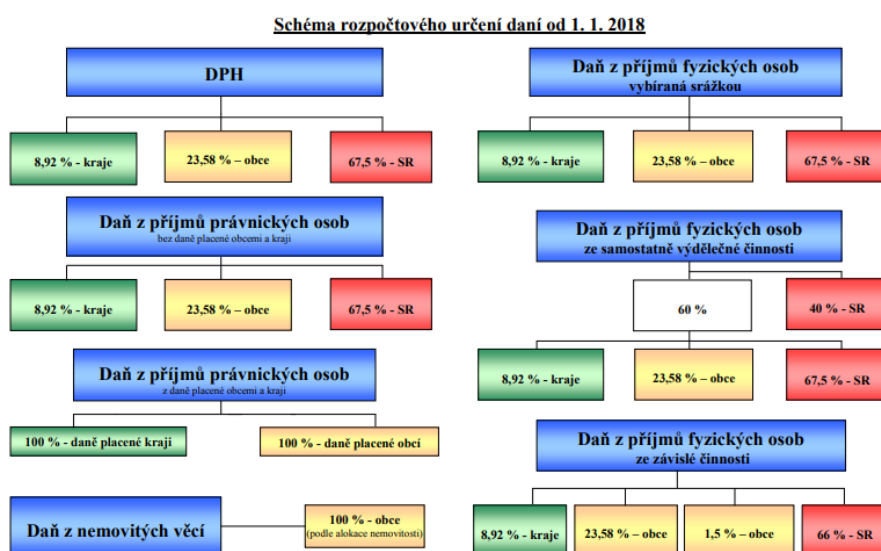
- 8) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem, jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Rozpočtové určení daní nyní počítá i s kritériem počtu žáků základních a mateřských škol.

Váhy a kritéria pro výpočet podílu obce na sdíleném výnosu obce jsou:

- 1) prostý počet obyvatel – podíl obce se určí jako podíl prostého počtu obyvatel této obce na celkovém počtu obyvatel obcí v ČR vyjádřený v procentech a násobený koeficientem 0,1,
 - 2) kritérium počtu žáků – podíl obce se určí jako poměr počtu žáků navštěvující školu zřizovanou obcí, k počtu těchto žáků za všechny obce, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,07,
 - 3) počet obyvatel upravený koeficienty postupných přechodů mezi velikostními kategoriemi obcí – váha kritéria 0,8,
 - 4) váha kritéria rozlohy katastrálního území je 0,03, avšak maximálně 10 ha/osobu.
- [21]

Změna v rozpočtové určení daní od 1. 1. 2018

Obrázek 10: RUD 2018, zdroj: [36]

Od roku 1. 1. 2018 vstupuje do platnosti nové rozpočtové určení daní. Změna se vztahuje pouze na přerozdělování daně přidané hodnoty:

- 1) 21,4 % podíl obcí na dani z přidané hodnoty se zvyšuje na 23,58 %.

Rozpočtové určení daní 2018 mění výpočet kritérií počtu žáků základních a mateřských škol. [35]

Váhy a kritéria pro výpočet podílu obce na sdíleném výnosu obce jsou:

- 1) prostý počet obyvatel – podíl obce se určí jako podíl prostého počtu obyvatel této obce na celkovém počtu obyvatel obcí v ČR vyjádřený v procentech a násobený koeficientem 0,1,
- 2) kritérium počtu žáků – podíl obce se určí jako poměr počtu žáků navštěvující školu zřízovanou obcí, k počtu těchto žáků za všechny obce, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,09,
- 3) počet obyvatel upravený koeficienty postupných přechodů mezi velikostními kategoriemi obcí – váha kritéria 0,78,
- 4) váha kritéria rozlohy katastrálního území je 0,03, avšak maximálně 10 ha/osobu.

[35]

Váhy a kritéria pro výpočet podílu obce na sdíleném výnosu daní se dělí:

Koeficienty postupných přechodů a násobky postupných přechodů

Obce s počtem obyvatel od - do	Koeficient postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0 – 50	1,0000	1,0000 x počet obyvatel obce
51 – 2 000	1,0700	50 + 1,0700 x počet obyvatel z počtu obce přesahujících 50
2 001 – 30 000	1,1523	2136,5 + 1,1523 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 2 000
30 001 – a více	1,3663	34400,9 + 1,3663 x počet obyvatel z počtu obyvatel obce přesahujících 30 000

Tabulka 6: koeficienty postupných přechodů; zdroj [6]

Čtyři největší města mají následující koeficienty:

	Přepočítací koeficient
Hlavní město Praha	4,0641
Plzeň	2,2961
Ostrava	2,2961
Brno	2,2961
Ostatní obce	1,0000

Tabulka 7: přepočítací koeficient pro největší města; zdroj [6]

a) Rozčlenění nedaňových příjmů obcí:

Mezi největší položku nedaňových příjmů obce patří peněžní transfery a dotace. Dotace jsou obvykle poskytovány vyšší vládní úrovní nižším úrovním. Rozlišujeme dotace specificky účelové a všeobecně neúčelové. Oba typy dotací lze použít na financování běžných i kapitálových výdajů. Specifické účelové dotace lze použít pouze na předem stanovené běžné či kapitálové statky resp. služby. Dotace jsou rozdělovány na bez spoluúčasti a podmíněné se spoluúčastí.

- 1) Dotace bez spoluúčasti: vyšší územně samosprávný celek poskytne nižšímu územně samosprávnému celku fixní finanční dotaci na předem stanovený statek či službu.
- 2) Dotace se spoluúčastí: obec se spolupodílí na financování statku či služby společně s dotací z vyššího samosprávného celku.

Místní poplatky jsou zvláštním druhem příjmů, které plně plynou do rozpočtu obce, podle zákona o místních poplatcích. S tím souvisí i případné penále za prodlení, které může dosahovat maximálně trojnásobku místního poplatku. Mezi místní poplatky patří: (zdroj: obecní samospráva)

- a) Poplatky ze psů
- b) Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt
- c) Poplatek za užívání veřejného prostranství
- d) Poplatek ze vstupného
- e) Poplatek z ubytovací kapacity
- f) Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst
- g) Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů
- h) Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace

Další skupinou nedaňových příjmů jsou příjmy z vlastního podnikání. Do této skupiny patří zisky z municipálních a regionálních podniků, podíly na zisku podniků s majetkovým vkladem obcí nebo regionů, příjmy z obchodování s cennými papíry, příjmy z pronájmu a prodeje majetku.

Mezi zbývající příjmy obcí patří příjmy z vlastní správní činnosti. To jsou příjmy z poplatků za správní úkony, které obec vykonává. Ostatní příjmy jsou zbývající příjmy nedaňového charakteru např. příjmy z mimorozpočtových prostředků. [6]

b) Návrtné zdroje - úvěry a půjčky

V posledních letech územně samosprávní celky začínají více spoléhat na návratné zdroje. Návratné příjmy představují závazek obce vrátit do určitého data předem sjednanou částku i s úroky. Obecně existují tři varianty návratných zdrojů:

1) komunální úvěry od komerčních bank; finanční, operativní a zpětný leasing

Finanční leasing je pronajmutí věci do majetku zákazníka po uhrazení všech splátek přechází pronajatá věc do vlastnictví nájemníka.

Operační leasing je dočasné pronajmutí věci na dobu uvedenou ve smlouvě. S leasingem nájemce získává servis daného majetku, slevy na pojištění atp.

Zpětný leasing funguje na principu prodeje majetku leasingové společnosti, která po odkupu daný majetek pronajímá původnímu vlastníkovi.

2) emise komunálních obligací nebo akcií (tento zdroj příjmů nese relativně větší administrativní náročnost – emisi obligací musí schválit ministerstvo financí a samotnou emisi provádí česká národní banka.),

3) návratné půjčky a finanční výpomoci od jiných státních samosprávných subjektů.

Návratné zdroje lze rozdělit podle časového faktoru. Splatnost úvěru resp. obligace či půjčky může být krátkodobá, střednědobá a dlouhodobá. Krátkodobé úvěry jsou tzv. překlenovací - slouží k tomu, aby obec překonala dočasný deficit běžného rozpočtu. Střednědobý a dlouhodobý úvěr slouží zejména k financování kapitálových výdajů.

3.6.3 Příjmy obcí v ČR

Příjmy územních samospráv lze rozdělit do dvou kategorií: návratné příjmy a nenávratné příjmy.

Návratné příjmy tvoří půjčky a úvěry, které jsou obvykle získávány ze soukromého sektoru a jsou spojeny s povinností obcí a krajů je za určitých podmínek vrátit.

Nenávratné příjmy tvoří daňové příjmy, transfery a dotace a nedaňové příjmy, které fungují na principech nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. [6]

Základní rozdělení příjmů obce:

Příjmy	
Běžné:	
Daňové	Svěřené (výlučné) daně (daň z nemovitostí)
	Sdílené daně (část DPFO a DPPO, část DPH)
	Místní poplatky
	Správní poplatky
Nedaňové	Poplatky za služby
	Příjmy z pronájmu majetku
	Příjmy od O. S., P. O.
	Ev. Uživatelské poplatky
Zisk obecních podmínek	
Dividendy z akcií, přijaté útoky	
Transfery - dotace	Neúčelové (všeobecné)
	Účelové (specifické)
Kapitálové:	
Z prodeje majetku – nemovitého a movitého dlouhodobého majetku	
Z prodeje akcií a majetkových podílů	
Kapitálové transfery	Účelové
	Neúčelové
Přijaté úvěry	
Příjmy z emise komunálních obligací	
Přijaté splátky půjček	
Ostatní	
Doplňkové, přijaté sankční pokuty apod.	

Tabulka 8:příjmy obcí; zdroj [19]

3.6.4 Příjmy obcí v Polské republice

Příjmy obcí v Polské republice se dělí [37]:

a) Příjmy vlastní:

- 1) příjmy z nemovitostí,
- 2) příjmy ze zemědělství,
- 3) daň z lesních pozemků,
- 4) příjmy z dopravních prostředků,
- 5) příjmy fyzických osob, zaplacené ve formě daňové karty,
- 6) dědictví a dary,
- 7) občanskoprávní transakce.

b) Příjmy z poplatků:

- 1) clo,
- 2) místní, lázeňské a z psů, reklamy
- 3) provozní – uvedené v zákoně z 9. června 2011 – geologické a hornické právo (2015 r. poz. 196, 1272 a 1505),
- 4) ostatní – příjmy tvořící obcí, vyplácené na základě zvláštních předpisů.

c) Příjmy z majetku obce,

d) příjmy z dědictví, předplatného a darů obci,

e) příjem z pokut a penále stanovených ve zvláštních předpisech

f) 5,0 % příjmů získaných ve prospěch státního rozpočtu v souvislosti s prováděním administrativních a jiných úkonů nařízenými zákony, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak,

g) úroky z půjček poskytnutých ze strany obce, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak

h) úroky z prodlení pohledávek představující příjmy obce,

i) úroky z peněžních prostředků uložených na bankovních účtech v obci, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak,

j) dotace z rozpočtu jiných jednotek místní správy,

k) ostatní příjmy plynoucí obcím na základě zvláštních předpisů.

Podíly na daních

- a) výše podílu na výnosu daně z příjmů od fyzických osob, které mají bydliště na území obce, je 39,34 %.
- 1) Příjem obcí od příjmu fyzických osob je snížen o počet procentních bodů odpovídajícího produktu o 3,81 % a index vypočtený pro celou zemi, v souladu se zásadami stanovenými v odst. b (příjmy z poplatků),
 - 2) ukazatel v odstavci 1 se určí vydělením počtu obyvatel přijatých do 1. 1. 2004 do domovů sociálního zabezpečení k 30. 6 základního roku počtu obyvatel přijatých před 1. 1. 2004 k 31. 12. 2003,
 - 3) pro rok 2004 indikátor uvedený v odstavci 1 je 0,95,
- b) výše podílu na výnosu daně z příjmů od právnických osob, které mají bydliště na území obce, je 6,71 %.

Další příjmy jsou tvořeny dotacemi [37]:

- a) kompenzační:
1. Kompenzační část dotace pro obce je součtem základní částky s výhradou odstavce 9,
 2. základní výší kompenzační dotacemi pro obce, je poměr daňových příjmů na obyvatele obce, dále jen „G index“ menší než 92 % daňových příjmů pro všechny obce indexu Gg,
 3. prostřednictvím daňových příjmů uvedených v odstavci 2 se rozumí celkový příjem z [37]:
 - 1) daň z nemovitosti,
 - 2) zemědělská daň,
 - 3) daň z lesních pozemků,
 - 4) daň z dopravních prostředků,
 - 5) daň z občanskoprávních transakcí,
 - 6) příjmy fyzických osob, zaplacené ve formě daňové karty
 - 7) příjmy z kolkových poplatků,
 - 8) výnosy z poplatků za využívání,
 - 9) účast na příjmech z daně příjmu fyzických osob,
 - 10) podíl na příjmech z daně z příjmu právnických osob.

4. Index G se vypočítá vydělením částky daňových příjmů obce, určených podle článku 32 odst. 1 a 3 pro rok předcházející základnímu roku podle počtu obyvatel obce,
5. index Gg je vypočítán vydělením součtu daňových příjmů určených podle článku 32 odstavci 1 a 3, pro všechny obce roku předcházejícímu základnímu období s porovnáním počtu obyvatel země,
6. konečná částka splatná pro obce je vypočtena z G indexů, který je roven:
 - 1) G index se rovná nebo je nižší než 40 % Gg – počet obyvatel obce se vynásobí počtem tvořícím součet [37]:
 - Číslo představující 99 % rozdílu mezi 40 % Gg a G,
 - Číslo představující 41,97 % indexu Gg.
 - 2) Index G je vyšší než 40 % a nejvýše 75 % indexu Gg, - počet obyvatel obce se vynásobí počtem tvořícím součet:
 - číslo představující 83 % rozdílu mezi 75 % Gg a G,
 - číslo představující 12,92 % indexu Gg.
 - 3) Index G je vyšší než 75 % a nižší než 92 % indexu Gg – vynásobením počtu obyvatel obce podle čísla představujícího 76 % rozdílu mezi 92 % indexu Gg a ukazatele G.
7. Doplnková částka je poskytnuta obci, kde je hustota obyvatelstva nižší než průměrná hustota obyvatelstva v zemi,
8. částka dodatečné částky splatné obci se vypočítá jako výsledek:
 - 1) 17 % index Gg,
 - 2) počet obyvatel obce,
 - 3) kvocient rozdílu mezi průměrnou hustotou obyvatelstva v zemi a hustotou obyvatelstva v obci a průměrnou hustotou obyvatelstva v Polské republice.
9. Pokud je v obci uvedené v odstavci 7, index G je vyšší než 150 % Gg, obec nedostává kompenzační dotaci.
- b) Vyvažovací [37]:

Dotace pro obec se určí částkou tvořící součet celkové hodnoty obce uvedené v bodě 1 a celkovou částkou vyvažovací části kompenzační dotace uvedené v 9 odstavci v bodě a).

 1. Obce, které mají vyšší index Gg než 150 %, provádí platby do státního rozpočtu, které jsou určeny pro vyrovnávací část obecné dotace pro obce.

- 1) 50 % - distribuováno, jak je uvedeno v odstavci 2), mezi obcemi statusu města, dále jen „městská obec“, kde výdaje na příspěvky na bydlení vychází z roku předcházejícího k základnímu roku s porovnáním na počet obyvatel obce, byly vyšší než 80 % průměrných výdajů na příspěvky na bydlení ze všech obcí, provedených v roce předcházejícímu základnímu roku na jednoho obyvatele těchto obcí,
- 2) 25 % - distribuováno způsobem uvedeným v odstavci 3, mezi obcemi, ve kterých existují jen vesnice, dále jen „venkovské obce“ a obcí, v jednom, z nichž má obec status města, dále jen „obec městske-vesnická“, kde výdaje na příspěvky na bydlení v roce předcházejícímu základnímu roku s porovnáním na počet obyvatel obce, byly vyšší než 90 % průměrných výdajů na příspěvky na bydlení ze všech obce městske-vesnických, provedených v roce předcházejícímu základnímu roku na jednoho obyvatele těchto obcí,
- 3) 25 % - distribuováno způsobem uvedeným v odstavci 4, mezi vesnické obce a obce městske-vesnické, ve kterém celkový příjem za rok předcházejícímu základnímu roku z důvodu, aby se podílel na výnosu daně z příjmů fyzických osob a příjmů ze zemědělské a lesnické daně, za obcí na obyvatele je nižší než 80 % průměrného příjmu ze stejných titulů za rok předcházející základnímu roku ve všech venkovských a městske-venkovských obcích na jednoho obyvatele těchto obcí.

2. Částka uvedené v odstavci 1 bod 1, je distribuována mezi obcemi následujícím způsobem:

- 1) pro danou obec jsou výdaje na příspěvky na bydlení, které byly provedeny v roce předcházejícímu základnímu roku, na jednoho obyvatele obce, s přesností na druhé desetinné místo,
- 2) pro obce, které splňují podmínky uvedené v odstavci 1 bod 1, vypočtený rozdíl mezi výdaje na příspěvky na bydlení, vykonané v roce předcházejícímu základnímu roku, přepočítáno na jednoho obyvatele obce, a 80 % průměrných výdajů na příspěvky na bydlení provedených v roce předcházejícímu základnímu roku pro všechny obce, založené na přepočtu na jednoho obyvatele dané obce,
- 3) částka přebytku výdajů na příspěvky na bydlení provedené v roce předcházející základnímu roku se vypočítá jako výsledek rozdílu výdajů vypočítaného způsobem v uvedeném v bodě 2 a počtem obyvatel obce,

- 4) je vypočtena, na nejbližší jednu desetinu, přebytek množství účastnických nákladů obce uvedené v odstavci 3, celkové množství výdajů obcí, které splňují podmínky uvedené v odstavci 1 bod 1,
- 5) koeficient účasti, vypočtený způsobem uvedeným v bodě 4, se vynásobí částkou vyrovnávací části obecné dotace uvedené v odstavci 1 bod 1,
- 6) v případě, že částka vypočtená způsobem popsaným v odstavci 5 je vyšší, než množství výdajů uvedených v odstavci 3, splatná částka obce se rovná nadbytečných výdajů vypočtené pro obec způsobem uvedeným v odstavci 3,
- 7) je-li částka vypočtená způsobem uvedeným v bodě 5 nižší než výše nadbytečných výdajů podle bodu 3, částka splatná obci se rovná částce vypočtené způsobem uvedeným v bodě 5.

3. Částka uvedená v odstavci 1 bod 2, je rozdělena mezi venkovské obce a městsko-venkovské obce takto:

- 1) pro obce, které splňují podmínky uvedené v odstavci 1 bod 2, se vypočítá jako rozdíl mezi výdaje na příspěvek na bydlení, provedené v roce předcházející základnímu roku, v přepočtu na jednoho obyvatele obce, a 90 % průměrných výdajů na příspěvky na bydlení provedené v roce, které předchází o základní rok pro všechny venkovské obce a městsko-venkovské obce, na jednoho obyvatele těchto obcí,
- 2) částka přebytků výdajů na příspěvky na bydlení provedená v roce předcházejícímu základnímu roku se vypočítává jako výsledek rozdílu výdajů vypočítaného způsobem uvedeným v bodě 1 a počtem obyvatel obce,
- 3) koeficient účasti se vynásobí částkou vyrovnávací části obecné dotace uvedené v odst. 1 bod 2. V případě, že částka je vyšší, než množství výdajů uvedených v odstavci 2, splatná částka obce se rovná přebytku výdajů vypočtené pro obec,
- 4) je-li částka vypočítaná způsobem uvedeným v bodě 3 nižší než výše nadbytečných výdajů podle bodu 1, splatná částka obci se rovná částce vypočtené způsobem uvedeným v bodě 3.

4. Částce uvedená v odstavci 1 bod 3, je rozdělen mezi venkovské obce a městsko-vennické obce takto:

- 1) pro danou obec, součet příjmů z titulů uvedených v odstavci 1 se určí na druhé desetinné místo přepočtem na jednoho obyvatele obce,

2) pro obce, které splňují podmínky uvedené v odstavci 1 bod 3, se rozdíl vypočítá z 80 % průměrného příjmu všech venkovských obcí a městsko-vesnických obcí, podle odstavce 1 bod 3, v přepočtu na jednoho obyvatele obce, a příjmů obcí ze stejných titulů, v přepočtu na jednoho obyvatele obce.

c) Vzdělávací:

1. Částka přidělená na vzdělávací část obecné dotace na všech územních samosprávných celcích se rovná celkové výši vzdělávacího rámce všeobecné dotace, o nic méně než v zákoně o rozpočtu přijatého v základním roku, upravené o částky ostatních výdajů v důsledku změn provedených úkolů,
2. z částky uvedené v odstavci 1., se odečte 0,4 % pro rezervu vzdělávací části obecné dotace.

Dalšími zdroji příjmů územních samosprávných celků mohou být také [37]:

a) finanční prostředky z rozpočtu EU

Příjmy okresů v Polské republice:

a) Příjmy vlastní

- 1) příjmy z poplatků představující příjmy z okresů vyplácených na základě samostatných předpisů,
- 2) příjmy získané rozpočtovými jednotami okresu a platby z rozpočtových institucí okresu,
- 3) příjmy z okresních nemovitostí,
- 4) dědictví, předplatné a dary poskytnuté okresu,
- 5) příjmy z pokut a penálů stanovené v samostatných předpisech,
- 6) 5,0 % příjmů získaných ve prospěch státního rozpočtu v souvislosti s prováděním administrativních a jiných úkonů nařízenými zákony, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak,
- 7) úroky z půjček poskytnutých ze strany okresu, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak
- 8) úroky z prodlení pohledávek představující příjmy okresu,
- 9) úroky z peněžních prostředků uložených na bankovních účtech okresu, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak,
- 10) dotace z rozpočtu jiných jednotek místní správy,
- 11) ostatní příjmy plynoucí okresům na základě zvláštních předpisů.

Podíly na daních

- a) výše podílu na výnosu daně z příjmů od fyzických osob, daňovými poplatníky této daně jsou osoby s bydlištěm na území okresu, je 10, 25 %,
- b) výše podílu na výnosu daně z příjmů od právnických osob, daňovými poplatníky této daně jsou osoby se sídlem na území okresu, je 1,40 %.

3.7 Výdaje obcí

Tato kapitola je věnována výdajům obcí v České a Polské republice.

3.7.1 Výdaje obcí v České republice

Výdaje obcí v ČR lze kategorizovat jako běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou zcela běžnými a opakujícími se výdaji. Mezi typické běžné výdaje se řadí: platy zaměstnanců, energie, nákup materiálu nebo sociální dávky. Obce jsou povinné financovat služby a statky za které má obec samostatnou nebo přenesenou působnost:

kapitálové výdaje jsou zpravidla takové výdaje, které přesahují období jednoho roku. Většinou se jedná o financování investičních projektů v rámci popsanych služeb a statků. [6]

Výdaje
Běžné – neinvestiční:
Mzdy a platy
Povinné pojistné za zaměstnance
Materiálové
Energie
Nájemné
Sociální dávky
Výdaje za municipální podniky
Sankce za porušení rozpočtové kázně
Placené pokuty
Placené úroky
Ostatní (poskytnuté dary apod.)
Dotace vlastním O. S. a jiným subjektům
Neinvestiční příspěvky P. O.
Výdaje na sdružování finančních prostředků (neinvestiční)

Kapitálové – investiční výdaje:
Na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku
Na nákup cenných papírů
Na kapitálové poskytnuté dotace O. S. a různým subjektům
Na investiční příspěvky P. O.
Na investiční půjčky poskytnuté různým subjektům
Splátky úvěru
Ostatní

Tabulka 9: rozdělení výdajů obcí v ČR; zdroj [19]

3.7.2 Výdaje obcí v Polské republice

Výdaje obce zahrnující všechny záležitosti a veřejné úkoly místního významu. Patří mezi ně například [37]:

- a) správa nemovitostí, ochrana životního prostředí a ochrany přírody, jakož i vodního hospodářství,
- b) komunikace, ulice, mosty, náměstí a organizace silničního provozu,
- c) vodovod a kanalizace, odvádění a čištění odpadních vod čištění a sanitace skládky a likvidace komunálního odpadu, dodávky elektřiny, tepla a plynu,
- d) místní veřejné dopravy,
- e) ochrana zdraví,
- f) sociální pomoc, včetně středisek a zařízení péče,
- g) podpora systému rodiny a pěstounské péče,
- h) komunální bytová výstavba,
- i) veřejné vzdělávání,
- j) hospodaření s půdou a ochrana životního prostředí,
- k) správa výstavních sál,
- l) dodávky elektřiny, tepla, vody, zásobování vodou, kanalizace a nakládání s těly čištění odpadních vod, čištění a pořádku,
- m) tělesná kultura - rekreační oblasti a sportovních zařízení,
- n) udržování městské zeleně,
- o) komunální hřbitovy,
- p) veřejný pořádek,

- q) udržovat administrativní zázemí a údržbu obecních budov a veřejných budov,
- r) kulturní výdaje - knihovny, obecní úřady a další šíření kultury.

3.8 Finanční analýza

Finanční analýza slouží ke zhodnocení finančního hospodaření podniku, při kterém dochází k poměřování získaných dat mezi sebou navzájem, kvantifikaci vztahů a hledající elementární závislosti mezi dosaženými hodnotami. Určením závislostí mezi ekonomickými veličinami se zvyšuje vypovídající schopnost analýzy k určení budoucích hodnot veličin. [17]

K základním zdrojům dat k finanční analýze patří účetnické výkazy. Základní účetnické zdroje jsou [17]:

- a) Rozvaha
- b) Výkaz zisků a ztrát
- c) Výkaz cash-flow
- d) Příloha k účetnické závěrce

Metody finanční analýzy se dělí do dvou základních skupin[18]:

- a) Kvalitativní analýza je určena k posouzení a hodnocení vlivů z makroekonomického a mikroekonomického prostředí, určení fáze života podniku a společenské odpovědnosti (k akcionářům; věřitelům; zaměstnancům; zákazníkům; dodavatelům; veřejnosti; státu)
- b) Kvantitativní analýza používá matematické, statistické a další metody ke zpracování ekonomických veličin s následným posouzením. Výsledky kvantitativní analýzy se předávají totožné skupině osob, jako kvalitativní analýzy.

3.8.1 Analýza absolutních ukazatelů

Horizontální analýza je složkou absolutních ukazatelů. Je vhodná k analýze časových trendů. Vertikální analýza je druhou a poslední složkou absolutních ukazatelů. Využívá se k procentnímu rozboru ekonomických veličin[18].

Horizontální analýza se vypočítá, jako:

$$\text{Změna v \%} = \frac{\text{běžné období} - \text{předchozí období}}{\text{předchozí období}} \times 100$$

Vertikální analýza vyjadřuje procentuální podíl k jediné zvolené základně položené jako 100 %.

3.8.2 Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU)

SIMU definuje MFČR. Soustava je složena ze šestnácti informativních ukazatelů a ze dvou monitorujících. [20]

- a) Informativní ukazatele:
 - 1) Počet obyvatel
 - 2) Příjem celkem (po konsolidaci)
 - 3) Úroky
 - 4) Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků
 - 5) Dluhová služba celkem
 - 6) Ukazatel dluhové služby
 - 7) Aktiva celkem
 - 8) Cizí zdroje
 - 9) Stav na bankovních účtech celkem
 - 10) Úvěry a komunální dluhopisy
 - 11) Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy
 - 12) Zadluženost celkem
 - 13) Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)
 - 14) Cizí zdroje na 1 obyvatele
 - 15) Oběžná aktiva
 - 16) Krátkodobé závazky
- b) Monitorující ukazatele
 - 17) Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)
 - 18) Celková (běžná) likvidita

Ministerstvo financí definovalo soustavu informativních a monitorujících ukazatelů, které slouží k vyhodnocení intervalu likvidity $<0;1>$ a zároveň stanovilo maximální výši podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům na 25 %, v případě překročení této hranice bude obec oslovena dopisem z MFČR, aby zdůvodnila vzniklý stav. [20]

4. Praktická část

Úvod praktické části je věnován k popisu vybraných obcí. Jedna obec se nachází v České a druhá v Polské republice. K plnohodnotné finanční analýze je nutné, aby charakteristika obcí je vytvořena za posledních šest let.

4.1 Charakteristika obce Vrdy

První písemná zmínka obce je z roku 1307 v zakládající listině Oldřicha z Lichtenburka. Skutečná doba osídlení místa, kde se dnes nachází obec, není známa. Předpokládá se, že první lidé osídlili místo již v rané době kamenné. Obcí protéká řeka Doubrava a horizont krajiny je tvořen výhledem na Železné hory. V přílehlé oblasti Vrdů se nachází přírodní památka Starkočský lom, který je na území ČR unikátní. Jedinečnost Starkočského lomu je dána objevem zkamenělin korálu *Isis miranda* a houby *Gribrospodia*.

Obec Vrdy se nachází východní části v Kutnohorském okrese ve Středočeském kraji. Poblíž Pardubického kraje a mikroregionu Železné hory. Obec s rozšířenou působností, pod kterou spadají Vrdy, je Čáslav.

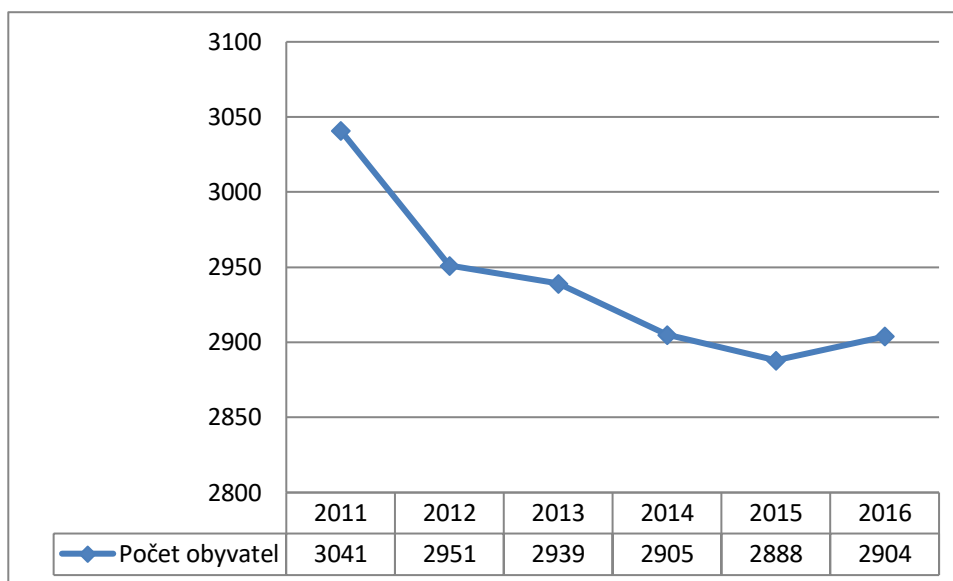
Katastrální výměra obce je 1 849 ha. Z toho zastavěná plocha je 63 ha. Nadmořská výška je cca. 225 m. n. m. K 1. 1. 2016 bylo v obci evidováno 2 904 obyvatel. Obec poskytuje základní služby. Jsou zde dvě mateřské školy, základní škola a knihovna. Vrdy dále podporují: místní koupaliště, fotbalový klub, skautské středisko atd. [22]

Oficiální znak obce:

Obrázek 11: znak obce Vrdy;
zdroj:[22]

Počet obyvatel obce Vrды

Graf 1: počet obyvatel obce Vrды od roku 2011 - 2016; vlastní zpracování; zdroj: [22]

4.2 Charakteristika obce Ruja

Gmina Ruja je vesnickou obcí. Skládá se ze 7 gmin Legnického okresu. Obec se nachází v Dolnoslezském vojvodství. Rozloha obce je 73,3 km² tj. 10 % rozlohy Legnického powiatu (okresu). Obec se nachází ve Slezské nížině – v oblasti Wysoczyzny Średzkiej (ledového původu).

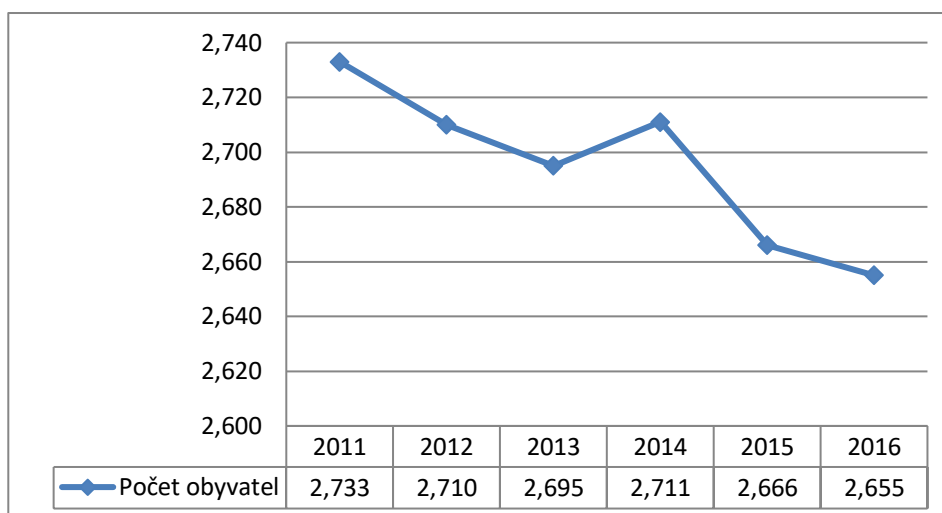
Nejvýše položená oblast se nachází jižně od vesnice Ragoźnik – 165 m. n. m. Nejnižší položená oblast se nachází severozápadně od obce Lasowice – 60 m. n. m. [28]

Oficiální erb obce Ruja:

Obrázek 12: oficiální znak obce; zdroj: [28]

Počet obyvatel obce Ruja:

Graf 2: počet obyvatel v obci Ruja od roku 2011 - 2016; vlastní zpracování; zdroj: [40]

4.3 Charakteristika hospodaření obou obcí

V této kapitole jsou charakterizovány příjmy a výdaje vybraných obcí.

4.3.1 Příjmy obce Vrды

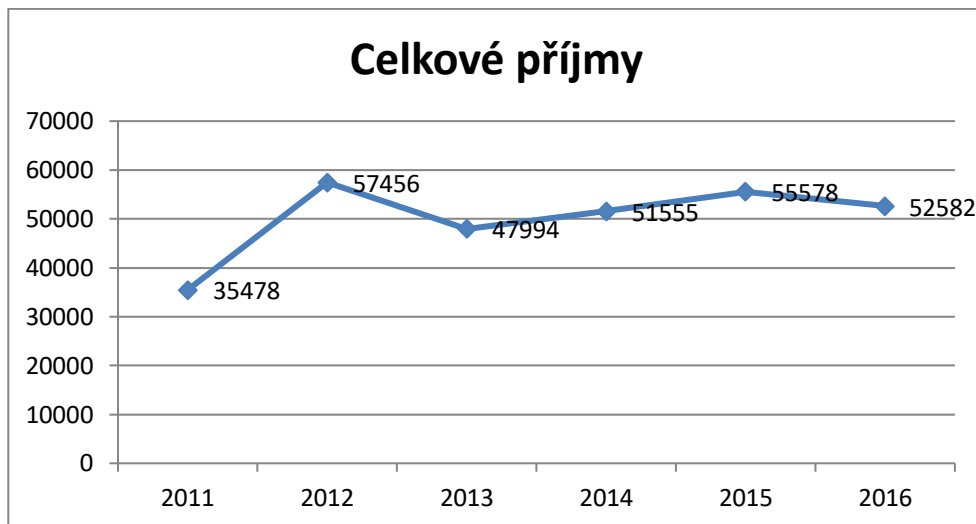
Příjmy obce Vrды jsou sledovány v intervalu 2011 – 2016.

Rok/meziroční změna	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Daňové příjmy	25 164,81	25 012,26	31 730,19	34 786,60	35 217,61	38 194,84
Meziroční změna		-0,61%	26,86%	9,63%	1,24%	8,45%
Přijaté transfery	4 814,90	25 980,59	5 961,48	6 622,70	10 402,96	2 577,61
Meziroční změna		439,59%	-77,05%	11,09%	57,08%	-75,22%
Nedaňové příjmy	3 995,92	5 740,51	7 588,64	9 378,56	9 354,20	10 088,21
Meziroční změna		43,66%	32,19%	23,59%	-0,26%	7,85%
Kapitálové příjmy	1 501,85	722,85	2 714,46	765,66	603,47	1 720,85
Meziroční změna		-51,87%	275,52%	-71,79%	-21,18%	185,16%
Celkem	35 477,48	57 456,21	47 994,77	51 553,52	55 578,24	52 581,51

Tabulka 10: příjmy obce v průběhu let; vlastní zpracování na základě dosažených výsledků

Daňové příjmy v letech 2011 – 2012 byly konstantní. V následujících letech dochází k nárůstu až do konce sledového období. Přijaté transfery se během let velmi dynamicky vyvíjely. Meziroční nárůst přijatých transferů mezi lety 2011 a 2012 byl 438,59 %. Nárůst přijatých transferů v roce 2012 byl způsoben investicí obce do revitalizace čističky odpadních vod. V následujících letech podíl přijatých transferů na celkových příjmech postupně upadá. V posledním sledovaném roce mají přijaté transfery podíl na celkových příjmech obce 4,9 %. Nedaňové příjmy během sledovaných let rostly. Jedinou výjimkou byl rok 2015, kdy nedaňové příjmy klesly o 0,26 %. V posledním roce nedaňové příjmy vzrostly o 7,85 % na

10 088,21,- tis. Kč tj. podíl na celkových příjmech 19,19 %. Kapitálové příjmy obce Vrdy jsou minoritní složkou celkových příjmů. V posledním roce měly kapitálové příjmy podíl na celkových příjmech obce 3,2 %.

Graf 3: celkové příjmy obce Vrdy; vlastní zpracování

Grafu č. 3 znázorňuje jednotlivé příjmy obce za roky 2011 – 2016. Nejvyšších příjmů obec dosáhla v roce 2012. Následuje pokles způsobený zmenšením příjmů z transferů. Další období zaznamenala růst příjmů až do roku 2015. Pokles celkových příjmů obce Vrdy v závěru sledovaného období byl způsoben poklesem přijatých finančních transferů.

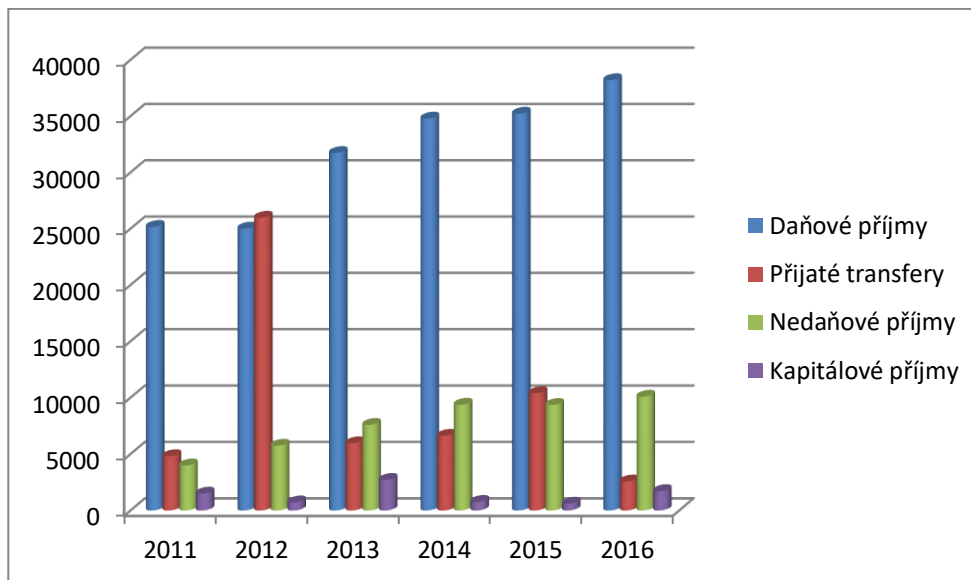
V průběhu sledovaného období docházelo, ke změnám rozpočtového určení daní. V roce 2012 došlo, ke změně přerozdělování daně z přidané hodnoty z 21,4 % na 19,93 %. Změna se projevila v poklesu příjmů obce z daně přidané hodnoty z 9 766,95,- tis. Kč, na 9 552,06,- tis. Kč. K poklesu daňových příjmů přispěla i ekonomická recese, která způsobila záporný růst HDP o 1,2 % s porovnáním předcházejícímu roku.

V roce 2013 došlo k další změně rozpočtového určení daní. Všechny složky sdílených daní vzrostly na 23,58 % s výjma DPH, která vzrostla na 20,83 % a daně FO ze závislé činnosti na 22,87 %. Ekonomická recese ČR byla přenesena i do roku 2013 – celkový přírůstek za tento rok činil – 0,9 %. Změny v rozpočtovém určení daní i přes oslabení výkonu české ekonomiky měly za následek meziročních nárůst daňových příjmů o 26,86 %.

Česká republika se v roce 2014 dostala z ekonomické recese. Meziroční nárůst HDP činil 2 %. Vlivem sílící ekonomiky došlo k opětovnému meziročnímu zvýšení daňových příjmů o 9,63 %. Ekonomika České republiky rostla i v roce 2015, její meziroční nárůst HDP činil 4,3 %. Sílící ekonomika měla za následek růst daňových příjmů o 1,24 %.

HDP meziročně rostlo i v posledním sledovaném období změna byla ve výši 2,3 %. Daňové příjmy obce zesílily o 8,45 %.

Následující graf zobrazuje rostoucí význam daňových příjmů během sledovaného období.

Graf 4: vývoj struktury příjmů; vlastní zpracování

Graf č. 4 zobrazuje rozčlenění jednotlivých příjmů obce ve sledovaném období. Příjmy obce Vrды v průběhu let nebyly ustálené. Hlavní příjmy obce tvořily daňové příjmy. S jedinou výjimkou v roce 2012, kdy přijaté transfery tvořily největší složku příjmů. Podíl přijatých transferů v roce 2012 byl k celkovým příjmům 45,22 %. Změna byla způsobená investičními transfery přijatých od veřejných rozpočtů ústřední úrovně. Podíl daňových příjmů k celkovým příjmům v roce 2012 byl 43,53 %. V následujících letech podíl přijatých transferů klesá. V roce 2013 podíl přijatých transferů k celkovým příjmům byl 12,42 %, následující roky podíl přijatých transferů k celkovým příjmům rostl na 12,85 % a 18,72 %. Přijaté transfery v závěru sledovaného období tvoří nepatrnou část příjmů (podíl k celkovým příjmům činil 4,9 %). Význam nedaňových příjmů v průběhu let rostl. V prvním sledovaném roce měly nedaňové příjmy podíl k celkovým příjmům 11,26 %. Následující rok dochází ke zvýšení nedaňových příjmů, ale ve stejném roce obec získala dotace v podobě přijatých transferů, z tohoto důvodu podíl nedaňových příjmů k celkovým příjmům meziročně klesl na 9,99 %. Podíl nedaňových příjmů k celkovým příjmům vytrvale rostl, v roce 2014 nedaňové příjmy tvořily 18,19 % rozpočtu obce. Následující rok dochází k propadu podílu nedaňových příjmů k celkovým příjmům na 16,83 %. Propad nedaňových příjmů v roce 2015 byl způsoben náhlým růstem přijatých transferů. V posledním sledovaném roce měly nedaňové příjmy podíl

celkovým příjmům obce 19,19 %. Kapitálové příjmy byly za celé sledované období minoritní složkou celkových příjmů. Největší podíl kapitálových příjmů na celkových příjmech byl v roce 2013 a to 5,66 %.

4.3.2 Příjmy obce Ruja

Příjmy obce Ruja jsou sledovány od roku 2011 do 2016.

Rok/meziroční změna	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Příjmy vlastní Meziroční změna	10 390,21	19 156,94	16 884,92	17 755,05	18 981,22	20 653,20
		84,38%	-11,86%	5,15%	6,91%	8,81%
Příjem z podílu obcí Meziroční změna	4 215,57	4 652,82	5 191,25	5 869,15	5 866,17	6 447,58
		10,37%	11,57%	13,06%	-0,05%	9,91%
Cílené dotace ze státního rozpočtu Meziroční změna	10 270,91	11 360,73	13 831,14	14 624,42	14 805,29	24 790,12
		10,61%	21,75%	5,74%	1,24%	67,44%
Příjmy z obecních dotací Meziroční změna	16 938,53	19 724,87	20 795,13	15 629,17	17 474,64	18 191,06
		16,45%	5,43%	-24,84%	11,81%	4,10%
Ostatní příjmy Meziroční změna	913,56	1 175,56	1 141,56	2 711,64	588,27	197,74
		28,68%	-2,89%	137,54%	-78,31%	-66,39%
Majetkové příjmy Meziroční změna	8 493,41	1 185,69	682,36	7 646,65	2 564,15	3 716,69
		-86,04%	-42,45%	1020,62%	-66,47%	44,95%
Celkové příjmy	51 222,19	57 256,61	58 526,35	64 236,08	60 279,75	73 996,39

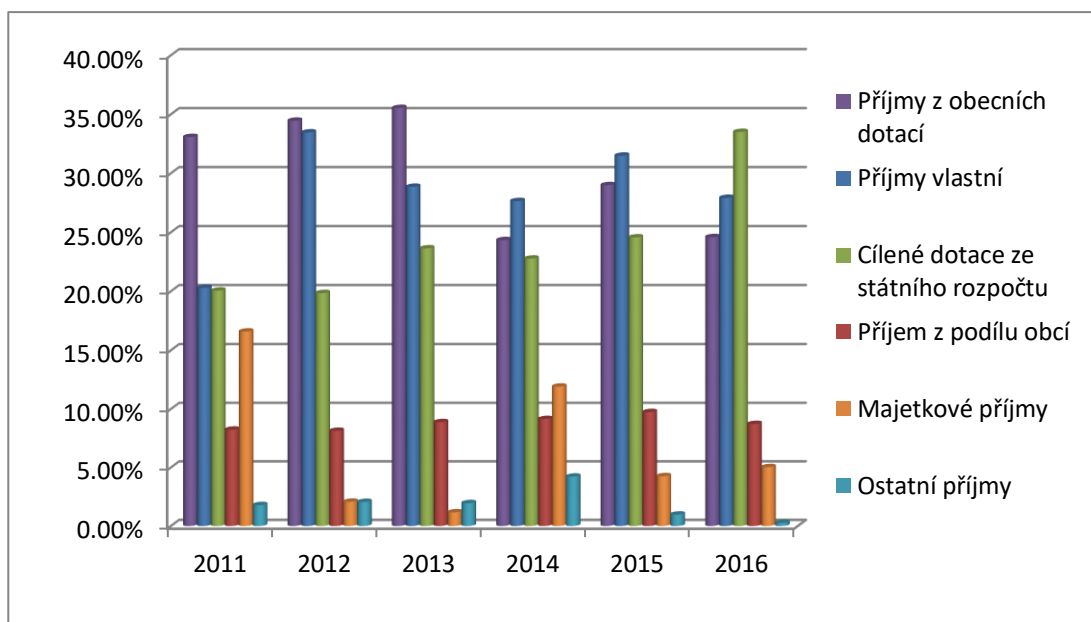
Tabulka 11: celkové příjmy obce za sledované období; vlastní zpracování

V průběhu let docházelo k růstu příjmů. Meziroční nárůst mezi lety 2011 a 2012 byl 11,7 %, tato změna byla způsobena všeobecným nárůstem příjmů, zejména růstem vlastních příjmů obce, které vzrostly z 10 390,21,- tis. Kč na 19 156,94,- tis. Kč, jediným příjmem, který meziročně nevzrostl, byly majetkové příjmy, které poklesly o 86,04 %.

V roce 2013 došlo ke zvýšení příjmů oproti předcházející mu roku o 2,22 %. Nejvýznamnějším nárůstem v roce 2013 byly cílené dotace ze státního rozpočtu, jejíž meziroční nárůst činil 21,75 %. Druhým nejvýznamnějším meziročním nárůstem v roce 2013 byly příjmy z podílu obcí, které meziročně vzrostly o 11,57 %. Majetkové příjmy opět meziročně poklesly o 42,45 %. V roce 2013 meziročně poklesly i vlastní příjmy obce o 11,86 %.

V roce 2014 došlo k meziročnímu zvýšení celkových příjmů o 9,76 %. V tomto období meziročně poklesly pouze příjmy z obecních dotací o 24,84 %. Nejvýznamnějším meziročním nárůstem v roce 2014 byly majetkové příjmy, které meziročně vzrostly o 1020,62%. Druhým nejvýznamnějším meziročním nárůstem byly ostatní příjmy, které vzrostly o 137,54 %.

V roce 2015 došlo k meziročnímu poklesu celkových příjmů o 6,15 %. Pokles byl způsoben zmenšením majetkových příjmů o 66,47 % a poklesem ostatních příjmů o 78,31 %. V posledním sledovaném období dochází k nárůstu celkových příjmů o 22,75 %. Zvýšení příjmů bylo způsobeno cílenými dotacemi na plnění současných úkolů v oblasti státní správy. Cílené dotace ze státního rozpočtu byly zvýšeny z 14 805,29,- tis. Kč na 24 790,12,- tis. Kč.

Graf 5: relativní vyjádření příjmů obce Ruja; vlastní zpracování

V prvním sledovaném roku příjmy z obecních dotací tvořily hlavní příjmovou položku s podílem na celkových příjmech 33,07 %. Příjmy vlastní a cílené dotace ze státního rozpočtu měly podíl na celkových příjmech 20,28 %, respektive 20,05 %. V roce 2012 tvořily příjmy z obecních dotací největší příjmovou položku s podílem na celkových příjmech obce 34,53 %. Druhou největší složkou celkových příjmů obce byly příjmy vlastní s podílem na celkových příjmech 33,46 %. Podíl cílených dotací ze státního rozpočtu na celkových příjmech se snížil na 19,84 %. V roce 2013 podíl obecních dotací na celkových příjmech obce činil 35,53 %. Druhou nejvýznamnější příjmovou položkou byly vlastní příjmy s podílem 28,85 %. Roku 2014 dochází ke změně hlavní příjmové položky. Podíl obecních dotací k celkovým příjmům obce se zmenšil na 22,77 %. Nejvýznamnější příjmovou položkou v roce 2014 byly vlastní příjmy obce, které měly podíl k celkovým příjmům 27,64 %. Následující rok vlastní příjmy tvořily největší podíl celkových příjmů obce s podílem 31,49 %, druhou nejvýznamnější položkou celkových příjmů byly příjmy obecních dotací, které měly podíl 28,99 %. Nevýznamnější příjmovou položkou v posledním sledovaném roce byly cílené dotace ze státního rozpočtu, které měly podíl k celkovým příjmům 24,58 %. Vlastní příjmy měly podíl k celkovým příjmům 27,91 %.

4.3.3 Výdaje obce Vrды

Rok/meziroční změna	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Služby pro obyvatelstvo Meziroční změna	17 889	13 647 -23,71%	17 781 30,29%	23 155 30,22%	28 490 23,04%	24 009 -15,73%
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství Meziroční změna	6	0 -100,00%	0 0,00%	2 0,00%	1 -50,00%	10 900,00%
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství Meziroční změna	4 280	46 115 977,45%	12 912 -72,00%	10 598 -17,92%	13 730 29,55%	10 756 -21,66%
Sociální věci a politika zaměstnanosti Meziroční změna	1 355	1 205 -11,07%	1 381 14,61%	5 511 299,06%	1 905 -65,43%	1 663 -12,70%
Bezpečnost státu a právní ochrana Meziroční změna	386	499 29,27%	547 9,62%	875 59,96%	504 -42,40%	604 19,84%
Všeobecná veřejná správa a služby Meziroční změna	7 888	4 097 -48,06%	8 797 114,72%	11 054 25,66%	8 785 -20,53%	9 991 13,73%
Celkem	31 804	65 563	41 418	51 195	53 415	47 033

Tabulka 12: výdaje obce Vrды v průběhu let; vlastní zpracování

Ve sledovaném období měla obec Vrды dominantní výdaje za služby pro obyvatelstvo. Jedinou výjimkou byl rok 2012, kdy nejvyšší výdaje byly za průmyslové a ostatní odvětví hospodářství. Výdaje za služby pro obyvatelstvo po roce 2012 rostly až do roku 2016, kdy poklesly o 15,73 %. V roce 2016 byl podíl výdajů na služby pro obyvatelstvo k celkovým nákladům 51,05 %. Druhou nejvýznamnější výdajovou položkou bylo průmyslové a ostatní odvětví hospodářství. V roce 2012 byly náklady do průmyslového a ostatního odvětví nejvýznamnější nákladovou položkou s podílem na celkových nákladech 70,33 %. V posledním sledovaném roce měla výdajovou položka průmyslová a ostatní odvětví hospodářství podíl k celkovým nákladům 22,87 %.

Mezi méně významné výdajové položky patřily sociální věci a politika zaměstnanosti, bezpečnost státu a právní ochrana, všeobecná veřejná správa a služby a zemědělství, lesní hospodářství a rybářství. V součtu tyto minoritní výdajové položky měly v roce 2011 podíl na celkových výdajích obce 30,29 %. Následující rok měly tyto položky podíl k celkovým výdajům pouze 8,85 %. Následující roky dochází k růstu výdajů některých těchto položek, zejména všeobecné veřejné správy a služeb, jejíž podíl na celkových nákladech se zvyšuje. V posledním sledovaném roce byl podíl za všeobecnou veřejnou správu k celkovým výdajům obce 21,24 %.

4.3.4 Výdaje obce Ruja

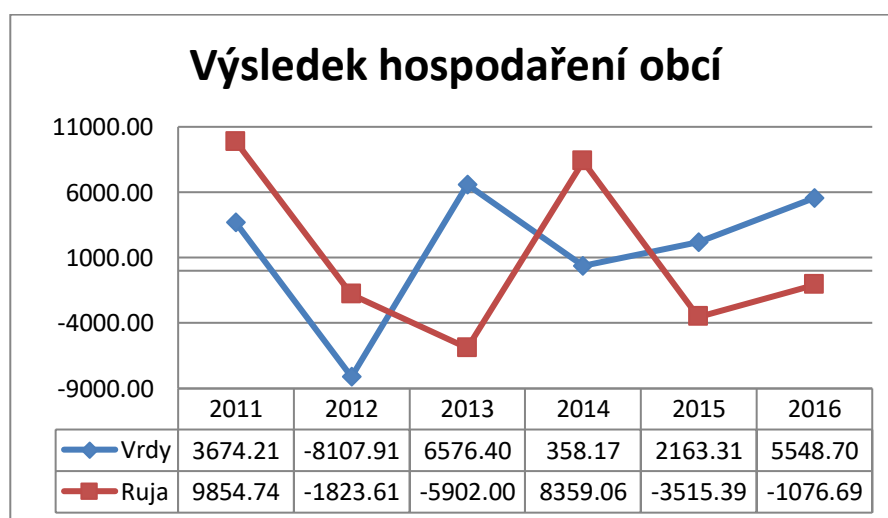
Výdaje obce Ruja jsou sledovány od roku 2011 do 2016.

Rok/meziroční změna	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Výdaje rozpočtových jednotek	30 129,97	36 875,84	39 343,79	41 118,26	41 865,23	42 273,91
Meziroční změna		22,39%	6,69%	4,51%	1,82%	0,98%
Výhody pro fyzické osoby	8 718,11	9 741,96	11 736,40	11 794,57	12 286,45	21 260,30
Meziroční změna		11,74%	20,47%	0,50%	4,17%	73,04%
Ostatní výdaje	1 986,46	2 159,37	2 260,25	2 715,03	716,31	713,72
Meziroční změna		8,70%	4,67%	20,12%	-73,62%	-0,36%
Majetkové výdaje	532,92	10 303,06	11 087,90	869,76	8 927,14	10 825,15
Meziroční změna		1833,33%	7,62%	-92,16%	926,39%	21,26%
Celkové výdaje	41 367,46	59 080,22	64 428,35	56 497,62	63 795,13	75 073,08

Tabulka 13: výdaje obce Ruja v průběhu let; vlastní zpracování

Ve sledovaném období měla obec Ruja nejvyšší výdaje za rozpočtové jednotky, které v prvním sledovaném období měly podíl k celkovým výdajům 72,83 %. V následujících obdobích podíl k celkovým nákladům klesal až do roku 2014, kdy vzrostl na hranici 72,77 % k celkovým výdajům. V posledních dvou letech podíl výdajů rozpočtových jednotek k celkovým nákladům opět klesá až na hodnotu 56,31 %. Výhody pro fyzické osoby v roce 2011 měly podíl k celkovým výdajům obce ve výši 21,07 %. V následujících letech podíl výdajů výhod pro fyzické osoby k celkovým výdajům obce se pohyboval kolem 20 %, kromě roku 2016, kdy podíl výdajů za výhody pro fyzické osoby vzrostl k celkovým výdajům až ke 28,31 %.

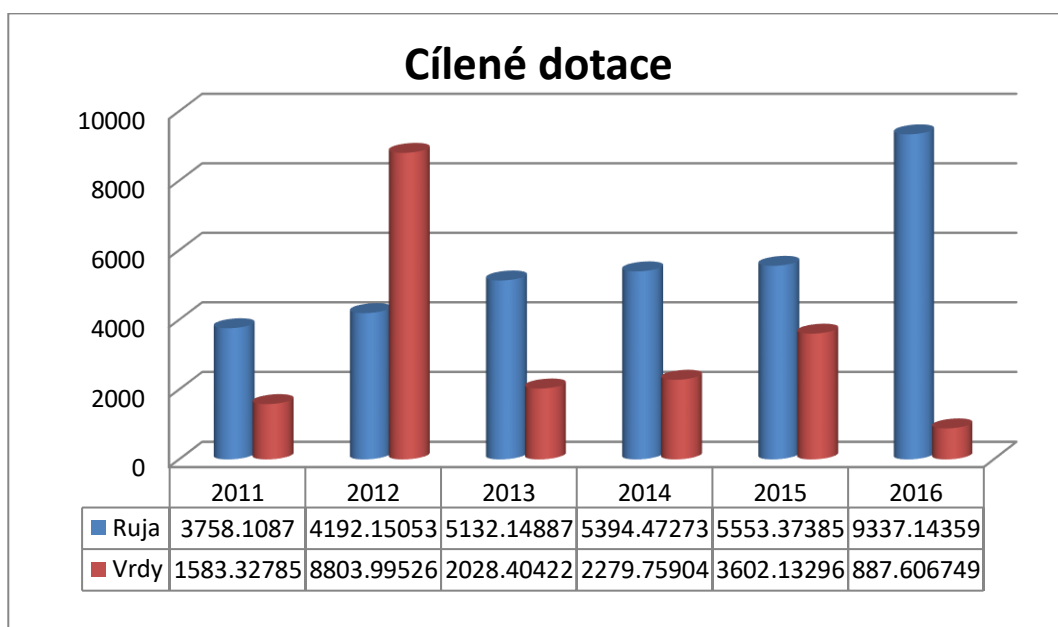
4.4 Hospodaření obcí za jednotlivé roky

Graf 6: výsledek hospodaření vybraných obcí; vlastní zpracování

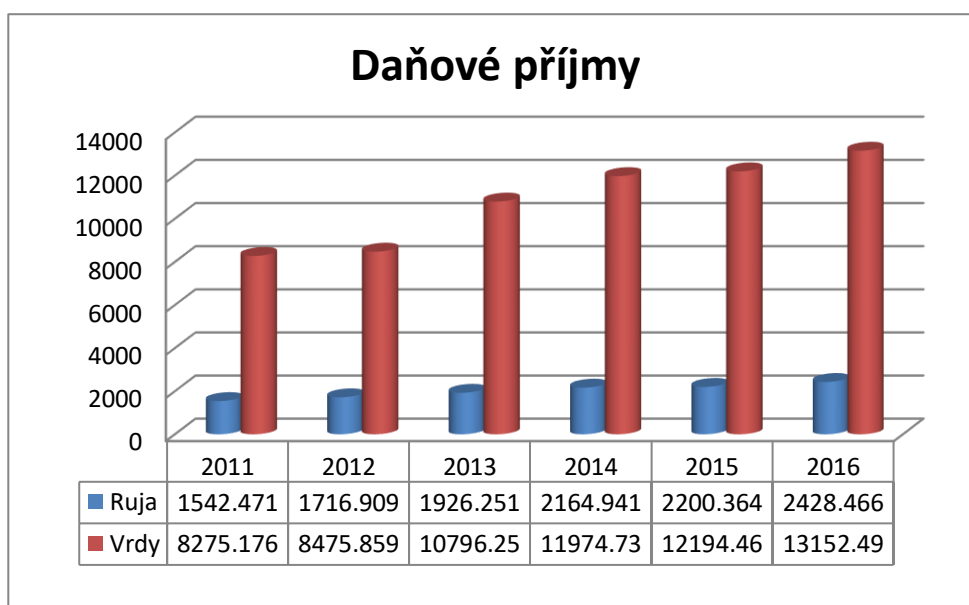
Graf č. 6 udává výsledky hospodaření v časovém intervalu od roku 2011 do 2016. Obec Ruja ve sledovaném období hospodařila celkem čtyřikrát s deficitem. Poprvé byl záporný výsledek hospodaření v roce 2012 – 1 823,61,- tis. Kč. Následující rok obec Ruja měla deficit 5 902,- tis. Kč. V roce 2013 dochází ke kladnému hospodaření s výsledkem 8 359,06,- tis. Kč. V posledních letech obec hospodaří s deficitem 3 515,39,- tis. Kč a 1 076,69,- tis. Kč.

Obec Vrды měla záporný výsledek hospodaření pouze v roce 2012. Deficit byl způsoben zahájením investice do revitalizace čističky odpadních vod. V následujících letech obec opět hospodaří s přebytkem. Nejvyšší přebytek byl v roce 2013 s částkou 6 576,4,- tis. Kč.

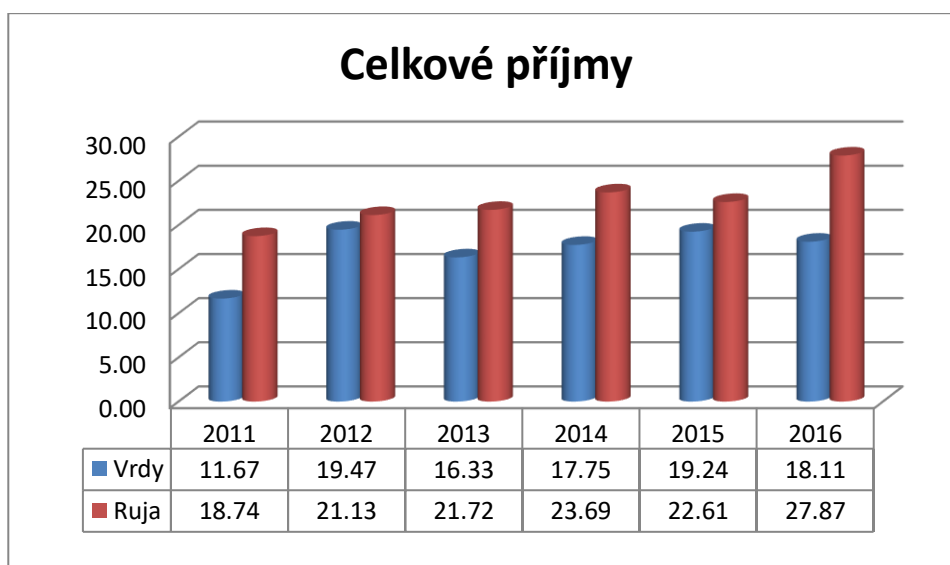
Graf 7: dotace na jednoho obyvatele v Kč; vlastní zpracování

V průběhu let obce získávaly investiční a neinvestiční dotace ze státního rozpočtu a evropský strukturálních fondů. Z předcházejícího grafu je patrné, že obec Vrды získala v roce 2012 velkou dotaci na revitalizaci čističky odpadních vod. V následujících letech dochází ke stabilizaci transferů a v roce 2016 jsou přijaté transfery minimální. Z výsledků je patrné, že obec Vrды není závislá na transferech ze státu. Je schopná velkou část investic obhospodařit sama. U polské vesnice Ruja je situace poměrně rozdílná. Závislost na cílených dotacích se v průběhu let zvyšuje a na rozdíl od české obce jsou tyto cílené dotace využity na pokrytí běžných výdajů. Obec Ruja investuje pouze z evropských dotací, které jsou popsány v charakteristice příjmů. Částky získané z evropských fondů jsou poměrně malé se srovnáním celkovými příjmy obce.

Graf 8: daňové příjmy ze sdílených daní přepočtu na jednoho obyvatele; vlastní zpracování

Český model RUD přerozděluje značnou část vybraných daní v ČR. Z grafu je patrné, že příjem Vrdů roste simultánně, jako HDP České republiky. Polský model přerozdělování daní je rozdílný. Obce získávají část příjmů od podnikatelů, kteří mají sídlo na území obce. Z tohoto důvodu dochází ke konfliktu mezi jednotlivými obcemi při snaze získání podnikatelských subjektů.

Graf 9: celkové příjmy obcí přepočtu na počet obyvatel⁶; vlastní zpracování

⁶ Hodnoty v grafu č. 8 jsou uvedeny v tis. Kč.

Přepočtené příjmy na jednoho obyvatele v jednotlivých obcích vychází lépe pro obce Ruja, která za celé sledované období měla vyšší příjmy na jednoho člověka. Nejvýraznější rozdíl byl v roce 2016 o 53,89 %. Nejméně výrazný rozdíl byl v roce 2012 o 8,53 %.

4.5 SIMU pro vybrané obce

Dluhová služba (DS) celkem 3+4	Zadluženost celkem 10+11	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům 8:7 (%)	Podíl zadluženosti na cizích zdrojích 12:8 (%)	Celková likvidita 16:17
0,000	0	0,041	0	2,919
0,000	2624,144	0,081	0,081	7,785
638,534	2008,446	0,096	0,050	4,361
692,956	1380,058	0,116	0,027	5,042
731,736	751,67	0,107	0,015	5,517
679,245	123,282	0,056	0,005	3,521

Tabulka 14: SIMU pro obec Vrды v letech 2011 – 2016⁷; zpracováno dle metodiky MFČR

Obec v prvním sledovaném roce nemá žádné dluhy, avšak cizí zdroje jsou ve výši 9 674,23,- tis. Kč. Celková likvidita, která značí schopnost subjektů dostát svým závazkům je 2,92, tzn., obec nemá žádné problémy, které by značily neschopnost dostát svým závazkům. Ve druhém sledovaném roce je dluhová služba stále nulová. Celková zadluženost je 638,534,- tis. Kč, z toho činí 10,146,- tis. Kč úroky a 628,388,- tis. Kč uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků. Cizí zdroje obce vzrostly na 32 220,457,- tis. Kč., PNFV a ostatní dluhy činí 2 624,144,- tis. Kč. Zadlužení celkem je totožné s PNFV a ostatními dluhy. Podíl k cizím zdrojům k celkovým aktivům vzrostl na 8,11 % ze 4,07 %. Podíl zadluženosti na cizích zdrojích v roce 2012 je 8,14 %. Celková likvidita i přes rostoucí zadlužení obce vzrostla na 7,79 – obec je stále schopná dostát svým závazkům.

V roce 2013 dluhová služba obce činila 638,534,- tis. Kč z toho úroky: 10,146,- tis. Kč, a uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků 628,388,- tis. Kč. Cizí zdroje v roce 2013 byly 40 226,265,- tis. Kč, a PNFV a ostatní dluhy: 2 008,446,- tis. Kč., tj., zadluženost celkem 2 008,446,- tis. Kč. Podíl celkových cizích zdrojů k celkovým aktivům v tomto roce je 9,5 %. Podíl zadluženosti na cizích zdrojích je 4,99 %. Celková aktiva v roce jsou 4,36 – obec je stále schopna dostát svým závazkům.

⁷ Obec Ruja neposkytla potřebné informace; metodika výpočtu je vložena v přílohách

V roce 2014 úroky obce na dluhy činí 64,568,- tis. Kč k tomu obec uhradila splátky dluhopisů a půjčených prostředků ve výši 628,388,- tis. Kč, dluhová služba za rok 2014 činí 692,956,- tis. Kč. Cizí zdroje se meziročně zvýšili na 51 130,188,- tis. Kč. Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům představuje 11,5 %. Zadluženost celkem, která je tvořena PNFV a ostatními dluhy, je 1 380,058,- tis. Kč. Podíl zadluženosti na cizích zdrojích je 2,7 %. Celková likvidita ke konci roku 2014 je 5,04 – obec nemá žádné problémy se splácením svých dluhů.

V roce 2015 úroky obce na dluhy činí 103,348,- tis. Kč k tomu obec uhradila splátky dluhopisů a půjčených ve výši 628,388,- tis. Kč, dluhová služba za rok 2015 činila 731,736,- tis. Kč. Cizí zdroje meziročně poklesly na 49 402,325,- tis. Kč a tím i podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům na 10,68 %. Zadluženost celkem poklesla spolu s PNFV a ostatními dluhy na 751,670,- tis. Kč, podíl zadluženosti na cizích zdrojích činil 1,52 %. Celková likvidita ke konci roku 2015 činila 5,52 – obec stále nemá žádné problémy s hospodařením.

V roce 2016 uhrazené úroky činili 50,857,- tis. Kč k tomu obec uhradila splátky dluhopisů a půjčených prostředků ve výši 628,388,- tis. Kč, dluhová služba za rok 2016 činila 679,245,- tis. Kč. Cizí zdroje meziročně poklesly na 25 604,617,- tis. Kč, a tím i podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům na 5,6 %. Zadluženost celkem a PNFV a ostatní dluhy činily 132,282,- tis. Kč. Podíl zadluženosti na cizích zdrojích poklesl na 0,48 %. Celková likvidita v roce činila 3,52. Obec za celé sledované období neměla problémy s financováním svých aktivit. V průběhu let podíl obce na cizích zdrojích rostl. Nejvyšší podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům byl v roce 2014 (výše podílu činila 11,5 %). Po roce 2014 podíl cizích zdrojů rychle klesal a v roce 2015 výše podílu činila pouze 5,6 %. Tento pokles byl způsoben dvěma faktory: výše aktiv se od roku 2014 do roku 2015 zvedla o 3 %, druhým faktorem byl faktický pokles cizích zdrojů o 50 %.

4.6 Prognóza rozpočtu obce Vrды na dva roky

Tato kapitola popisuje prognózu rozpočtu obce Vrды na roky 2017 a 2018. V roce 2018 přichází v platnosti nové rozpočtové určení daní, které mění váhu kritérií u počtu žáků a přepočítacího koeficientu obyvatel.

4.6.1 Predikce rozpočtu obce Vrdy na rok 2017

Údaje za ČR⁸:

Počet obyvatel (k 1.1.2017): 10 578 820

Výměra katastrálních území v ha (k 1.1.2017): 7 667 500,0821

Počet dětí a žáků (k 30. 9.2016): 1 227 324

Počet zaměstnanců (k 1. 12. 2016): 5 242 520

Údaje obce Vrdy

Počet obyvatel (k 1.1.2017): 2898

Výměra katastrálních území v ha (k 1.1.2017): 1849,5124

Počet dětí a žáků (k 30. 9.2016): 413

Počet zaměstnanců (k 1. 12. 2016): 891

Výnos obce z podílu na sdílených daní je ovlivněn z 3 % výměrou katastrálního území obce, z 10 % počtem obyvatel, z 80 % poměrem násobku přepočítacího koeficientu a ze 7 % počtem žáků.

- 1) Podíl obce a celkové výměře (váha 3 %)

$$\left[\left(\frac{1\,849,5124}{7\,667\,500,0821} \times 0,03 \right) \times 100 \right] = 0,0007236 \%$$

- 2) Podíl prostého počtu obyvatel obce na celkovém počtu obyvatel (váha 10 %)

$$\left[\left(\frac{2\,898}{10\,578\,820} \times 0,1 \right) \times 100 \right] = 0,0027394 \%$$

- 3) Podíl počtu žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí na celkovém počtu těchto žáků za všechny obce (váha 7 %)

$$\left[\left(\frac{413}{1\,227\,324} \times 0,07 \right) \times 100 \right] = 0,0023555 \%$$

⁸ Údaje za ČR a Vrdy jsou získány z vyhlášky č.276/2017 Sb.

4) Kritérium počtu obyvatel obce upraveného koeficienty velikostních kategorií (váha 80 %)

Přepočítací koeficienty		Počet obyvatel	Násobek	Výsledný podíl (v %)
	1	2	3	4
Hl. město Praha	4,0641	1 280 508	5 204 112,56	33,38%
Plzeň	2,2961	170 548	391 595,26	2,51%
Ostrava	2,2961	291 634	669 620,83	4,29%
Brno	2,2961	377 973	867 863,81	5,57%
Ostatní obce	1,0000	8 458 157	8 458 157,00	54,25%
Celkem			15 591 349,46	100,00%

Tabulka 15: přepočítací koeficienty na rok 2017, vlastní zpracování dle údajů MFČR

Podíl obce Vrdy na sdílených daní se vypočítává podílem násobků počtu obyvatel a koeficientů postupných přechodů a sumy postupných přechodů za celou skupinu ostatních obcí. Do výpočtu nejsou zahrnuty údaje za hlavní město Praha, Plzeň, Ostrava a Brno. Výsledný podíl v kritériu počtu obyvatel obce upraveného koeficienty velikostních kategorií ostatních obcí je 54,25 %.

Násobek pro obec Vrdy:

$$50 * 1,0000 = 50$$

$$(2\ 000 - 50) * 1,07 = 2\ 086,5$$

$$(2\ 898 - 2\ 000) * 1,1523 = 1\ 034,77$$

$$50 + 2\ 086,5 + 1\ 034,77 = 3\ 171,27$$

Přepočítací koeficient počtu obyvatel:

$$\left[\left(\frac{3\ 171,27}{9\ 552\ 925,18} \times 0,5425 \times 0,8 \right) \times 100 \right] = 0,014407155 \%$$

5) Součet podílů jednotlivých kritérií:

$$= 0,0007236\% + 0,0027394\% + 0,0023555\% + 0,014407155\% = 0,020226 \%$$

Procentní podíl obce na výnosu daní podle § 4 odst. 1 písm. b) až f) zákona o rozpočtovém určení daní představuje 0,020226. Procentní podíl obce na výnosu daní podle § 4 odst. 1 písm. h) zákona o rozpočtovém určení daní je 0,016996.

Druh daně	Veřejný rozpočet v mld.	% podíl	Podíl obcím v mld.	Výnosy daně připadající obci (v tis. Kč)
DPH - celostátní výnos	381,68	21,40%	81,68	16 520,51
DPPO - celostátní výnos	170,65	23,58%	38,15	8 136,64
DPFO - vybíraná srážkou	15,97	23,58%	3,77	761,56
DPFO - ze samostatné činnosti	7,62			
DPFO - ze 60 % celostátního výnosu	4,57	23,58%	1,08	217,96
DPFO - ze závislé činnosti	169,24	23,58%	39,91	8 071,49
DPFO - ze závislé činnosti - motivace (1,5 %)	2,54	100,00%	2,54	513,45

Tabulka 16: výpočet predikované daně; vlastní zpracování dle údajů MFČR

Predikované daňové příjmy pro obec Vrdy na rok 2017 jsou 34 223,61,- tis. Kč. V roce 2016 činily daňové příjmy obce Vrdy 38 194,84,- tis. Kč. Menší daňové příjmy v roce 2017 jsou způsobeny nezahrnutím majetkových daní (veškerá částka zůstává obci, ve které se nemovitost nachází) a daní, poplatků z vybraných činností a služeb, které se nepočítávají modelem RUD.

4.6.2 Predikce rozpočtu obce Vrdy na rok 2018

Příloha k vyhlášce č. 429/2017 Sb., udává údaje za ČR a Vrdy totožné k vyhlášce 276/2017 Sb.

Výnos obce z podílu na sdílených daních je ovlivněn z 3 % výměrou katastrálního území obce, z 10 % počtem obyvatel, ze 78 % poměrem násobku přepočítacího koeficientu a z 9 % počtem žáků.

- 1) Podíl obce a celkové výměře (váha 3 %)

$$\left[\left(\frac{1\,849,5124}{7\,667\,500,0821} \times 0,03 \right) \times 100 \right] = 0,0007236 \%$$

- 2) Podíl prostého počtu obyvatel obce na celkovém počtu obyvatel (váha 10 %)

$$\left[\left(\frac{2\,898}{10\,578\,820} \times 0,1 \right) \times 100 \right] = 0,0027394 \%$$

- 3) Podíl počtu žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí na celkovém počtu těchto žáků za všechny obce (váha 9 %)

$$\left[\left(\frac{413}{1\,227\,324} \times 0,09 \right) \times 100 \right] = 0,0030285 \%$$

- 4) Kritérium počtu obyvatel obce upraveného koeficienty velikostních kategorií (váha 78 %)

Přepočítací koeficienty		Počet obyvatel	Násobek	Výsledný podíl (v %)
	1	2	3	4
Hl. město Praha	4,0641	1 280 508	5 204 112,56	33,38%
Plzeň	2,2961	170 548	391 595,26	2,51%
Ostrava	2,2961	291 634	669 620,83	4,29%
Brno	2,2961	377 973	867 863,81	5,57%
Ostatní obce	1,0000	8 458 157	8 458 157,00	54,25%
Celkem			15 591 349,46	100,00%

Tabulka 17: přepočítací koeficienty na rok 2018, vlastní zpracování dle údajů MFČR

Násobek pro obec Vrdy:

$$50 * 1,0000 = 50$$

$$(2\,000 - 50) * 1,07 = 2\,086,5$$

$$(2\,898 - 2\,000) * 1,1523 = 1\,034,77$$

$$50 + 2\,086,5 + 1\,034,77 = 3\,171,27$$

Přepočítací koeficient počtu obyvatel:

$$\left[\left(\frac{3\,171,27}{9\,552\,925,18} \times 0,5425 \times 0,78 \right) \times 100 \right] = 0,01046976 \%$$

- 5) Součet podílů jednotlivých kritérií:

$$= 0,0007236 \% + 0,0027394 \% + 0,0023555 \% + 0,01046976 \% = 0,020539 \%$$

Druh daně	Veřejný rozpočet v mld.	% podíl	Podíl obcím v mld.	Výnosy daně připadající obci (v tis. Kč)
DPH - celostátní výnos	416,10	23,58%	98,12	20 151,73
DPPO - celostátní výnos	175,40	23,58%	41,36	8 494,62
DPFO - vybíraná srážkou	15,80	23,58%	3,73	765,19
DPFO - ze samostatné činnosti	8,50			
DPFO - ze 60 % celostátního výnosu	5,10	23,58%	1,20	246,99
DPFO - ze závislé činnosti	193,80	23,58%	45,70	9 385,74
DPFO - ze závislé činnosti - motivace (1,5 %)	2,91	100,00%	2,91	597,06

Tabulka 18: výpočet predikované daně; vlastní zpracování dle údajů MFČR [48]

Predikované daňové příjmy pro obec Vrdy na rok 2018 jsou 39 641,33,- tis. Kč. S porovnání rokem 2017 došlo k nárůstu o 5 417,72,- tis. Kč, tj., o 15,8 %. Nárůst daňových příjmů obce je způsoben několika faktory: růst ekonomiky ČR a změna RUD (zvýšení podílu DPH na 23,58 %).

4.7 Hypotetický výpočet rozpočtu obcí pro rok 2017

Tato kapitola se věnuje k hypotetickým výpočtům vybraných obcí. První část této kapitoly se věnuje výpočtu výnosů ze sdílených daní pro obec Ruja dle českého systému RUD. Výpočet výnosu ze sdílených daní pro obec Ruja dle českého systému RUD je rozdělen na dva způsoby. První způsob je vypočítán bez změny kritéria počtu obyvatel obce upraveného koeficienty velikostních tříd, podle podílu čtvrtého největšího města v České republice k celkovému počtu obyvatel ČR. Druhý způsob je vypočítán se změnou kritéria počtu obyvatel dle počtu podílu Plzně k počtu obyvatel ČR. Závěrečná část této kapitoly se věnuje hypotetického výpočtu rozpočtu české obce Vrdy dle polského modelu přerozdělování veřejných financí.

4.7.1 Výpočet výnosu ze sdílených daní pro obec Ruja dle systému RUD České republiky

- a) První způsob výpočtu sdílených daní pro obec Ruja

Údaje za Polskou republiku [46]:

Počet obyvatel (k 1. 1. 2017): 38 432 992

Výměra katastrálních území v ha (k 1. 1. 2017): 31 267 967

Počet dětí a žáků (k 30. 9.2016): 6 895 878

Počet zaměstnanců (k třetímu kvartálu roku 2016): 16 328 000

Údaje obce Ruja [40]:

Počet obyvatel (k 1. 1. 2017): 2 655

Výměra katastrálních území v ha (k 1. 1. 2017): 7 330

Počet dětí a žáků (k 30. 9.2016):460

Počet zaměstnanců (k 1. 12. 2016):1479

Podíl obce na výnosu daní dle českého systému rozpočtového určení daní je ovlivněn z 3 % výměrou katastrálního území obce, z 10 % počtem obyvatel, ze 7 % počtem žáků a z 80 % poměrem násobku přepočítacího koeficientu.

- 1) Podíl obce a celkové výměře (váha 3 %)

$$\left[\left(\frac{7\,330}{31\,267\,967} \times 0,03 \right) \times 100 \right] = 0,0007033 \%$$

- 2) Podíl prostého počtu obyvatel obce na celkovém počtu obyvatel (váha 10 %)

$$\left[\left(\frac{2\,655}{38\,432\,992} \times 0,1 \right) \times 100 \right] = 0,0006908 \%$$

- 3) Podíl počtu žáků navštěvujících školu zřízovanou obcí na celkovém počtu těchto žáků za všechny obce (váha 7 %)

$$\left[\left(\frac{460}{6\,895\,878} \times 0,07 \right) \times 100 \right] = 0,0004669 \%$$

- 4) Kritérium počtu obyvatel obce upraveného koeficienty velikostních kategorií (váha 80 %)

Přepočítací koeficienty		Počet obyvatel	Násobek	Výsledný podíl (v %)
	1	2	3	4
Hl.město Varšava	4,0641	1 758 143	7 145 268,97	15,35%
Krakov	2,2961	766 739	1 760 509,42	3,78%
Lodž	2,2961	693 797	1 593 027,29	3,42%
Vratislava	2,2961	638 364	1 465 747,58	3,15%
Ostatní obce	1,0000	34 575 949	34 575 949,00	74,29%
Celkem			46 540 502,26	100,00%

Tabulka 19: kritérium počtu obyvatel; vlastní zpracování; zdroj: [46]

Podíl obce Ruja na sdílených daních se vypočítává podílem násobků počtu obyvatel a koeficientů postupných přechodů a sumy postupných přechodů za celou skupinu ostatních obcí. Ve výpočtu nejsou zahrnuty údaje za hlavní město Varšava, Krakov, Lodž a Vratislava.

Násobek pro obec Ruja:

$$50 * 1,0000 = 50$$

$$(2\,000 - 50) * 1,07 = 2\,086,5$$

$$(2\,898 - 2\,000) * 1,1523 = 754,76$$

$$50 + 2\,086,5 + 754,76 = 2\,891,26$$

Přepočítací koeficient počtu obyvatel:

$$\left[\left(\frac{2\,891,26}{34\,575\,949} \times 0,7429 \times 0,8 \right) \times 100 \right] = 0,004969876 \%$$

5) Součet podílů jednotlivých kritérií:

$$= 0,0007033 \% + 0,0006908 \% + 0,0004669 \% + 0,004969876 \% = 0,006831 \%$$

Druh daně	Veřejný rozpočet v mld.	% podíl	Podíl obcím v mld.	Výnosy daně připadající obci (v tis. Kč)
DPH - celostátní výnos	960,09	21,40%	205,46	14 034,68
DPPO - celostátní výnos	209,12	23,58%	49,31	3 368,29
DPFO - vybíraná srážkou	0,00	23,58%	0,00	0,00
DPFO - ze samostatné činnosti	0,00			
DPFO - ze 60 % celostátního výnosu	0,00	23,58%	0,00	0,00
DPFO - ze závislé činnosti	322,49	23,58%	76,04	5 194,38
DPFO - ze závislé činnosti - motivace (1,5 %)	4,84	100,00%	4,84	330,43

Tabulka 20: výpočet sdílených daní pro obec Ruja; zpracováno dle [47]

Celkový podíl na sdílených daních obce Ruja dle českého systému RUD činí: 22 927,78,- tis. Kč.

b) Druhý způsob výpočtu sdílených daní pro obec Ruja

Demografické údaje zůstávají totožné, jako v prvním způsobu.

1) Podíl obce a celkové výměře (váha 3 %)

$$\left[\left(\frac{7\,330}{31\,267\,967} \times 0,03 \right) \times 100 \right] = 0,0007033 \%$$

2) Podíl prostého počtu obyvatel obce na celkovém počtu obyvatel (váha 10 %)

$$\left[\left(\frac{2\,655}{38\,432\,992} \times 0,1 \right) \times 100 \right] = 0,0006908 \%$$

- 3) Podíl počtu žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí na celkovém počtu těchto žáků za všechny obce (váha 7 %)

$$\left[\left(\frac{460}{6\,895\,878} \times 0,07 \right) \times 100 \right] = 0,0004669 \%$$

- 4) Kritérium počtu obyvatel obce upraveného koeficienty velikostních kategorií (váha 80 %)

Přepočítací koeficienty	1	Počet obyvatel	Násobek	Výsledný podíl (v %)
	1	2	3	4
Hl.město Varšava	4,0641	1 758 143	7 145 268,97	15,13%
Krakov	2,2961	766 739	1 760 509,42	3,73%
Lodž	2,2961	693 797	1 593 027,29	3,37%
Vratislava	2,2961	638 364	1 465 747,58	3,10%
Poznaň	2,2961	540 372	1 240 748,15	2,63%
Ostatní obce	1,0000	34 035 577	34 035 577,00	72,05%
Celkem			47 240 878,41	100,00%

Tabulka 21: kritérium počtu obyvatel; zpracováno dle [45]

Podíl obce Ruja na sdílených daních se vypočítává podílem násobků počtu obyvatel a koeficientů postupných přechodů a sumy postupných přechodů za celou skupinu ostatních obcí. Ve výpočtu nejsou zahrnuty údaje za hlavní město Varšava, Krakov, Lodž, Vratislava a Poznaň.

Násobek pro obec Ruja:

$$50 * 1,0000 = 50$$

$$(2\,000 - 50) * 1,07 = 2\,086,5$$

$$(2\,898 - 2\,000) * 1,1523 = 754,76$$

$$50 + 2\,086,5 + 754,76 = 2\,891,26$$

Podíl obce Ruja

$$\left[\left(\frac{2\,891,26}{34\,035\,577} \times 0,7205 \times 0,8 \right) \times 100 \right] = 0,004896194 \%$$

- 5) Součet podílů jednotlivých kritérií:

$$= 0,0007033 \% + 0,0006908 \% + 0,0004669 \% + 0,004896194 \% = 0,006757 \%$$

Druh daně	Veřejný rozpočet v mld.	% podíl	Podíl obcím v mld.	Výnosy daně připadající obci (v tis. Kč)
DPH - celostátní výnos	960,09	21,40%	205,46	13 883,30
DPPO - celostátní výnos	209,12	23,58%	49,31	3 331,96
DPFO - vybíraná srážkou	0,00	23,58%	0,00	0,00
DPFO - ze samostatné činnosti	0,00			0,00
DPFO - ze 60 % celostátního výnosu	0,00	23,58%	0,00	0,00
DPFO - ze závislé činnosti	322,49	23,58%	76,04	5 138,35
DPFO - ze závislé činnosti - motivace (1,5 %)	4,84	100,00%	4,84	326,87

Tabulka 22: výpočet sdílených daní pro obec Ruja⁹

Celkový podíl na sdílených daních obce Ruja dle českého systému RUD činí: 22 680,47,- tis. Kč.

Zahrnutím města Poznaň mělo za následek oslabení podílu pro ostatní obce. Pro obec Ruja oslabení celkového podílu ostatních obcí znamená deficit ve výši 247,31,- tis. Kč., tj. o 1,08 % z podílu sdílených daní méně.

4.7.2 Hypotetická predikce příjmů Vrdů pro rok 2017 dle polského systému

K výpočtu obecné kompenzační dotace je potřeba vypočítat průměrný obecný příjem na jednoho obyvatele v ČR za rok 2016.

	Ostatní obce	Praha
Daňové příjmy	139,5	51,249
Nedaňové příjmy	26,8	3,559
Kapitálové příjmy	7,8	0,049

Tabulka 23: celkové příjmy všech obcí v roce 2016; zdroj [38]

Přepočet příjmů na jednoho obyvatele ČR:

$$Gg = \frac{228,957 \text{ mld.}}{10,578 \text{ mil.}^{10}} = 21\,642,96,-$$

Průměrný příjem obcí na jednoho obyvatele (G_g) činí 21 642,96,-

Průměrná hodnota příjmů obce Vrdy byla 17 219,-/osoba (G) [39].

⁹ Polské ministerstvo financí nerozlišuje příjmy fyzických osob

¹⁰ Celkový počet obyvatelstva je převzat z vyhlášky č. 429/2017 Sb.

1) Výpočet kategorií:

$$n = 0,75 Gg < G < 0,92 Gg$$

Dolní mez: 16 232,22

Horní mez: 19 911,53

Vrdy: 17 219

Vrdy patří do 3 stupně ziskovosti obcí.

2) Dosazení do vzorce

$$S = 2904 \times (0,75 \times (0,92 \times 21\,642,96 - 17219))$$

Obec získá na vyrovnávací dotaci 5 864 319,68,- Kč.

Výpočet dodatečné částky kompenzační dotace:

L_g : 2904 počet obyvatel ve Vrdech k 1. 1. 2016

Z_k : 134 osob/km² (celorepublikový průměr)

Z_g : 157 osob/km² (průměrná zalidněnost v obci)

Průměrná zalidněnost v obci je vyšší, než celorepublikový průměr. Dodatečná kompenzační dotace se nevypočítává.

Vzdělávací dotace na rok 2017 se vypočítává z provozních nákladů základní a mateřských škol.

Provozní náklady základní školy činí: 2 395 781,4,- Kč.¹¹

Základní a mateřské školy zaměstnávaly v roce 2016 [44]:

2) dvacet jedna pedagogického personálu na základní škole

$$(21 \times 27\,690) \times 12 = 6977\,880, -$$

3) sedm pedagogického personálu na mateřských školách

$$(7 \times 23\,116) \times 12 = 1941\,740, -$$

4) jedenáct nepedagogického personálu na všech školách

$$(11 \times 14\,161) \times 12 = 1869\,252, -$$

¹¹ Náklady jsou převzaty z výroční zprávy; zdroj: [44]

Celkové roční náklady na provoz základní školy a mateřských škol činí: 13 184 657,4,- Kč., výše vzdělávací dotace je rovna ročním nákladům.

Výpočet sdílených daní dle polského systému se vypočítává z:

Výše podílu na výnosu daně z příjmů od fyzických osob s bydlištěm na území obce: predikce na rok 2017 je potřeba vypočítat podíl z DPFO ze základního roku (2015)

[41]:

- 1) daň z příjmů fyzických osob – závislá činnost: 136 124, 944,- mil. Kč,
- 2) daň z příjmů fyzických osob – zvláštní sazba: 15 727,839,- mil. Kč,
- 3) daň z příjmů fyzických osob – podávajících příznání: 2 498, 164,- mil. Kč.

Celkové inkaso z daní fyzických osob činí za rok 2015: 154 350, 948,- mil. Kč.

Výpočet průměru odvedené daně a přepočet, podle počtu zaměstnaných ve Vrdech:

$$x = \frac{154\,350,948}{4,926441} = 31\,331,13 \times 804 = 25\,190\,226,01,- \text{ Kč.}$$

Výpočet podílu na dani fyzických osob:

$$Z = \frac{150\,350\,948\,053,87}{25\,190\,226,01} = 0,000163201$$

Predikované hodnoty daně z příjmů fyzických osob na rok 2017 jsou [41]:

- 1) daň z příjmů fyzických osob – závislá činnost: 159 240, 795,- mil. Kč,
- 2) daň z příjmů fyzických osob – zvláštní sazba: 15 968,09,- mil. Kč,
- 3) daň z příjmů fyzických osob – podávajících příznání: 7 616, 821,- mil. Kč.

Celostátní predikované příjmy z DPFO činí 192 825, 706,- mil. Kč.

Předpokládaný příjem pro obec z DPFO se vypočítá, jako:

$$PU = (192\,825\,705\,810,42 \times 0,000163201) \times 39,34 \% = 12\,380\,040,01,- \text{ Kč}$$

5) Výše podílu na výnosu daně z příjmů od fyzických osob s bydlištěm na území obce: Pro predikci na rok 2017 je potřeba vypočítat podíl z DPFO ze základního roku (2015)

[41]:

- 1) daň z příjmů právnických osob: 147 511, 319,- mil. Kč.

Vypočet podílu na dani právnických osob:

$$Z = \frac{147\,511\,319\,435,84}{61\,103\,000} = 0,000414$$

Predikované hodnoty daně z příjmů právnických osob na rok 2017 jsou:

1) 170 648, 727,- mil. Kč.

Předpokládaný příjem pro obec z DPFO se vypočítá, jako:

$$PU = (170\,648\,727\,457,23 \times 0,000414) \times 6,71 \% = 4\,743\,090,48, -Kč$$

Očekávané příjmy obce Vrdy na rok 2017 ze sdílených daní dle polského systému činí:
16 780 925,9,- Kč.

Příjmy ze zemědělství pro rok 2017 se vypočítá z množství orné půdy.

Stav orné půdy v obci Vrdy [33]:

- 1) černoze: 569,62 ha (vysoce produkční)
- 2) hnědozem: 381,09 ha (vysoce produkční)
- 3) rendziny: 69,03 ha (středně produkční)
- 4) regozemě: 31,46 ha (velmi málo produkční)
- 5) kambizemě: 20,56 ha (velmi málo produkční)
- 6) fluvizemě: 445,82 (produkční)
- 7) černice: 90,86 (vysoce produkční)

Přepočítání stavu orné půdy, dle zákonné metodiky [42]:

a) přepočet vysoce produkční půdy:

$$1\,041,6 \times 1,8 = 1874,88$$

b) přepočet produkční půdy:

$$445,82 \times 1,1 = 490,402$$

c) přepočet středně produkční půdy:

$$69,03 \times 0,8 = 55,224$$

d) přepočet velmi málo produkční půdy:

$$52,02 \times 0,2 = 10,404$$

Stav orné půdy po přepočtení: 2 430,91 ha.

Průměrná cena žita v ČR v roce 2016 byla 361,1 dt. [43]

Výnos ze zemědělské daně = $361,1 \times 2,5 \times 2\,430,91 = 2\,194\,504,-\text{Kč}$.

Předpokládaný příjem obce Vrды v roce 2017 dle polského systému přerozdělování veřejných financí je 38 366 611,57,- Kč.

5. Závěr

Dílčím cílem diplomové práce bylo zhodnocení hospodaření obcí v průběhu sledovaného období tj. od roku 2011 – 2016 nebylo v případě polské obce Ruja vyvážené. Docházelo ke kolísání výsledků během celého sledovaného období. Na začátku sledovaného období obec Ruja měla 9 854,74,- tis. Kč, přebytek. V následujících letech dochází k strmému pádu a obec dva roky po sobě hospodaří s deficitem (1 823,61,- tis. Kč, a 8 107,91,- tis. Kč). V roce 2014 měla obec druhý nejlepší výsledek hospodaření, přebytek činil 8 359,06,- tis. Kč. Ve zbývajících sledovaných letech hospodařila obec s deficitem.

Obec Vrды s výjimkou v roce 2012 hospodařila s přebytky. Rok 2012 byl výjimkou z důvodu velké investice do revitalizace čistíčky odpadních vod. Největší přebytek hospodaření obce byl v roce 2013 (6 576,4,- tis. Kč). Následující rok dochází k propadu a obec hospodaří s přebytkem 358,17,- tis. Kč. Ve zbývajících obdobích vývoj výsledku hospodaření roste lineárně. Obec v letech 2015 a 2016 hospodaří s přebytky 2163,31,- tis. Kč, respektive 5 5848,7,- tis. Kč. V porovnání obcí s přepočítanými příjmy na počet obyvatel si vedla lépe polská obec Ruja. Ve všech sledovaných obdobích měla vyšší příjmy, než česká obec Vrды. Na začátku sledovaného období měla obec Ruja vyšší příjmy na osobu o 60,58 %. V roce 2012 česká obec Vrды měla nejvyšší příjmy za sledované období, přesto obec Ruja měla vyšší příjmy na osobu o 8,26 %. V dalších letech dochází k navýšení rozdílu mezi jednotlivými obcemi. V roce 2013 polská obec má vyšší příjmy na obyvatele o 33 %. Následující rok dochází k navýšení rozdílu z 33 % na 33,46 %. V předposledním roce dochází ke sblížení příjmů obou obcí, rozdíl v příjmech na jednoho obyvatele činí 17,52 %. Poslední sledovaný rok má polská obec Ruja nejvyšší příjmy za celé sledované období a to se promítlo ve sledovaném parametru, jako 53,89 % rozdíl v příjmech přepočtených na jednoho obyvatele. Ve sledovaném období měla česká obec dominantní postavení daňových příjmů, které se pohybovaly od procentuálního zastoupení od 63,37 % do 72,64 %. Rok 2012, kvůli čerpání dotací ze státního rozpočtu (přijaté transfery) byl podíl daňových příjmů pouze 43,53 %. V průběhu sledovaného období se druhý nejvýraznější podíl na příjmech obce dělil mezi nedaňové příjmy a přijaté transfery s výjimkou lety 2012 a 2016, kdy přijaté transfery měly 45,22 % podíl na celkových příjmech a v roce 2016 pouze 4,9 % oproti 19,19 % nedaňových příjmů. Příjmy s nejmenším podílem za celé sledované období byly kapitálové příjmy.

Obec Ruja ve sledovaném období měla stabilní příjmy z obecných dotací, které obsahují vyrovnávací a vzdělávací dotace. V prvních třech letech obecné dotace mají více než 30 %

podíl na celkových příjmech obce. V následujícím období dochází k oslabení příjmů obecných dotací na 24,33 %, tj., oslabení oproti předcházejícímu roku o 11,2 %. Následující rok obecné příjmy mají 28,99 % zastoupení v celkových příjmech a v posledním sledovaném období podíl opět klesá na hranici 24,58 %. Příjmy vlastní ve sledovaných letech kolísaly. V prvním analyzovaném roce byl podíl vlastních příjmů obce 20,28 %, následující rok 33,46 % tj., nárůst 13,18 %. V dalším období dochází k poklesu vlastních příjmů na 28,85 %, změna výše příjmů byla způsobena nárůstem cílených dotací ze státního rozpočtu. V posledních sledovaných letech se výnos vlastních příjmů pohybuje od 27,64 % do 31,49 %. Minoritní výnosy na celkových příjmech byly v analyzovaných letech ostatní příjmy, které měly podíl od 0,27 % do 4,22 %, pouze rok 2013 byl výjimkou, kdy majetkové příjmy měly nejmenší výnos s 1,17 %.

Hlavním cílem diplomové práce bylo vytvoření hypotetických příjmů vybraných obcí. Polská obec podle českého modelu RUD vypočítaného prvním způsobem by obdržela v 2017 částku 22 927,78,- tis. Kč, podle druhého způsobu by obec získala 22 680,47,- tis. Kč. S porovnáním predikcí české obce na rok 2017 českým modelem RUD, která by ze sdílených daní získala částku 34 223,61,- Kč, tj., rozdíl s porovnáním k prvnímu způsobu výpočtu o 49,27 %, a k druhému 50,9 %. Přesto, že obce jsou si s jednotlivými specifikacemi velmi podobné (počet zaměstnaných, žáků a rozloha), i když čísla v některých kritériích jsou spíše ve prospěch polské obce (větší počet zaměstnaných, větší rozloha i počet žáků a dětí), tak s porovnáním celkovými čísly Polské republiky má malá obec slabé postavení v rámci přerozdělování RUD. V souhrnných podílech všech kritérií má česká obec 0,020226 % podíl na sdílených daních. Polská obec dle prvního způsobu výpočtu RUD má celkový součet jednotlivých kritérií 0,006831 %, dle druhého způsobu 0,006757 %. Předpokládané výnosy české obce za použití polského modelu přerozdělování veřejných financí jsou 38 366,61,- tis. Kč., tj., o 13,5 % více než z předpokládaných příjmů dle českého systému RUD. Vyšší příjmy jsou způsobeny obecnými dotacemi, které představují 49,65 % celkových příjmů. Vzdělávací dotace představují 69,21 % obecných dotací. Vysoké příjmy ve formě vzdělávací dotace jsou způsobeny tím, že na území obce se nacházejí tři školy (jedna základní a dvě mateřské). Vzdělávací dotace by se daly považovat za zvláštní druh příjmů. Obec finanční prostředky sice získá, ale nemůže jimi volně disponovat (veškerá částka je vázána v provozních nákladech základní a mateřských škol. Výhodou české obce je i velké množství podnikatelských osob (zejména koncernu Goldbeck Prefabeton), které zvyšují příjem ze sdílených daní.

6. Seznam použitých zdrojů

- [1] OATES, W E. *Fiscal federalism*. Northampton, MA: Edward Elgar Pub., 2011. ISBN 9780857939944.
- [2] JÍLEK, Milan. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-355-3.
- [3] MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.
- [5] PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [4] KUBÁT, Michal. *Demokracie v Polsku: politický systém Polské republiky (1989-2005)*. Praha: Slon, 2005. Politické systémy. ISBN 80-86429-46-6.
- [6] PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
- [7] REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Kontrolní systémy veřejné správy a veřejného sektoru*. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-72-6.
- [8]-COGAN, Rudolf. *Zákon o krajích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-793-5.
- [9] ČESKO. § 4 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2017 [cit. 26. 4. 2017]. Dostupné z: [_](#)
- [10] PRŮCHA, Petr. *Veřejná správa a samospráva*. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2004. Studijní texty / Vysoká škola aplikovaného práva. ISBN 80-86775-03-8.
- [12]SLANÝ, Antonín. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071797383.

- [14] KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva: zákon o obcích v komentovaném znění*. Brno: Ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. ISBN 80-7239-193-3.
- [15] KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87576-28-1.
- [17] KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví: světový koncept*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Polygon, 2002. ISBN 80-7273-062-2.
- [18] KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2013. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-4456-8
- [19] PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2002. ISBN 80-86395-21-9.
- [20] LAJTKEPOVÁ, Eva. *Veřejné finance*. Vyd. 2., aktualiz. a rozš. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2009. ISBN 978-80-7204-618-8.
- [32] BORATYŃSKI, Jacek. *Prawo i postępowanie administracyjne: wybrane zagadnienia prawne, prawo administracyjne, postępowanie administracyjne : liceum o profilu ekonomiczno-administracyjnym : podręcznik*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2005. ISBN 830209403X.

Internetové zdroje:

- [13] ČESKO. § 2 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2017 [cit. 18. 7. 2017]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128#p2-1>
- [11] Ekologické daně. *Businessinfo* [online]. Česká republika: businessinfo, 2013 [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ekologicke-dane-3532.html>

- [16] Schéma rozdělení rozpočtového určení daní (RUD) v roce 2016. *Ministerstvo financí* [online]. Praha: mfcr, 2016 [cit. 2017-07-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/prijmy-kraju-a-obci/zakladni-informace/2016/schema-rozdeleni-rozpocetoveho-urceni-dan-23647>
- [20] Monitoring hospodaření obcí – SIMU rok 2011. *Mfcr* [online]. Praha: mfcr, 2010 [cit. 2017-09-20]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2010/monitoring-hospodareni-obci-simu-2011-13782>
- [21] Ještě k novele RUD. *Deník obce* [online]. Praha: Triada, 2016 [cit. 2017-10-26]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6715763>
- [22] Vrdy. *Mistopisy* [online]. Valašské Meziříčí: WANET, 2016 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4263/vrdy/historie/>
- [23] SUBWENCJA WYRÓWNAWCZA DLA GMIN. *Institut analiz regionalnych* [online]. 2004, , 5 [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: http://www.weekendbezo.iar.pl/PlikiPdf/Opracowania/Subwencja_wyrownawcza-analiza_szczegolowa.pdf
- [24] RUD. *Top09* [online]. Praha: Top09, 2008 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: https://www.top09.cz/files/soubory/schema-rozdeleni-rozpocetoveho-urceni-dani-od-1-1-2008_527.pdf
- [25] PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. *Psp* [online]. Praha: psp, 2007 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/pdf/00/01/12/00011288.pdf>
- [26] ČESKO. Čl. 6 bod 3. zákona č. 370/2011 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 7. 2. 2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-370#cl6-3>
- [27] Legislative process. *Opis.sejm.gov* [online]. Varšava: Kancelaria Sejmu, 2016 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <http://opis.sejm.gov.pl/en/procesustawodawczy.php>

- [28] O gminie. *Ruja* [online]. Ruja: Cuprimex, 2015 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://www.ruja.pl/nasza-gmina-mainmenu-21/o-gminie.html>
- [29] KARDAŚ, Rafał. Polska w Europie. *WlaczPolske* [online]. Varšava: ministerstwo edukacji narodowej, 2010 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://wlaczpolske.pl/index.php?etap=10&i=151&nomenu=1&oe=UTF-8&q=prettyphoto&iframe=true&width=1000&height=100%>
- [30] TERC - ciekawostki. *Eteryt.stat.gov* [online]. Varšava: Centrum Informatyki Statystycznej, 2017 [cit. 2017-11-07]. Dostupné z: http://eteryt.stat.gov.pl/eTeryt/rejestr_teryt/aktualnosci/aktualnosci.aspx
- [31] Regionalnirozvoj: Správní regionalizace České republiky. *Regionalnirozvoj: Správní regionalizace České republiky* [online]. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2010 [cit. 2017-10-18]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/sub2.html>
- [33] Obecné informace. *EKatalog BPE* [online]. Brno: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, 2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <https://bpej.vumop.cz/31901>
- [34] Platná legislativa - RUD - rok 2013. *Ministerstvo financí* [online]. Praha: mfcr, 2013 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/prijmy-kraju-a-obci/zakladni-informace/2013/novy-model-sdilenych-dani-pro-obce-10890>
- [35] Vývoj RUD v ČR. *Sdružení místních samospráv ČR* [online]. Praha: smscr, 2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.smscr.cz/cz/rud-a-danova-kalkulacka/vyvoj-rud-v-cr>
- [36] Rozpočtové určení daní. *Finanční správa* [online]. Praha: Finanční správa, 2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/rozpoctove-urceni-dani>

- [37] RZECZPOSPOLITA POLSKA. *O dochodach jednostek samorządu terytorialnego*. In: . Warsaw: Sejm, 2016, ročník 3, číslo 198. Dostupné také z: <http://www.lex.pl/du-akt/-/akt/dz-u-2016-198>
- [38] Triada Časopis Obec a finance Svaz měst a obcí České republiky Sdružení tajemníků městských a obecních úřadů České republiky Rozpočtové hospodaření podle velikostních skupin obcí (1. část). *Deník veřejné správy* [online]. Praha: DVS, 2017 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6739222>
- [39] OBEC VRDY. *Monitor státní pokladny* [online]. Praha: mfc, 2016 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/obce/detail/00236616?hodnoty=obyv>
- [40] Kategoria, lata. *Bank danych lokalnych* [online]. Warszawa: Urząd statystyczny, 2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/547#>
- [41] Celostátní hrubý výnos sdílených daní a daně z hazardních her v letech 2011 až 2018. *Finanční správa* [online]. Praha: Finanční správa, 2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/kraje-a-obce/danove-prijmy-kraju-a-obci/prubeh-celostatniho-inkasa-sdilenych-dani-3735>
- [42] *O podatku rolnym*. In: . Warsaw: sejm, 2017, ročník 1984, číslo 52. Dostupné také z: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19840520268/U/D19840268Lj.pdf>
- [43] ZPRÁVA O TRHU OBILOVIN, OLEJNIN A KRMIV. *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha: Státní informační systém, 2016 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Ftis%2Fzpravy_o_trhu%2F05%2F1484048970170.pdf
- [44] Výroční zpráva. *Zs-Vrды* [online]. Vrды: základní škola ve Vrdech, 2017 [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: http://www.zs-vrды.cz/dokumenty_skola/17_vyrocní_zprava.pdf
- [45] *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej* [online]. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny, 2017 [cit. 2018-03-30]. ISSN 1506-0632. Dostupné z: https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5515/2/17/1/rocznik_statystyczny_rzeczypospolitej_polskiej_2017.pdf

- [46] *MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY POLSKI*. Warszawa: Ministerstwo Edukacji Narodowej, 2017. ISSN 1640-3630.
- [47] Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za styczeń - grudzień 2017 r. *Ministerstwo finansów* [online]. Warszawa: Departament Budżetu Państwa, 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostępne z: https://www.mf.gov.pl/documents/764034/5924039/20180131_Szacunkowe_wykonanie_budzetu_styczen_grudzien_2017+r..pdf
- [48] Státní rozpočet na konci ledna v přebytku 26,5 mld. Kč. *Ministerstvo financí* [online]. Praha: mfcr, 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/pokladni-plneni-leden-2018-30924>

7. Přílohy

Příloha 1–2: Výkaz zisku a ztráty spol.: GOLDBECK CZ s. r. o., člen koncernu GOLDBECK;

Příloha 3-4: Výkaz zisku a ztráty spol.: SAVANO spol. s. r. o.;

Příloha 5: Účetní závěrka spol.: Ethanol Energy a. s.;

Příloha 6-7: Výkaz zisku a ztráty spol.: GOLDBECK Bau s. r. o.;

Příloha 8-9: Výkaz zisku a ztráty spol.: GOLDBECK Prefabeton s. r. o.;

Příloha 10: Tabulka SIMU